

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ ENSTİTÜSÜ**

KORE SAVAŞI'NDA TÜRK ORDUSU

145377

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

AHMET ELMAS

Danışman

Yard. Doç. Dr. AHMET MEHMETEFENDİOĞLU

Aralık- 2004

İZMİR

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “*Kore Savaşı’nda Türk Ordusu*” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtilir ve bunu onurumla doğrularım.

,...../...../ 2004

Ahmet ELMAS



TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsünün/...../ 2004 tarih ve Sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim Yönetmeliğinin Maddesine göre Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ahmet ELMAS'ın “*Kore Savaşı'nda Türk Ordusu*” konulu tezini incelemiş ve adayın/...../ 2004 tarihinde, saat’da jüri önünde tez savunması alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonradakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerince sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna oy ile karar verildi.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

**YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ
VERİ FORMU**

Tez No :

Konu No :

Ünv. No :

Tez Yazarının

Soyadı : **ELMAS**

Adı : **AHMET**

Tezin Türkçe Adı : Kore savaşı'nda Türk Ordusu

Tezin İngilizce Adı : Turkish Army In Korean War

Tezin Hazırlandığı :

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi

Enstitü : Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü

Yıl : 2004

Tezin :

Türü : Yüksek Lisans

Dili : Türkçe

Sayfa Sayısı : 165

Referans Sayısı : 345

Tez Danışmanı :

Yard.Doç.Dr. Ahmet MEHMETEFENDİOĞLU

Türkçe Anahtar Kelimeler :

İngilizce Anahtar Kelimeler :

1-Kore

1-Korean

2-Türk Askeri

2-Turkish Soldier

3-Kunuri

3-Kunuri

4-Kuzey yıldızı

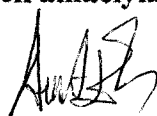
4-North Star

5-Muharebeler

5-Battles

Kaynak göstermek amacıyla tezinin fotokopisi alınabilir.

Yazarın İmzası :



Tarih : .12.2004

ABSTRACT

The Korean War was started in June 25 th 1950, when North Korea passed 38 th paralell attacking South Korea. Later, the war became a little World War after 17 state attended the war. The Korean War ended with a pact after all battles in July 23th 1953. Thus, the war started on 38 th paralell and ended on 38 paralell after the pact. Three years in war, on Korean terrrain UN Army, also North Korean Army had big loses and casualties.

Korean War is one of the most important event for Turkish Republic. Turkish Republic is the second state after USA who reacted positively to the UN call. But this answer was not symbolic, Turkish Republic send a 5000 soldiered high combat force.

Turkish soldier in Korea, achived all goals and accomplished all missions with great succes. From the first day stepped to Korea, till the day peace pact singed, Turkish soldier assinged in the most dence and important part of the battle. Turkish soldier changed the progress and destiny of the war. In Kunuri battle, he saved the 8 th Army from complete destruction and with the brevity and performance, he saved the freedom of the South Kores and honour of UN.

Main idea in this research is to show and explain under which circumstances is the succes and brevity mentioned above is achived. What were the problems Mehmetcik faced and the effects of all these conditions to battle.

KISALTMALAR

A.B.D.	: Amerika Birleşik Devletleri
A.g.e.	: Adı geçen eser
A.g.m.	: Adı geçen makale
B.M.	: Birleşmiş Milletler
Bkz.	: Bakınız
C.H.P.	: Cumhuriyet Halk Partisi
Çev.	: Çeviren
D.C.	: Department Center
D.P.	: Demokrat Parti
EDOK	: Eğitim Doktrin Komutanlığı
E.U.	: Erkan-ı Umumiye
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması
NTV	: Nergiz Televizyon
S	: Sayı
s.	: Sayfa
S.S.C.B.	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK.	: Türk Silahlı Kuvvetleri
Yay.	: Yayınları

HİZMETE ÖZEL

HİZMETE ÖZEL

T.C.
GENELKURMAY BAŞKANLIĞI
ANKARA

ATASE : 3310- 86-04/Arşiv (236) 706274
KONU : Çalışma İzni

16 HAZİRAN 2004

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

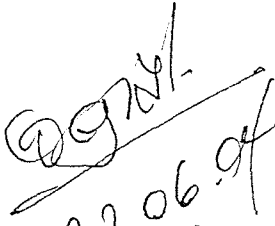
- İLGİ: (a) Bakanlar Kurulu'nun 31 OCAK 2002 gün ve 2002/3681 sayılı "Devlet Arşivlerinde Araştırma ve İnceleme Yapmak İsteyen Türk veya Yabancı Uyruklu Gerçek veya Tüzel Kişilerin Tabi Olacakları Esaslar"ı belirleyen kararı.
- (b) Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Görevleri Özel Yönergesi (GKY 202-1A).
- (c) Dokuz Eylül Üniversitesinin 02 HAZİRAN 2004 gün ve B.30.2.DEÜ.0.E4.00.00.500 /528 sayılı yazısı.

Genelkurmay ATASE Başkanlığı Arşivinde bulunan "Kore Savaşı Koleksiyonu" belgeleri tasnif çalışmalarından dolayı ilgi (a) ve (b) gereğince araştırmacı hizmetine sunulamamaktadır. Enstitünüz Yüksek Lisans öğrencisi Ahmet ELMAS'ın "Kore'de Türk Askeri" konulu ilgi (c) müracaatı tasnif çalışmaları bitiminde değerlendirilecektir.

Bilgilerinizi rica ederim.

GENELKURMAY ATASE BAŞKANI NAMINA


Ahmet TETİK
Dr. Öğ. Alb.
Arşiv Şube Müdürü


22.06.04
4

GELEN EVG...	
Geliş Tarihi	25.06.04
Kayıt No	453
Dosya No	500

HİZMETE ÖZEL

HİZMETE ÖZEL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	4
GİRİŞ	6
I- KORE SAVAŞI SEBEPLERİ	11
A- İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA VE SONRASINDA KORE	11
1- İkinci Dünya Savaşında Kore	11
2- İkinci Dünya Savaşı Sonrası Kore	13
B- KORE'DE İKİ AYRI HÜKÜMETİN KURULMASI	15
C- KORE SAVAŞI ÖNCESİ SİYASİ DURUM	16
D- KORE SAVAŞI ÖNCESİ ASKERİ DURUM	19
1- Güney Kore Silahlı Kuvvetleri	19
2- Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri	20
E- KORE SAVAŞI'NIN BAŞLAMASI	21
F- TÜRK HÜKÜMETİNİN ASKER GÖNDERMEYİ KABUL ETMESİ	28
II- TÜRK TUGAYININ KURULUŞU VE KORE'YE İNTİKALİ	34
A- TUGAYIN TEŞKİLATI	34

B- TUGAYIN KOMUTA HEYETİ.....	37
C- TUGAYIN SON HAZIRLIKLARI VE İSKENDERUN'A HAREKETİ.....	38
1- Tugayın Silah, Cephane ve Eğitim Faaliyetleri.....	38
2- Tugayın Demiryolu İle İskenderun'a Gidişi.....	40
D- İSKENDERUN-KORE YOLCULUĞU.....	42
III- TÜRK ASKERİ KORE'DE.....	51
A- TÜRK TUGAYININ YENİDEN TEŞKİLATLANMASI.....	52
1- Tugayın Eğitim ve Lojistik Faaliyetleri.....	52
2- Tugayda Yapılan Kuruluş Değişikliği.....	54
B- TÜRK TUGAYININ MUHAREBEYE GİRMESİNDEN ÖNCEKİ GENEL DURUM.....	57
1- Tugayın İlk Muharebe Görevini Alması.....	58
C- TÜRK TUGAYININ MUHAREBELERİ.....	60
1- Kunuri Muharebeleri.....	60
a. Wawon Muharebesi.....	61
b. Sinnim-ni ve Kaecheon Muharebeleri.....	65
c. Kunuri Boğazı Muharebesi.....	66
d. Sunchon Boğazı Muharebesi.....	67
e. Kunuri Muharebeleri Sonuçları Ve Verilen Kayıplar.....	68
2- Kumyangjang-ni Muharebesi.....	70

D- KORE'DE VERİLEN KAYIPLAR VE HARPTEN SONRA KORE'YE GİDEN BİRLİKLER.....	72
IV- TÜRK ASKERİ'NİN KORE'DEKİ BAŞARILARININ YURTIÇI VE YURTDIŞI YANKILARI.....	76
A- TÜRK HALKININ VE KAMUOYUNUN ASKER GÖNDERME KARARINA TEPKİSİ.....	76
B- TÜRK ASKERİ'NİN BAŞARILARININ YURTIÇI YANKILARI.....	83
C- TÜRK ASKERİ'NİN BAŞARILARININ YURTDIŞI YANKILARI.....	87
D- TÜRK TUGAYINA VERİLEN NİŞAN VE ÖDÜLLER.....	92
1- Türk Tugayına Mümtaz Birlik Nişanı ve Beratının Verilmesi.....	93
2- Türk Tugayına Kore Birlik Nişanının Verilmesi.....	94
SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA.....	101
EKLER.....	109
EK:1.....	109
EK:2.....	126
HARİTA VE RESİMLER.....	151

ÖNSÖZ

Kore Savaşı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti için en önemli olaylardan birisidir. Birleşmiş Milletlerin çağrısına Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra ilk olumlu cevabı Türkiye vermiştir. Ancak bu cevap sembolik bir yardım olarak değil, üstün muharebe gücüne sahip beş bin kişilik kuvvetin verilmesi şeklinde olmuştur.

Kore'ye giden Türk Askeri; almış olduğu bütün görevleri büyük bir başarı ve kahramanlıkla yerine getirmiştir. Kore'ye ayak bastığı günden ateşkes antlaşmasına kadar geçen süre içerisinde muharebelerin en yoğun ve en can alıcı yerinde görev yapmış, Kore Savaşı'nın kaderini ve seyrini değiştirmiştir. Kunuri Muharebelerinde Sekizinci Orduyu imha olmaktan kurtarmış ve diğer muharebelerde gösterdiği gayret ve kahramanlıklarla Güney Kore'nin egemenliğini ve Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin de onurunu kurtarmıştır. Türk Askerinin değişmez niteliklerinden olan sağlam bir askerlik disiplini, canı pahasına dahi olsa emirlere mutlak itaati ve karamanlık geleneğini tüm dünyaya göstermiştir. Hemen hemen bütün devlet yetkilileri görsel ve yazılı basında Türk Askeri'nden büyük bir hayranlık ve övgüyle bahsetmişlerdir.

Bu araştırmamdaki temel amaç; yukarıda bahsedilen başarının ve kahramanlıkların nasıl ve hangi şartlar altında sağlandığını, tamamen yeni silah ve teçhizatla donatılan, Kurtuluş Savaşından bu zamana kadar savaşa girmeyen Mehmetçiğin yaşamış olduğu problemleri ve bu durumun muharebelere yansımaları, ortaya koymaktadır.

Bu çalışmamda bana her türlü yardım ve desteğini esirgemeyen, en sıkıntılı zamanlarımda bile bana bir çıkış yolu bularak sürekli moralimi ve motivasyonumu yüksek tutan danışman hocam Yard. Doç. Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu'na,

Tarih Metodolojisi dersi hocam Yard. Doç. Dr. Kemal Arı'ya, tezin yazım aşamasında yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Necat Poyraz'a teşekkürü bir borç bilirim. Aynı zamanda Kore Gazileri ile yapmış olduğum röportajlarda bana evlerinin kapılarını açan tüm gazilerimize ve ailelerine çok teşekkür ederim.

Ahmet ELMAS

İZMİR, 2004



GİRİŞ

Kore coğrafi durumu ve jeopolitik konumu nedeniyle, yaklaşık beş bin yıllık tarihi boyunca çevresindeki güçlü devletlerin (Japonya, Çin, Rusya) istilasına uğramaktan kurtulamamıştır. Yaşadığı bunca savaş, bunca acı ve yokluklar ile uğradığı istilalar, işgaller ve soykırımlar Kore halkını tarihin derinliklerine gömememiş, aksine tek vücut olarak bağımsız yaşama ülkülerini daha da güçlendirmiştir. İşgal altında kaldıkları uzun yıllar, ulusal benliklerini kaybetmeden, direnme azimlerini kırmadan, uzun ve çetin uğraşlar vermişler ve gerilla savaşları konusunda büyük deneyim kazanmışlardır. Kore'nin kaderini ve bu incelemeye konu olan Kore savaşlarını ve Kore'de Türk Askerinin göstermiş olduğu kahramanlıkları daha gerçekçi değerlendirmek bakımından Kore'nin jeopolitik durumunun ve yakın tarihinin kısaca incelenmesi yararlı olacaktır.

Kore, Doğu Asya'da Mançurya'dan denize doğru takriben (500) mil kadar güneye uzanan ve genişliği (105:220) mil arasında değişen "S" şeklinde dağlık bir yarımadadır¹. Bu yarımada, kuzeyde Mançurya, doğuda Japon denizi, batıda Sarı Deniz ve güneyde Japon adalarından Kyushu ile teşkil ettiği dar bir deniz geçidi ile sınırlandırılmıştır². Kuzey ve güney doğrultusundaki sarp ve dik sıradağlar ülkenin doğu kıyıları boyunca uzanır.

İlk çağlardan beri Kore Asya kıtası ile Japon adaları arasında bir kara köprüsü ve aynı zamanda bir kültür köprüsü vazifesi görmüştür. Kore aynı zamanda çeşitli yolların değişim noktasıdır. Mançurya ve Sovyetler Birliği'nden gelen ana kara yolları Kore'de toplanır. Kuzey ve Orta Asya'nın önemli merkezlerine uzanan

¹ Turgut Sunalp, **Kore Harbi**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1954, s.1.

² **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri**(1950-1953), Genelkurmay yay., Ankara, 1975, s.1; Kore'nin Dünya üzerindeki yeri için bkz: s.151.

demiryollarının başlangıç noktası üzerindedir³.Japonya'nın askeri ve ticari merkezleri, Kore'de üslenebilecek olan hafif bombardıman uçaklarının menzili içerisine girmektir⁴. Kore'nin, Sovyetler Birliği'nin istemiş olduğu donmayan limanlara sahip olması, Sovyetler Birliği'nin milli hedeflerine ulaşmasındaki en önemli stratejik noktalardan birisini oluşturmaktadır.

Böylece kuvvetli Doğu Asya devletlerine stratejik imkanlar veren Kore, aynı vasıfları ile Pasifikten geçecek Uzak Doğu ve batı devletleri ordularının da Asya içine doğru ilerleme imkanını verir. Bu hareketlerin yapılabilmesi için de Japonya mükemmel bir üs niteliğindedir. Kore yarımadası, Asya kıtasının savunmasında en kritik bir bölgeyi teşkil etmekle beraber Japonya'dan Asya'ya Asya'dan Japonya'ya geçiş için de önemli bir bölgede bulunmaktadır⁵.

Kore, asırlar boyunca etrafını çeviren üç büyük ülkenin arasında bir tampon vazifesi görmüştür. Bu yarımada, Çin medeniyetinin Japonya'ya uzanması için tabii bir yol olmuş ve Japonya'nın da Asya'ya doğru yayılması için kilit rol oynamıştır.

Bütün tarih boyunca Çin, Kore'yi imparatorluğun bir parçası olarak saymıştır. Japonya ise Kore'deki hakimiyetini iktisadi ve ekonomik çıkarlarının değişmez bir parçası olarak görmüştür. Rusya, Kuzey Kore'nin tabi kaynakları ve gerekse yarımadanın buz tutmayan limanları dolayısıyla, buraya ilgi göstermiştir.

Çin, Kore'yi sadece Japonların ve Rusların eline bırakmamak için Kore'nin diğer Avrupa devletleriyle de antlaşmalar imzalamasını istiyordu. Japonya ise, Kore ile Çin arasındaki bu ilişkiyi bozmaya ve güçsüz Kore'yi yalnız bırakmaya çalışıyordu. Kore'de, Çin-Japon anlaşmazlığını çözmek üzere 1885 yılında imzalanan antlaşma ile Çin ve Japonya Kore'den askerlerini çekmeyi ve her iki devletinde birbirlerinden habersiz herhangi bir faaliyette bulunmayı da kabul ettiler⁶. Bu durum ise Rusya'nın işine yarıyordu. Çin, yapmış olduğu antlaşmalara uymayarak Kore'de nüfusunu devam ettirme yolunu tuttu. Japonya Kore'de Çin'in

³ Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay yay., Ankara, 1994, s.5.

⁴ A.g.e., s.5.

⁵ İhsan Gürkan, **Kore'de Savaş Ulaştırması**, E.U. Basımevi, Ankara, 1953, s.9-11.

⁶ Ali Denizli, a.g.e., s.13.

yayılmasına müsaade etmeyerek, Kore Krallığına uyguladığı baskılar sonucu Çin’le yapılan antlaşmaların yürürlükten kaldırıldığını ilan etti⁷. Aynı zamanda Japonya’nın Kore’deki Çin egemenliğini kaldırmak istemesi Kore’yi kendi topraklarına katmak için atmış olduğu ilk adımdır.

Kore 1910-1945 yılları arasında Japon boyunduruğu altında büyük bir yoksulluk içerisinde yaşamıştır.

II. Dünya savaşının sonlarına doğru Amerika’nın Japonya’ya atom bombası atmasını fırsat bilen Rusya, Japonya’ya savaş ilan etti ve aynı zamanda Mançurya’yı işgal etti. Böylece Japon cephesi yıkıldı. Aynı zamanda Rus birlikleri Kore’ye girerek, Kuzey Kore’yi işgal etti ve buradaki Japon birliklerini teslim aldı ve Kore’nin 38nci paralel kuzeyindeki kesmini Amerikalılara kapattı⁸. Amerikan kuvvetleri de 38nci paralelin güneyini işgal etti. Kore böylece sadece askeri bir sınırdan ibaret olan 38nci paralel ile ikiye bölünmüş oldu⁹.

1945 yılı aralık ayında yapılan Amerikan, İngiliz ve Rusya Dışişleri Bakanlarının Moskova’da yapmış oldukları konferansta, Kore’de demokrat bir hükümet kurulması konusunda mutabık kaldılar¹⁰.

1947 yılı Ağustos ayı içinde Amerikan Dışişleri Bakanlığı Kore’nin geleceği ile ilgili Amerika, İngiltere, Çin ve Rusya’nın katılacağı dördü bir konferans yapılmasını teklif etti. Ancak bu teklif Rusya tarafından reddedildi. Buna karşılık Amerikan Hükümeti Birleşmiş Milletlere başvurarak Kore meselesinin görüşülmesini istedi. Ancak Rusya’nın muhalefetine rağmen Birleşmiş Milletlerin kurmuş olduğu Geçici Komisyon, Kore’de 31 Mart 1948 tarihine kadar seçimlerin yapılmasını ve hükümetin kurulmasını müteakip, kendi Silahlı Kuvvetlerini

⁷ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alman Dersler**, Eğitim Doktrin Komutanlığı yay., Ankara, 2001, s.6.

⁸ Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1993, s.53.

⁹ **A.g.e.**, s.53.

¹⁰ Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980)**, 5. baskı, Türkiye İş Bankası yay., Ankara, 1988, s.454.

oluşturarak, işgal kuvvetlerinin en kısa sürede Kore'yi terk etmesini istedi¹¹. Fakat Sovyet delegesi bu karara karşı oy kullanmadı.

10 Mayıs 1948 tarihinde bütün Güney Kore'de Birleşmiş Milletler Komisyonunun gözetimi altında seçimler yapıldı. Sovyetler Birliği, kuzeyde kendi düşüncelerine göre seçim yapmak maksadıyla, Birleşmiş Milletler Komisyonu'nun Kuzey Kore'ye geçmesini yasakladı¹².

12 Temmuz 1948 tarihinde Kore Millet Meclisi, Kore Cumhuriyeti'nin yeni anayasasını kabul etti ve Amerikan Hükümetinden yönetimi devraldı¹³. Güneydeki bu olumlu gelişmelere rağmen kuzeyde komünist usulü seçim yapıldı ve Kore Demokrat Halk Cumhuriyeti kuruldu¹⁴. Birleşmiş Milletler ise Güney Kore Hükümeti'ni, Kore'nin meşru hükümeti olarak kabul etti. Kore'de 38nci paralelin kuzeyinin demir perde haline getirilmesi ile beraber Ruslar Kuzey Kore'de, Kuzey Kore Kızıl Ordusu'nu kurdu¹⁵.

Araştırmamızın ana konusunu teşkil eden **Türk Askeri'nin** Kore'de yapmış olduğu muharebeler Türk ve Dünya tarihi açısından büyük öneme sahiptir. Türk askerinin kazanmış oldukları muharebeler Kore savaşı'nın seyrini ve kaderini değiştirmiş ve bugünkü Kore'nin çağdaş bir devlet haline gelmesine katkıda bulunmuştur. Aynı zamanda Türk askerinin Kore'de göstermiş olduğu kahramanlıklar tüm dünya tarafından takdirle karşılanmıştır.

Araştırmamızın birinci bölümünde Kore Savaşının genel hatlarıyla sebeplerini incelerken, II. Dünya savaşında ve sonrasında Kore'deki askeri ve siyasi durum, Kore Savaşı'nın başlaması ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin asker göndermeyi kabul etmesi açıklanmıştır.

¹¹ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.22.

¹² Veli Yılmaz, a.g.e., s.53; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.24.

¹³ Fahir Armaoğlu, a.g.e., s.454.

¹⁴ İbrahim Orga, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1958, s.47.

¹⁵ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.8.

İkinci bölümde ise Türk Tugayı'nın kuruluşu ve Kore'ye intikali, silah altına alınan erlerin eğitimleri ve Kore'ye intikalleri, bizzat Kore gazileri ile yapılan röportajlar açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde ise Türk Askeri'nin Kore'ye ayak bastıktan sonra almış olduğu görevler ve yeniden teşkilatlanması ve Kore'de Muharebelerin ve zaiyatların en yoğun olduğu dönemde Türk Askeri'nin muharebeleri; Özellikle Kunuri Muharebelerinde yaşananlar Kore Gazileri ile yapılan röportajlarla açıklanmıştır.

Araştırmamın dördüncü bölümünde gazete haberleri ve makaleleri incelenerek Türk halkının Kore'ye asker gönderme kararına tepkisi ve Türk Askeri'nin Kore'deki başarılarının yurtiçinde ve dışındaki yankıları yine gazete haberleri ve çeşitli kaynak kitaplar vasıtasıyla ortaya konmuştur. Hiç şüphesizdir ki Türk Askeri'nin Kore'de göstermiş olduğu kahramanlıklar yazılanların ve anlatılanların kat ve kat üstündedir.

I- KORE SAVAŞI SEBEPLERİ

A- İKİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA VE SONRASINDA KORE

Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden sonra dünyada çok önemli düşünsel ve yapısal değişimler başladı. Birçok devletin sınırları değişti yada coğrafyası yeniden şekillendi. Rus devrimi ile Çarlık Rusya İmparatorluğu'nun yıkılması ile yerine Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) kuruldu ve yönetime komünist rejim hakim oldu. Rusya kendi rejimini yaymak ve kabul ettirmek için tüm dünyada başta komşuları olmak üzere silahlı ve silahsız propaganda faaliyetlerine girişti¹⁶. Çin ve Kore bu faaliyetlerden en çok etkilenen devletler oldular. Kore ise Japon işgalinden kurtulmak için bağımsızlık mücadelesini destekleyecek devletlerin arayışına girmişti. Syngman Rhee'nin başkanlığında, Amerika'nın desteğini alarak Kore Cumhuriyeti Geçici Hükümeti'ni kurdu¹⁷.

Amerika'nın desteği ile kurulan Kore Cumhuriyeti'ne karşılık, Rusya'dan da destek alan komünist görüş Çin'de ve Kore'de faaliyetlerine başladı ve Kim Kao başkan oldu. Böylece resmen olmasa da siyasi görüş ve bu görüşleri destekleyen ülke farkları nedeni ile Kore halkı komünist ve liberal olarak ikiye ayrılmış oldu.

1-İkinci Dünya Savaşında Kore

Kore, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Japonya'nın egemenliği altında

¹⁶ M.Sadık Atak, *Harp Sonrası Dünya (1945-1966)*, Ankara, 1966, s.1-3.

¹⁷ *Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler*, Eğitim Doktrin Komutanlığı yay., Ankara, 2001, s.7.

bulunuyordu. Kore Sorunu, ilk defa bir problem olarak II. Dünya Savaşı sırasında 1 Aralık 1943'teki **Kahire Konferansı**'nda¹⁸ ortaya çıktı. Amerika, İngiltere ve ABD devlet başkanlarının imzalamış olduğu konferans bildirgesinin Kore ile ilgili maddesi şöyledir: "*Kore halkının içinde bulunduğu tutsaklığı yakından bilen üç büyük devlet Kore'nin vakti gelince özgürlük ve bağımsızlığa kavuşturulmasına karar vermiştir*"¹⁹. Bu toplantıda daha çok Uzak Doğu'daki savaşta nasıl hareket edileceği ve Japonya ile yapılacak barış esaslarının ne şekilde olacağı görüşüldü. Fakat bu konularda kesin bir sonuca varılamadı²⁰.

6 Ağustos'ta Hiroşima'ya atılan ilk atom bombasından iki gün sonra Rusya, 8 Ağustos 1945'de Japonya'ya harp ilan ederek süratle Mançurya'yı işgal etmeye başladı²¹. Japonya teslim olduğundan Mançurya, Kore ve Çin'de bulunan yaklaşık bir milyon mevcutlu Japon ordusunu teslim almak görevi müttefik kuvvetlerce Rusya'ya verildi. 8 Ağustos 1945'de Japonya'ya harp ilan eden Rusya, dört gün sonra 12 Ağustos 1945'de Kore'ye giderek buradaki Japon askerlerini teslim almaya başladı²². Ayrıca Rusya'nın Uzak Doğu'daki bu savaşa Japonya'ya atom bombası atılmasından sonra katılması ise dikkat çekicidir. "*Uzak Doğu'da komünist rejimi kurmak ve Pasifik hakimiyetini tesis etmek için Rus siyaset adamları uzun yıllardan beri gayret sarf etmişlerse de buna bir türlü muvaffak olamamışlardır*"²³.

Rusya'nın bu hızlı ilerleyişi ve Japon ordularını teslim alma gerekçisi ile Kore'nin tamamını işgale hazırlanması Amerika'yı telaşlandırdı. Amerika Rusya'nın Uzak Doğu'daki emellerini bildiği için Rusların belirli bir hatta durdurulmasının gerekliliğini hissediyordu. Bunun için de "*... Amerika Savunma Bakanı 11 Ağustos*

¹⁸ Kahire Konferansı hakkında bkz: Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980)**, 5. baskı, Türkiye İş Bankası yay., Ankara, 1988, s.393.

¹⁹ James F.Schnabel, **United States Army In The Korean War**, Center Of Military History, United States Army, Washington D.C., 1992, s.6; Bu kitap internet ortamında da bulunmaktadır. Bkz: <http://www.army.mil/cmh-pg/books/p&d.htm>; **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri(1950-1953)**, Genelkurmay yay., Ankara, 1975, s.16.

²⁰ Rıfat Üçarol, **Siyasi Tarih**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1987, s.519.

²¹ Turgut Sunalp, **Kore Harbi**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1954, s.7.

²² **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.8.

²³ İbrahim Orga, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1958, s.46; 2. Dünya Savaşı sonucunda Rusya'nın istekleri için ayrıca bkz: Mehmet Gönlübol, Haluk Ülman, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, 2. baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi yay., Ankara, 1969, s.207-210.

1945’de Amerika Dışışleri Başkanlığına 38. Paralelin kuzeyindeki Japon kuvvetlerinin Sovyetlere, güneyindekilerin de Amerikan Komutanlığına teslim olmalarını önerdi. Bu öneri Amerikan Kara ve Deniz Genelkurmayı tarafından kabul ve Amerikan Başkanı tarafından da onaylandı”²⁴. Amerika böylece Rus ordularının 38. paralelin kuzeyinde durmasını, bu hattın güneyindeki Japon Kuvvetlerinin Amerika tarafından teslim alınacağını bildirerek Rusya’yı durdurdu. Amerikan Orduları 8 Eylül 1945’de Güney Kore’ye girerek 38. paralel hattının güneyine kadar ilerledi. Böylece Kore’nin tamamının Rusya tarafından işgal edilmesi önlendi²⁵. Ancak aynı soydan gelen, aynı dili konuşan, aynı kültürün insanları olan Kore halkı Kuzey-Güney diye ikiye ayrıldı.

2-İkinci Dünya Savaşı Sonrası Kore

20. yüzyılın en büyük mücadelesi olan milyonlarca insanın canını kaybetmesine yol açan İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde, Dünya’da barış ve güvenliğin kurulacağı sanılmıştı. Birleşmiş Milletler Örgütü’nün kurulması bu görüşü daha da güçlendirmişti²⁶. Fakat dönemin koşulları içerisinde gelişen olaylar, kısa süre sonra dünyayı Soğuk Savaş denilen yeni bir mücadelenin içerisine sürükledi²⁷. Bu mücadeledeki iki büyük temel güç Sovyetler Birliği ve Amerika idi.

İkinci Dünya Savaşı’nın sonlarında Kuzey Kore’ye giren Rusya, burada kendi güdümünde ve komünist rejimi benimseyen Kuzey Kore Halk Cumhuriyeti’ni

²⁴ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.18; Roy E. Appleman, **South To The Naktong, North To The Yalu**, Center Of Military History, United States Army, Washington D.C., 1992, s.2; Bu kitap internet ortamında da bulunmaktadır. Bkz: [http:// www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm](http://www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm)

²⁵ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.18,19.

²⁶ Rıfat Üçarol. **a.g.e.**, s.529.

²⁷ Cemil Koçak, **Türkiye’de Milli Şef Dönemi (1938-1945)**, Yurt yay., Ankara, 1986, s.381.

kurarak koyu bir Rus taraftarı olan “*Kim il-Sung'u*”²⁸ devlet başkanı olarak ilan etti²⁹. Buna karşılık olarak Amerika’da Güney Kore’de askeri bir idare kurdu.

Rusya’nın Kuzey Kore’de komünist bir ordu kurması ve bu orduyu sürekli olarak geliştirmesi tüm dünyayı ve özellikle Amerika’yı endişelendirmiştir³⁰. Amerika’nın ve batılı müttefiklerin amacı; Kore’nin birleştirilmesi ve en kısa süre içerisinde seçimlerin yapılarak Kore’de bağımsız bir devletin kurulması idi. Bu süre zarfında da bu devlet, Birleşmiş Milletlerin gözetimi altında bulundurulacaktı³¹.

Kuzey Kore’yi işgal eden ve buradaki Japon birliklerini teslim alan Rusya Kore’nin 38. paralel kuzeyindeki kısmını Amerikalılara kapattı. “*Sovyet bölgesine ancak Sovyet askeri komutanının izni ile girilebilecekti*”³². Alınan bu tedbirlerle Kore’nin bütünlüğü bozulmuş, Kore bir *demir perde* ile ikiye bölünmüş oldu. Sovyetler Birliği’nin, Kore’yi tek bir demokratik hükümet yönetiminde birleşmesine izin vermeyeceği 38. paraleli Kore’yi ikiye bölerek bir sınır olarak görmelerinden anlaşılıyordu³³.

Amerika, “*bütün Kore’de birlik kurulması için birçok mali çareler aramış*”³⁴ ve herhangi bir netice alınamaması üzerine sorunu müttefikler arasında çözme yoluna gitmiştir.

Amerika, İngiltere, Rusya ve Çin Dışişleri Bakanları 16-22 Aralık 1945 tarihinde Moskova’da toplandılar. Bu toplantıda Kore’deki Amerika ve Rusya komutanlıklarının temsilcilerinden oluşan bir karma komisyon kurulması kararlaştırıldı³⁵. Bu komisyon ilk toplantısını 20 Mart 1946’da Seoul’de yaptı.

²⁸ 1945 yılında İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Sovyetler Birliği, Kuzey Kore’nin idari işlerine de karışmaya başlamıştır. Bu maksatla aslen Koreli olan 36 yüksek rütbeli Sovyet subayı 1945 yılı eylül ayında Kore’ye giderek, ilk Kuzey Kore Hükümeti’ni kurmuş ve bu hükümette görev almışlardır. Kim il-Sung’da Kore’ye gönderilen 36 kişilik Sovyet Subaylarından birisidir. Ayrıntılı bilgi için bkz: İbrahim Orga, a.g.e., s.47; **Kore Savaşı Belgeseli**, NTV, 1993.

²⁹ Turgut Sunalp, a.g.e., s.7,8.

³⁰ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.8.

³¹ Rıfki Selim Burçak, **On Yılın Anıları (1950-1960)**, Nurel Matbaacılık, Ankara, 1988, s.61.

³² **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.19.

³³ **A.g.e.**, s.19; İbrahim Orga, a.g.e., s.46.

³⁴ C.Arna – H.Aslanoğlu, **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara, 1951, s.22.

³⁵ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.9; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.12.

Amerika, Kore halkının oyunu serbestçe belirtmesini önerirken; Rusya, Kore'nin komünist bir idare altında birleştirilmesinden başka bir hal tarzını kabul etmemiş ve Kore sorunu çıkmaza girmiştir.

Kore sorunu Amerika Dışişleri Bakanı Marshall tarafından Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun toplantısında gündeme getirildi. Birleşmiş Milletler, Kore'nin tek ve bağımsız bir devlet olarak kalmasını incelemek üzere 23 Eylül 1947 tarihinde Siyasi Meseleler ve Güvenlik Konseyine sevk etti. Genel Kurul, Sovyet Rusya'nın muhalefetine rağmen altı çekimsere karşı, kırküç oyla Kore'nin bağımsızlığını ve tek devlet olarak birleşmesini kabul etti³⁶. Bu karar gereğince Kore seçimleri 31 Mart 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Geçici Komisyonu'nun nezaretinde yapılacaktı. Komisyon 12 Ocak 1948 tarihinde Seoul'de toplandı. Fakat Rusya, komisyon ile işbirliğini reddederek Komisyonunun, 38nci paralel hattının kuzeyine girmesini yasakladı³⁷. Bunun üzerine komisyon, seçimlerin sadece Güney Kore'de 10 Mayıs 1948 günü yapılmasını kararlaştırdı.

B- KORE'DE İKİ AYRI HÜKÜMETİN KURULMASI

Güney Kore'de seçimler 10 Mayıs 1948 günü yapıldı. 12 Temmuz 1948'de Kore anayasası kabul edildi ve 17 Temmuz 1948 tarihinde de Kore Cumhuriyeti ilan edildi³⁸. Kore Cumhurbaşkanlığına ise Kore'nin bağımsızlığı ve birliği için mücadele etmiş olan Syngman Rhee seçilmiştir. Birleşmiş Milletler tarafından yaptırılan seçimler sonucunda kurulan Kore Cumhuriyeti kuruluşundan altı ay sonra Kore'nin tek ve yasal temsilcisi olmuştur. Kore Cumhuriyeti'ni başta Amerika ve Çin olmak üzere otuz devlet tanımıştır.

³⁶ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.9; Roy E.Appleman, **a.g.e.**, s.5; [http:// www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm](http://www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm)

³⁷ Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1993, s.53.

³⁸ Fahir Armaoğlu, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980**, 5. baskı, Türkiye İş Bankası yay., Ankara, 1988, s.454; Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay yay., Ankara, 1994, s.19; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.9; Roy E.Appleman, **a.g.e.**, s.5; [http:// www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm](http://www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm)

Güney Kore’de kurulan hükümete karşılık, kuzeyde de hükümet kurma girişimleri başlamıştır. 1945 yılı mayıs ayında Kore’de yönetimi ele alan Halk Şurası 10 Şubat 1948’de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti Anayasa’sını ilan etti ve 9 Eylül 1948’de Kore Halk Cumhuriyeti kuruldu. Fakat Kore Halk Cumhuriyeti *“Kore’yi komünist rejim altında birleştirme amacı güttüğü için, Güney Kore’den de komünist rejimi güdenlerden milletvekili çıkarmaya girişmiştir ... Hükümetin başına da Kore’ye gönderilen 36 kişilik subay grubuna dahil olan Kim-İl Sung getirilmişti”*³⁹.

Kore’de kurulan bu iki farklı hükümet, Kore’nin yasal devletinin kendileri olduklarını ileri sürerek Birleşmiş Milletlere başvurmuşlar fakat her iki hükümetin de başvurusu onaylanmamıştır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 14 Kasım 1947 tarihli kararına göre Amerikan ve Rus kuvvetlerinin Kore’den çekilmeleri gerekiyordu. Rusya, 1948 yılı Aralık ayında Kore’yi boşaltacağını Birleşmiş Milletlere bildirmiş olmasına rağmen Birleşmiş Milletlerin denetimini kabul etmemiştir⁴⁰. Amerika ise Kore’deki askeri güçlerinin tamamına yakını geriye çekmiştir. Böylece kuzeyden Rusya’nın, güneyden de Amerika’nın çekilmesiyle geriye ikiye bölünmüş bir Kore kalmıştır⁴¹.

C- KORE SAVAŞI ÖNCESİ SİYASİ DURUM

1950 yılı başlarında, iki Kore hükümeti arasında radyolarda propaganda ve gerilla harbi şiddetini iyice arttırmaktaydı. Kore Cumhuriyeti 11 Mayıs 1950’de Kızıl Ordu istilasının yakın olduğunu bütün dünyaya bildirmişti. Uzak Doğu’daki Kore, bütün dünyayı kendisiyle uğraştıracak ve binlerce insanın hayatına mal olacak bir muharebe sahnesine hazırlanıyordu.

³⁹ İbrahim Orga, a.g.e., s.47,48; Ali Denizli, a.g.e., s.19.

⁴⁰ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.24.

⁴¹ Oral Sander, *Siyasi Tarih 1918-1994*, İmge yay., Ankara, 1998, s.199.

Savaş öncesinde taraflar arasında ikili antlaşmalar yapılmıştır. Amerika ile Güney Kore Cumhuriyeti arasında; 31 Aralık 1948'de askeri yardım ve güvenlik antlaşması yapılmıştır⁴². Aynı zamanda 26 Ocak 1950 yılında Seoul'de Kore'deki Amerikan yardım grubu aracılığıyla, yine askeri yardım konusunda ikinci bir antlaşma imzalanmıştır. Buna göre askeri yardım adı altında Güney Kore'ye 10 milyon dolarlık askeri malzeme ve teçhizat verilmiştir. Amerikan Kongresi Dışişleri Komisyonu da ayrıca 60 milyon dolarlık yardım yapılmasını kabul etmiştir⁴³.

Sovyet Rusya ile Kuzey Kore arasında 1949 yılında, on yıllık bir yardım paketi antlaşması yapılmıştır. Bu antlaşmalar ile Amerika Güney Kore'yi, Sovyetler de Kuzey Kore'yi açıkça destekliyordu.

Rusya, Çin ile olan anlaşmazlıklarına son vermek ve Mançurya üzerindeki haklarından Komünist Çin lehine vazgeçerek iki devlet arasında karşılıklı güvene dayanan ilişkiler kurmaya çalışmıştır. *“Moskova'da 14 Şubat 1950'de Sovyetler Birliği ile Komünist Çin arasında 30 yıl için bir dostluk ve savunma antlaşması, Vişinski ile Mao arasında imzalandı. Yukarıdaki antlaşma Kuzey Kore'nin Komünist Çin ile Sovyetler Birliği tarafından başlayacak olan Kore ve Uzak Doğu mücadelesinde destekleneceğine kuşku bırakmıyordu”*⁴⁴.

Kuzey Kore'yi savaşa hazırlayan ve yönlendiren devlet şüphesiz ki Rusya idi. Rusya'nın ve Komünist Kore Cumhuriyeti'nin maksatları; Kore'nin tamamını egemenlikleri altına almak ve komünist rejimi yerleştirmek, Çin Mançuryası'nı güneyden kuşatmak, Japonya'ya yaklaşarak orada karışıklıklar çıkarmak, bununla beraber Çin ve Japon tehdidine karşı Kore'yi ileri bir karakol olarak kullanmak ve komünizmi tüm Asya'ya yaymaktı⁴⁵.

Daha öncede belirtildiği gibi Kore Asya'nın stratejik bir bölgesindedir. Asya'ya geçiş için bir köprü vazifesi görmektedir. *“Güney Kore'de ve Japonya'da*

⁴² Ali Denizli, a.g.e., s.20.

⁴³ A.g.e., s.20.

⁴⁴ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.29.

⁴⁵ Ali Denizli, a.g.e., s.21-22.

Amerikan kuvvetlerinin bulunduğu göz önüne alınca Amerika'nın stratejik bakımdan kuvvetli bir durumda olduğu açıktı”⁴⁶.

Çin'in 1949 yılı sonlarında komünist rejimin etkisi altına girmesiyle birlikte bu durum Sovyetlerin işine yaradı. Böylece Asya'da pozisyonları daha da güçlenmiş oluyordu. Artık Amerika'yı Kore'den ve Asya'dan atmanın zamanı gelmişti. Eğer bu yapılırsa Amerika, Japonya'dan da kolayca atılabilirdi⁴⁷.

Güney Kore Hükümetinin ise İktidarda bocalaması, Cumhurbaşkanı'nın totaliter eğiliminden dolayı mecliste ve halk arasında, Cumhurbaşkanı'na karşı kuvvetli bir muhalefet vardı. “Memleketin ekonomisi de iyi değildi. Rüşvet ve yolsuzluk artmış pahalılık halkı bezdirmişti. Bütün bunlara Kuzey Kore'nin etkili komünist politikası da eklenince, işler daha da tehlikeli bir hal alıyordu. Güneye sızan Kuzeyli ajanlar ve kırsal alanlara yayılan Kuzeyli gerillalar için ortam her geçen gün biraz daha uygun hale geliyor, Güneydeki komünist sempatizanları gittikçe artıyordu”⁴⁸.

Ruslar Kuzey Kore'yi savaş için de hazırlamışlardır. Çünkü Rusya'nın Kore üzerindeki emelleri uzun vadeli ve kalıcıydı. Diğer taraftan ise Amerika'nın hedefi kısa vadeli idi. Rusların Kuzey Korelileri savaşa hazırlamasını, Kruşçev anılarında şöyle anlatmaktadır: “... Pirinç yetiştirmeye çok elverişli bereketli topraklar, uygun bir iklim, zengin bir balıkçılık endüstrisi ve daha başkaları ... Kore, sanayi için gereken besin maddelerini de güneyde bol olan balık, pirinç ve diğer tarım ürünlerinden elde edebilirlerdi. Kuzey Koreli liderler için kadeh kaldırdık, mücadelelerini kazanacakları günü beklediğimizi belirttik. Zaten bir süreden beri Kuzey Kore'ye silah vermekteydik. Gerekli miktarlarda tank, top, tüfek, otomatik tabanca, istihkam araçları ve uçaksavar silahları almaları gerektiği açıkça

⁴⁶ Fahir Armaoğlu, a.g.e., s.454-455.

⁴⁷ A.g.e., s.455.

⁴⁸ İbrahim Artuç, *Kore Savaşında Mehmetçik*, Kastaş yay., İstanbul, 1990, s.17.

ortadaydı. Hava kuvvetlerimize bağlı uçakları da Pyongyang'ın bombalanmasında kullanılacak ve dolayısıyla Kuzey Kore 'de üslenecelerdi”⁴⁹.

Kuzey Kore Ordusu, Güney Kore Ordusuna oranla gerek sayı ve silah olarak gerekse eğitim ve moral yönünden çok daha üstün durumdaydı.

D- KORE SAVAŞI ÖNCESİ ASKERİ DURUM

İkinci Dünya Harbi ve sonrasında harp silah ve araçları teknolojisi baş döndürücü bir hızla gelişmiştir. *“İkinci Dünya Harbi sonrasında ilk ciddi harp silah ve araçları denemeleri Kore Harbi 'nde yapılmıştır. Ancak hiç şüphe yok ki bu harp, harp silah ve araçlarının denemeleri için çıkarılmış bir harp değildir”⁵⁰.*

Kore Savaşı başlamadan önce Rusya, Kuzey Kore ile Amerika'da Güney Kore ile askeri yardım ve güvenlik antlaşmaları imzalamışlardı. Güney Kore'de bırakılan 500 Amerikalı askeri danışman nezaretinde, Amerika'dan gönderilen yeni silah ve malzemelerle Güney Kore ordusu güçlendirilmeye çalışıldı⁵¹. Rusya ise çok öncelerden eğitilmiş olan 1-2 Kore tümenini de beraberinde Kore'ye götürmüştü. Savaş öncesi Kuzey Kore, Güney Kore'ye nispeten büyük bir üstünlüğe sahipti⁵².

1- Güney Kore Silahlı Kuvvetleri

1950 yılı Haziran ayında Güney Kore Kuvvetleri 6 zayıf piyade tümeninden oluşmaktaydı⁵³. Deniz kuvvetleri hafif harp gemisi ve yardımcı

⁴⁹ Edward Crankshaw, **Kruşçev'in Anıları II**, (Çev. M. Ali Kayabal), 1.baskı, Milliyet yay., İstanbul, 1971, s.24.

⁵⁰ Nusret Özselçuk, *“Kore Savaşı ve Türkiye”*, **Stratejik Etütler Bülteni**, S:85 (Ağustos, 1990), s.22.

⁵¹ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.11.

⁵² Veli Yılmaz, **a.g.e.**, s.54; Roy E.Appleman, **a.g.e.**, s.7; [http:// www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm](http://www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm)

⁵³ Bir piyade tümeni standart bir kuruluş düzeni içerisinde 10000-11000 personelden oluşmaktadır. Bu rakama destek birlikleri ilave edilmemiştir. Bkz: Veli Yılmaz, **a.g.e.**, s.54.

gemilerden kurulu küçük bir filo halinde teşkil edilmişti. Silahlı kuvvetlerin mevcudu 100.000 kişi kadardı⁵⁴. Amerikan kaynaklarına göre ise; *“Kore Cumhuriyet ordusu 95.000 askerdı ve daha az eğitimliydi. İşgalde polis gücü olarak eğitilmişlerdi. Henüz Amerikan birlikleri tarafından yeterli eğitim verilmemişti. Ancak 8 taburu tam donanımlıydı. Tankları yoktu ve toplam 89 tane 105 mm’lik topları vardı”*⁵⁵.

Silahlı Kuvvetleri, Japonlardan ele geçirilmiş silah ve malzemelerden başka, Amerikalıların Güney Kore’yi boşaltırken bıraktıkları silah,cephane,malzeme,eşya ve ilaçla donatılmış ise de tank,uçak ve teknik araçlar bakımından çok zayıftı. *“Bu orduyu çoğu Japon ordusunda çalışmış genç subaylar komuta ediyordu.Bir Güney Kore tümeni,yaklaşık bir Kuzey Kore alayı kuvvetinde idi”*⁵⁶.

General MacArthur Güney Kore birliklerinin durumuyla ilgili olarak; *“Amerikalılar tarafından yetiştirilmiş olan Güney Kore birlikleri hali hazır durumları ile yalnız dahili asayışı temin edebilirler. Kuzeyden gelecek bir istila tehlikesine karşı koymaları mevzuu bahis olamaz”*⁵⁷ yorumunda bulunmuştur.

Güney Kore Ordusu ancak savaşın başlamasından sonra teşkilatlanmasını yapabilmiş ve 1951 yılı ortalarına doğru muharebe gücünü kazanabilen 10 tümene sahip olmuştur⁵⁸.

3- Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri

Kuzeyde Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti’ni kuran Ruslar, Kuzey Kore Ordusunu süratli bir şekilde teşkilatlandırmışlardır.

⁵⁴ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.47; Roy E.Appleman, **a.g.e.**, s.18; [http:// www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/ 20-2-1/toc.htm](http://www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm)

⁵⁵ **The Korean War 1950-1953**, American Military History Army Historical Series, United States Army, Washington D.C., 1989, s.546; Bu kitap internet ortamında da bulunmaktadır. Bkz: <http://www.ibiblio.org/pub/academic/history/Marshall/military/korean.war>; James F.Schnabel, **United States Army In The Korean War**, Center Of Military History, United States Army, Washington D.C., 1992, s.35,36; Bkz: <http://www.army.mil/cmh-pg/books/p&d.htm>.

⁵⁶ **Kore Harbinde TSK muh...**, s.47.

⁵⁷ Turgut Sunalp, **a.g.e.**, s.36.

⁵⁸ **A.g.e.**, s.42.

Kuzey Kore Silahlı Kuvvetleri harp başlarken 13 tümen ile 105nci zırhlı Tümen ve ayrıca bir tank alayı (73 tank) ile 100 den fazla uçaktan ve 32 parça harp gemisi ve yardımcı gemiden ibaret bir deniz kuvvetine sahipti⁵⁹. “Kuzey Kore Ordusu 135.000 kişiden oluşan bir orduydü.Ordusunu İkinci Dünya Savaşında Çinlilere ve Sovyetlere hizmet eden güçler oluşturuyordu.Ayrıca bir tugay gücünde 2 ayrı alay ve 120 Sovyet T-37 tankından oluşan bir zırhlı Tugayı ve 5 Piyade Tugayı bulunuyordu.Aynı zamanda avcı ve bombardıman ve bir kısımda deniz keşif uçağından oluşan 180 tane Sovyet yapımı hava aracı bulunuyordu.”⁶⁰.

E- KORE SAVAŞININ BAŞLAMASI

Dünya devletleri ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı, Her iki Kore devletindeki bu silahlanma yarışı endişeyle izlerken,savaşın ayak sesleri açıkça duyulmaya başladı.Kuzey Kore, Güney Kore Ordusunun daha fazla güçlenmesine olanak vermeden saldırarak ülkeyi ele geçirmeyi planlıyordu.

25 Haziran 1950 günü Güney Kore başkenti Seoul’de bulunan Amerikan Ataşesi ve Güney Kore Askeri Müşavir Grup Başkanı; Uzakdoğu Amerikan Komutanlığını arayarak,aynı gün saat 04:00’de Kuzey Kore kuvvetlerinin 38nci paralelin güneyine geçtiğini bildirmiştir⁶¹. Saat 11:00 de Kuzey Kore, Güney Kore askerlerinin 38inci paralel boyunca sınırı ihlal ettiklerini ileri sürerek Kore

⁵⁹ Kore Harbinde TSK muh..., s.47; İbrahim Orga, a.g.e., s.48; Veli Yılmaz, a.g.e., s.54.

⁶⁰ The Korean War 1950-1953..., s.546; Roy E.Appleman, a.g.e., s.10; [http:// www.army.mil/cmhp-g/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm](http://www.army.mil/cmhp-g/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm); James F.Schnabel, a.g.e., s.38; <http://www.army.mil/cmhp-g/books/p&d.htm>.

⁶¹ İhsan Gürkan, Kore’de Savaş Ulaştırması, E.U. Basımevi, Ankara, 1953, s.6; Kore Savaşı Belgeseli, NTV, 1993; İbrahim Orga, a.g.e., s.49; Veli Yılmaz, a.g.e., s.53; Hürriyet, 26 Haziran 1950; Cumhuriyet, 26 Haziran 1950; Milliyet, 26 Haziran 1950; Murteza Vodinal, “Türkiye ve Kore Savaşı”, Korsavaş, S:25 (Haziran, 1977), s.3.

Cumhuriyetine harp ilan etmiştir⁶². “25 Haziranda dünyanın gündemine Kore Savaşı bomba gibi düşüverdi. Kuzey Kore, Güney Kore’ye saldırmıştı”⁶³.

“Bu işgal ikiye bölünmüş bir ülkede başlayan bir iç savaşın işareti oldu. Diğer bir anlamda da büyük güçler arasında soğuk savaş başlamış oldu”⁶⁴.

Kuzey Kore birlikleri harbe ilk etapta tank ve topçu birlikleriyle takviyeli 13 tümenle girmiş; Güney Kore ordusu ise mevcutları zayıf birer piyade alayı seviyesinde olan 8 piyade tümeni ile girmek zorunda kalmıştır⁶⁵. Ayrıca Kuzey Kore Birlikleri, tank ve topçu birlikleri ile giriştikleri hareketin ileri hatlarında Yak tipi Rus uçakları ile korunmuştur⁶⁶.

Kuzey Kore Komutanı Kim il-Sung radyodan bir bildiri yayımlayarak, Kore halkına: “Güney Kore’nin kukla hükümeti Kuzey Kore Halk Cumhuriyetinin barışı temsil etme teklifini reddetti ve 38nci paralelin kuzeyindeki Hoeju bölgesine silahlı saldırıda bulundu. Demokratik Halk Cumhuriyeti, saldırgan kuvvetleri geri atmak için karşı taarruza geçti. Meydana gelen gelişmelerden Güney Kore’nin kukla hükümeti sorumludur”⁶⁷ dedi.

Kuzey Kore’nin bu açıklamasına karşılık Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 25 Haziran 1950’de Amerika’nın girişimi ile toplandı ve Konseyin aldığı

⁶² Turgut Sunalp, a.g.e., s.8; **Kutup Yıldızı Belgeseli**, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2000; İbrahim Orga, a.g.e., s.49; Veli Yılmaz, a.g.e., s.53; Fahir Armaoğlu, a.g.e., s.455.

⁶³ İskender Özsoy, “Kunuri’de Kurban Değildik”, **Popüler Tarih**, (Aralık, 2000), s.80.

⁶⁴ **The Korean War 1950-1953...**, s.545.

⁶⁵ Turgut Sunalp, a.g.e., s.47-48.

⁶⁶ **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

⁶⁷ Ali Denizli, a.g.e., s.26; Moskova Radyosu tarafından Kore’deki hadiselerle dair verilen ilk haberlerde Güney Kore Kuvvetlerinin evvela taarruza geçtikleri ve Kuzey Kore Ordusunun da yalnız karşı taarruz yapmakta olduğunu bildirmekteydi. Fakat akşama doğru Moskova Radyosu, komünist Kuzey Kore Hükümeti’nin Güney Kore’ye bir nota verdiğini ve müteakiben de harp ilan ederek taarruza geçtiğini kabul etmiştir. Güney Kore’ye verilen nota yedi maddeden oluşmaktaydı; Kuzey ve Güney Kore komünist idaresi altında birleşecek, tek bir ordu, tek bir hükümet kurulacak, Güney Kore’deki hükümet üyeleri suçlu olarak teslim edilecek ve bu bölgedeki BM delegasyonu memleketten dışarı atılacaktır. Bkz: “Kore Savaşının Başlamasının Türk Basınına Yansımaları”, **Silahlı Kuvvetler Dergisi**, S:377 (Temmuz, 2003), s.47,48; **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950.

kararda, Kuzey Kore'nin barışı bozduğu belirtilerek, bu devletin çarpışmalara derhal son verip kuvvetlerini geri çekmesi gerektiği bildirildi⁶⁸.

Kuzey Kore'yi koruyan Sovyetler Birliği⁶⁹, o sırada Komünist Çin'in BM'e üyeliği konusu yüzünden konseyi terk etmiş olduğu için ancak 1 Ağustos'ta yerine dönecekti⁷⁰. Konseyin bu kararını veto edememişti⁷¹.

Birleşmiş Milletler'in bu çağrısına karşılık Kuzey Kore, bütün gücüyle saldırılarına devam ediyor ve bu maksatla taarruzlarını Seoul'e yöneltiyordu. "*Kuzey Koreliler hızla güneye doğru ilerlemeye başlarlar... Güney Kore rejimi istikrarsızdı ve kendisini savunacak gibilerden değildi. Direniş zayıftı*"⁷². Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Truman⁷³, Güvenlik Konseyi'nin 25 Haziran 1950 kararına uyararak Tokyo'da bulunan Uzak Doğu Kuvvetler Karargahı Komutanı General Mac Arthur'dan Güney Kore birlikleri için mühimmat ve teçhizat desteğinde bulunmasını ve aynı zamanda burada bulunan Amerikalıların ülkeden ayrılmasını istedi⁷⁴. Başkan aynı zamanda Filipinler'de bulunan 7 filonun Japon sularına hareket etmesini

⁶⁸ **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950; **Milliyet**, 26 Haziran 1950; **Hürriyet**, 26 Haziran 1950; Nusret Özselçuk, **a.g.m.**, s.25; Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 25 Haziran 1950 tarihli kararının tam metni için bkz: İsmail Soysal, **Türkiye'nin Uluslararası Siyasal Bağlıları II (1945-1950)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991, s.84; İbrahim Orga, **a.g.e.**, s.49.

⁶⁹ Gerek dünya kamuoyunda gerekse de Türk kamuoyunda, bu harbin gerisinde Sovyetler Birliği'nin olduğu kanaati oluşmuştur. Bkz: **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950; **Milliyet**, 26 Haziran 1950; **Ulus**, 26 Haziran 1950.

⁷⁰ İsmail Soysal, **a.g.e.**, s.12; Sovyetler Birliği, Güvenlik Konseyi'nin beklemedikleri bu kararı karşısında büyük bir şaşkınlığa düşmüş, toplantıya katılmayısları yüzünden yaptıkları hatayı anlamışlardır. Sovyet Hükümeti BM Genel Sekreterliğine gönderdiği yazıda itirazlarını şöyle sıralamaktadır: Güvenlik konseyi bu kararı altı oyla almıştır. Çünkü Milliyetçi Çin delegesinin meşru Çin Hükümeti'ni temsil etme yetkisi yoktur. Halbuki Güvenlik Konseyi'nin kararı için yedi oy gereklidir. Bu oylardan beşinin konseyin daimi üyeleri yani, ABD, İngiltere, Fransa, Sovyetler ve Çin tarafından verilmesi lazımdır. Oysa Sovyetler ve Komünist Çin Hükümeti delegeleri bu toplantıya katılmamıştır. Bu nedenlerle Güvenlik Konseyinin almış olduğu kararlar kanuni ve geçerli değildir. Bkz: İbrahim Artuç, **Kore Savaşında Mehmetçik**, Kastaş yay., İstanbul, 1990, s.38.

⁷¹ İsmail Soysal, **a.g.e.**, s.12.

⁷² Edward Crankshaw, **a.g.e.**, s.25.

⁷³ ABD Başkanı Truman, Missouri'de geçirdiği tatilini yarıda kesip Washington'a dönmüş ve BM Güvenlik Konseyini toplantıya çağırmıştır. Bkz: **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950; **Milliyet**, 26 Haziran 1950.

⁷⁴ Dennis D.Wainstock, **Truman, Macarthur And The Korean War**, Greenwood Press, London, 1999, s.31; Bkz: [http:// www.questia.com/PM.gst?a=08d=23387043](http://www.questia.com/PM.gst?a=08d=23387043); **Cumhuriyet**, 26 Haziran 1950; Ali Denizli, **a.g.e.**, s.27.

emretti. BM Güvenlik Konseyi de 26 Haziran'da her türlü yardımı yapma konusunda desteğini ilan etmiştir⁷⁵.

Güney Kore Hükümeti saldırılar karşısında başta bir şaşkınlık geçirmiş olmasına rağmen saldırılara karşı koymak maksadıyla tedbirler almıştır. Hükümet merkezindeki otobüslere el konularak cepheye asker sevk edilmiştir⁷⁶. Bütün bunlara rağmen savaşın ilk gününün ortalarında "Kuzey Kore birlikleri Seul'un 40 km yakınlarında kadar ilerlemiştir"⁷⁷.

Amerikan delegesi Ernest Gross, Kore'deki mevcut durumun dünyayı tehdit ettiğini, Birleşmiş Milletlerin temelini sarstığını, tecavüzün Birleşmiş Milletler tarafından kurulmuş bir devlete karşı yapıldığını açıklayarak⁷⁸ şu teklifte bulunmuştur:

- a) Kuzey Kore'nin çarpışmayı durdurması,
- b) Kuvvetlerini 38. paralelin kuzeyine çekmesi,
- c) Bu çekilmenin Birleşmiş Milletlerin Kore Komisyonunca kontrolü
- d) Bu teklife Birleşmiş Milletler üyelerinin katılmaları,
- e) Birleşmiş Milletlere dahil hükümetlerin Kuzey Korelilere bir yardımda bulunmamaları⁷⁹.

26 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin çarpışmaları durdurmadığı ve taarruza devam ettiği anlaşıldı. Alınan karara Kuzey Kore uymayınca Konsey, 27 Haziran'da ikinci bir kararla⁸⁰, barış ve güvenliğin yeniden kurulması için, ivedi askeri önlemler alınması gerekli gördüğünü belirtmiş ve BM üyelerine, saldırıyı püskürtmek, barış ve

⁷⁵The Korean War (1950-1953)..., s.546; Tahsin Yazıcı, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s.25; Paul Kennedy, **Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri**, Türkiye İş Bankası yay., İstanbul, 2001, s.455.

⁷⁶Ulus, 26 Haziran 1950.

⁷⁷Hürriyet, 26 Haziran 1950.

⁷⁸Cumhuriyet, 26 Haziran 1950.

⁷⁹Cumhuriyet, 26 Haziran 1950, Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.24.

⁸⁰BM Güvenlik Konseyi'nin 27 Haziran 1950 tarihli ikinci kararının tam metni için bkz: İsmail Soysal, a.g.e., s.85; **Kore Savaşı Belgeseli**, NTV, 1993; **Ulus**, 28 Haziran 1950; **Milliyet**, 28 Haziran 1950; **Cumhuriyet**, 28 Haziran 1950; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.49,50; Ali Denizli, a.g.e., s.27.

güvenliği yeniden kurmak için Güney Kore Cumhuriyeti'ne gereken yardımda bulunmalarını bildirmiştir⁸¹.

Truman'ın Kore Savaşına Amerikan Hava ve Deniz Kuvvetlerini sokma emri, Güvenlik Konseyi'nin Kore'deki saldırganlara askeri güç kullanabileceği 27 Haziran kararlarından 24 saat önce verilmiştir⁸². Bu durumun BM'yi rahatsız etmediğini ileride Genel Sekreter Lie belirtmiştir. Çünkü onlar toplantıda iken SEOUL düşmüştür⁸³. *“Kuzey Koreliler 38. paraleli geçerek, Güney Korelilerin savunma hattına hızla taarruz ettiler. Daha sonra Kuzey Kore'nin esas güçleri Seoul'un batı kıyılarına saldırıya geçti ve 38. paralelin 35 mil aşağısında bulunan Güney Kore'nin başkenti Seoul'e 28 Haziranda girdi. Diğer bir koldan şehrin merkezine ve doğu kıyılarına doğru ilerlediler. Güney Kore birlikleri teçhizat ve malzemelerinin büyük bir kısmını Han Nehri'nde bulunan köprüünün yıkılması sebebiyle şehirde bırakarak düzensiz olarak geriye çekildiler. Kuzey Kore kuvvetleri, Seoul'ü ele geçirdikten sonra hızla teşkilatlandılar”*⁸⁴.

BM Güvenlik Konseyi'nin 27 Haziran tarihli kararı Truman yönetimini büyük ölçüde rahatlatmıştır. Silah ve malzeme yardımı ile Amerikan müdahalesi zaten başlamıştı. *“Artık sadece Amerika olarak ortaya çıkma tehlikesi giderilmiştir. Birleşmiş Milletlerin kararı, müdahaleyi meşru bir zemine oturtmuştur”*⁸⁵.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 25 ve 27 Haziran 1950 kararları tüm dünya için çok önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu kararlar sonucunda

⁸¹ **Ulus**, 1 Temmuz 1950; **Milliyet**, 1 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.49; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s.28-29.

⁸² ABD Başkanı Truman'ın verdiği bu tarihi karar Amerikan Kongresi'nde büyük tartışmalara neden olmuş, fakat kongrede ve Temsilciler Meclisi tarafından desteklenmiştir. Bkz: Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore (1950-1953)**, İstanbul, 1990, s.32,33; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s.25.

⁸³ Mim Kemal Öke, **a.g.e.**, s.31; Veli Yılmaz, **a.g.e.**, s.54;

⁸⁴ **The Korean War (1950-1953)**...,s.546,547; <http://www.ibiblio.org/pub/academic/history/Marshall/military/korean.war>.

⁸⁵ İbrahim Artuç, **a.g.e.**, s.38.

Birleşmiş Milletler’de herhangi bir saldırıya karşı direnme azmi oluşmuş ve ilk defa tüm devletler BM bayrağı altında bir ordu teşkil etmiştir⁸⁶.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin bu iki kararını, Türkiye Cumhuriyeti de dahil 56 üye devletten, 53’ü prensip itibarıyla kabul etmişlerdir. Sovyet Rusya, Çekoslovakya ve Polonya kabul etmemişlerdir⁸⁷. Birleşmiş Milletler’e üye devletlerden en çok asker, malzeme, ve para yardımında ABD bulunmuştur. Bununla beraber, Amerika’dan başka 15 üye devlet de saldırıya uğrayan Kore Cumhuriyeti ordusuna asker göndermiş ve BM hükümlerini yerine getirmek için Kore’de BM bayrağı altında savaşmışlardır. 40’tan fazla üye devlet malzeme yardımında bulunmuş, bunlardan 26’sı sıhhiye birlikleri, deniz ve hava taşıt araçları ve ikmal maddeleri göndermişlerdir. Bunlardan başka yiyecek, stratejik ham maddeler ve ilaç vermek suretiyle yardım edenler de olmuştur. Libya kauçuk, İsrail sülfamitli ilaçlar, Şili bakır, Tayland pirinç verenler arasındadır⁸⁸.

Kore’ye askeri kuvvet göndereceklerini bildiren devletler şunlardır: *“Avustralya, Belçika, Amerika, Filipin, Fransa, Habeşistan, Hollanda, İngiltere, Kanada, Lüksemburg, Portoriko, Tayland, Türkiye, Yeni Zelanda, Yunanistan, devletleri kara kuvvetleri göndermişlerdir. Avustralya, Amerika, Hollanda, İngiltere, Kanada, Kolombiya, Tayland, Yeni Zelanda devletleri deniz kuvvetleri göndermişlerdir. Avustralya, Belçika, Amerika, Güney Afrika Birliği, İngiltere, Kanada, Yunanistan devletleri hava kuvvetleri göndermişlerdir”*⁸⁹. Bu devletler yapacakları yardımları Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’ne de çeşitli tarihlerde bildirmişlerdir.

⁸⁶ Ali Denizli, a.g.e., s.28.

⁸⁷ A.g.e., s.41; *Ulus*, 28 Haziran 1950; *Hürriyet*, 28 Haziran 1950; *Cumhuriyet*, 28 Haziran 1950; *Milliyet*, 28 Haziran 1950.

⁸⁸ *Kore Harbinde TSK Muh...*, s.51-52.

⁸⁹ A.g.e., s.52; *The Korean War (1950-1953)...*, s.550; <http://www.ibiblio.org/pub/academic/history/Marshall/military/korean.war>.

Kore Savaşı'na katılan devletler ve göndermiş oldukları yardım birlikleri aşağıdadır⁹⁰.

KORE SAVAŞINA KATILAN DEVLETLER

ADI	GÖNDERDİĞİ YARDIM BİRLİĞİ
Avustralya	2 Piyade Taburu – 1 Hava. Birliği– Deniz Birliği
Belçika	1 Piyade Taburu
Kanada	1 Piyade Tugayı (Topçu ve Tankla Takviyeli)
Kolumbiya	1 Piyade Taburu – 1 Deniz Fırkateyni
Habeşistan (Etiyopya)	1 Piyade Taburu
Fransa	1 Piyade Taburu (Takviyeli)
Yunanistan	1 Piyade Taburu
Lüksemburg	1 Piyade Bölüğü
Hindistan	Sıhhiye Birliği
Hollanda	1 Piyade Taburu – Deniz Birliği
Yeni Zelanda	1 Topçu Alayı
Filipinler	1 Piyade Taburu – 1 Tank Bölüğü
Tayland	1 Piyade Taburu – Deniz Kuvvetleri – Hava. ve Deniz Nakliye Araçları
Türkiye	1 Piyade Tugayı
A.B. Devletleri	1 Ordu. 3 Kolordu – Deniz Piyade Tümeni – Donanma ve Hava Kuvvetleri
Güney Afrika	1 Av. Birliği
İngiltere	1 Piyade Tugayı – Uzak Doğu Donanması – Kraliyet Hava Kuvvetleri
Güney Kore	3 Kolordu
İtalya, İsveç, Danimarka, Norveç	Birer Sıhhiye Birliği

⁹⁰ Kore'de Savaşanlar Derneğinin Muhtırası (Korsavaş), Güryılmaz Matbaası, Ağustos, 1975,s.24.

F- TÜRK HÜKÜMETİNİN ASKER GÖNDERMEYİ KABUL ETMESİ

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı sonunda Sovyet tehdidiyle karşılaşmış ve büyük bir yalnızlık içine girmiştir. Bu yalnızlıktan kurtulmak amacıyla hızla batı bloğuna yaklaşmıştır. Fakat kendini güvenlik içine alacak bir ittifaka girememiştir. Kore Savaşı'nın başlaması Türkiye'nin batı bloğuna girişine zemin hazırlamıştır. Bu savaşa karşı gerek Türk basını, gerekse de Türkiye Cumhuriyeti Devleti yetkilileri büyük ilgi göstermiştir. BM ve ABD'nin attığı adımlar sonuna kadar desteklenmiştir.

Birleşmiş Milletlerin 25 ve 27 Haziran Tarihli Güvenlik Konseyi kararını bildiren telgraflar TBMM'de görüşülmüştür. Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü Kore'deki olayları değerlendirdikten sonra Güvenlik Konseyinin 25 Haziran 1950 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararını bildiren Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trgyve Lie'nin iki telgrafını okumuştur⁹¹. Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü ise Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trgyve Lie'nin telgrafına verilen cevabı okumuştur. Bu cevapta şöyle deniyordu: *"Türkiye Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler kuruluşunda bir üye olmak sıfatıyla deruhte eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri ve azami samimiyetle yerine getirmeye amade olduğunu bildiririm"*⁹². Dışişleri Bakanının bu açıklamasından sonra, Birleşmiş Milletlerin barış anlayışını, meclisin onayladığını bildiren bir önerge tüm milletvekillerinin oyu ile kabul edilmiştir.

Dışişleri Bakanı'nın bu telgrafı Cumhuriyet Gazetesinde şu şekilde değerlendirilmektedir: *"... Dış işler bakanımızın da açıkça belirttiği gibi milletler arası münasebetlerde şiddet politikasını konu dışı bulan Türkiye Cumhuriyeti dünyanın neresinde olursa olsun barış cephesini vurmaya hedef tutan böyle bir hareketi elbette hoş göremezdi. Hükümetimiz Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin telgrafına verdiği cevabında Milletimizin samimi duygularına tercüman olmuş, bu gibi sulh bozucu hareketler karşısında yalnız platonik temennilerle yetinmeyeceğini,*

⁹¹ Telgrafta Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararları aynen belirtilmiştir. Bkz: İsmail Soysal, a.g.e., s.84.85.

⁹² **Ayn Tarihi**, S:199 (Haziran, 1950), s.124-125; **Ulus**, 1 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950; Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.30.

Birleşmiş Milletler Anayasası gereğince üzerine aldığı vecibeleri öteki milletlerle beraber yerine getirmeye çalıştığını kesin olarak bildirmiştir"⁹³.

Türkiye Cumhuriyeti, Amerika'dan sonra Kore'ye ilk olarak asker yollama kararını alan devlettir⁹⁴. BM Genel Sekreteri'nin Türkiye Cumhuriyeti'ne Kore olayı ile ilgili müracaatından sonra konu TBMM gündemine gelmiş ve TBMM'nin 30 Haziran 1950 oturumunda Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, savaşa asker gönderme kararının gerekçesini şöyle açıklamıştır: *"Yeryüzünde sulhu ve emniyeti müdafaa, taarruza karşı mukavemet ve bütün milletlerin istiklallerine, toprak bütünlüklerine riayet bütün insanlığın saadetini ve refahını temin, takip ettiğimiz harici siyasetin esasıdır. Birleşmiş Amerika ile çok sıkı işbirliğimiz, İngiltere ve Fransa ile mevcut ittifakımız, bu esaslar dairesinde yeryüzünde sulhun istikrarına hizmet eden bu açık sarıh, dürüst siyasetimizin icabıdır. Bu son vaziyet karşısında tecavüz karşısında eğer BM derhal güçlü bir harekate geçmiş olmasaydı ve eğer emrivaki kabul etmek vaziyetinde kalsaydı, bu yalnız bu bölge için değil, dünyanın bütün bölgeleri içinde yeni bir emniyetsizlik menbar olacak bütün dünya sulhu temelinden sarsılacaktır. Bundan dolayı BM'nin bu kararını tatbik hususunda bütün kırvetleri tekrar harekete geçiren ve dünya sulhunu muhafaza hususunda derhal fiili harekete geçen Birleşik Amerika Hükümeti'nin hareketini büyük bir memnuniyetle karşılamak sulhsever bütün milletlerin vazifesidir*"⁹⁵.

Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'nün bu konuşması o zamanki Demokrat Parti Hükümetinin de genel kanaati idi. Asker gönderme kararı muhalefetteki kaygılara ve tartışmalara rağmen hükümet kararı ile kabul edilmiştir.

Hükümet, 25 Temmuz 1950'de BM Genel Sekreteri'ne Kore'de görev yapmak üzere 4500 mevcutlu bir Türk Birliğini BM emrine vermeye hazır olduğu Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü tarafından, BM Genel Sekreteri Trygve Lie şu telgrafla bildirmiştir:

⁹³ Nadir Nadi, *"Karar"*, Cumhuriyet, 1 Temmuz 1950.

⁹⁴ Veli Yılmaz, *a.g.e.*, s.55.

⁹⁵ *TBMM Tutanak Dergisi*, XXV, Dönem 8, (30 Haziran 1950) ; İbrahim Orga, *a.g.e.*, s.53,54.

“Birleşmiş Milletler Paktından doğan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyinin kararlarına uymayı vecibe bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Kore hakkında yardım talebini mutazammın 15 Temmuz 1950 tarihli telgrafınızı bu zihniyet içinde ve itina ile tekkik etmiştir.

Cumhuriyet Hükümeti bu tetkik neticesinde mezkur kararları dünyanın şimdiki şartları içinde umumi barış hizmetinde müessir ve filili bir şekilde icra mevkiine vaaz etmekteki lüzum ve ehemmiyeti müdrik olarak Kore’de hizmet etmek üzere 4500 mevcuthu silahlı bir savaş birliğini Birleşmiş Milletler emrine vermeye karar vermiştir”⁹⁶.

Kore’ye asker gönderilmesinin ve Birleşmiş Milletler bayrağı altında bir ordu kurulmasının önemini Nihat Erim makalesinde şu şekilde açıklamıştır: *“Birleşmiş Milletler bayrağı, Birleşmiş Milletler ve insanlık tarihinde ilk defadır ki, bir harp karargahına dikilmektedir. Birleşmiş Milletler kurulduğundan beri ilk defa silahlı bir sefer açılmıştır. Bu bakımdan Kore Harbi insanlık tarihinde çok mühim bir dönüm noktası teşkil edecektir”⁹⁷.*

Bakanlar Kurulu aldığı bu kararla Türkiye, A.B.D.’den sonra Kore’ye kuvvet gönderen ikinci devlet olmuştur. Bu karar muhalefet partileri tarafından şiddetle eleştirilmeye başlanmıştır. Bu eleştiriler kararın alınış tarzına; diğer bir deyişle meclisten geçirilmeden alınmasına karşıydı⁹⁸. Muhalefetin eleştirileri karşısında basın toplantısı düzenleyerek, bu eleştirileri yanıtlamak gereği duyan Başbakan Menderes, Kore’ye asker göndermenin savaşa girmek olmadığını ve bunun için meclise danışmaya lüzum görülmediğini belirtmiştir⁹⁹. Hükümetin meclisten

⁹⁶ Mustafa Deral, *Kore’ye Niçin Gidiyoruz?*, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950, s.16; İsmail Soysal, *a.g.e.*, s.86; Tahsin yazıcı, *a.g.e.*, s.33; Metin Toker, *Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları(1944-1973) D.P.’nin Altın Yılları (1950-1954)*, Bilgi yay., İstanbul, 1990, s.77; *Ulus*, 26 Temmuz 1950; *Akşam*, 26 Temmuz 1950; *Cumhuriyet*, 26 Temmuz 1950; *Milliyet*, 26 Temmuz 1950.

⁹⁷ *Ulus*, 18 Temmuz 1950.

⁹⁸ Eleştiriler için bkz:Nihat Erim, *“Hükümetin Son Kararı”*, *Ulus*, 27 Temmuz 1950; *“Hatalı Kararın Akisleri”*, *Yeni Sabah*, 28 Temmuz 1950; Metin Toker, *a.g.e.*, s. 81-82; Veli Yılmaz, *a.g.e.*, s.55.

⁹⁹ Şevket Süreyya Aydemir, *İkinci Adam*, III, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1968, s.309.

geçirmeden Kore'ye asker gönderme kararı karşısında hükümet hakkında muhalefet gensoru açmış ve yapılan oylamada meclis bu kararı onaylamıştır¹⁰⁰.

Aslında D.P. hükümetinin Kore'ye asker gönderme kararının temelinde NATO'ya girme isteği yatmaktadır. Kore'ye asker gönderildiği taktirde hem Türkiye'nin batının özgürlükçü fikirlere bağlılığı ortaya çıkacak hem de Amerikan Kongresi etkilenip, A.B.D.'nin Türkiye'nin NATO'ya girmesinde ağırlığını koyması sağlanacaktı¹⁰¹. Başbakan Menderes'in, Ahmet Emin Yalman'la yaptığı bir görüşmede; Kore'ye asker göndermenin Türkiye'nin itibarını yükseltmek için çok iyi bir fırsat olduğu ve Türkiye'nin NATO'ya kabul edilmesinde köprü vazifesi göreceğini belirtmesi¹⁰² ayrıca 25 Temmuz tarihinde İstanbul'da bulunan Amerikalı Senatör Cain'in basın mensuplarıyla yaptığı görüşmede "*Türkiye'nin Kore Harbi'ne fiili surette yardımı Atlantik Parkı'na girmesini sağlayacaktır*"¹⁰³ şeklindeki beyanı bu düşüncayı doğrulamaktadır.

Türk basınının da Kore'ye yapılacak yardımın şekli konusunda tartışmalar yapılmıştır. Kore'ye yapılacak yardımın sembolik tarzda mı yoksa Amerika gibi asker göndermek mi olması gerektiği tartışılıyordu. Medeni ve özgür bir millet olarak Türkiye'nin yapması gereken yardımın şekli ne olmalıydı?

Hürriyet Gazetesine göre Türkiye Marshall Planından yardım aldığı için; Birleşmiş Milletlerin Yardım çağrısına uymanın bizim için bir anlamda zorunlu olduğunu ve Türkiye'nin yapacağı yardımında Marshall Planından aldığımız yardım nispetinde olacağını belirtmiştir. Hürriyet'e göre "... Bizden istenilen yardım sembolik bir yardımdır, çünkü bizim Asya'nın öbür ucuna asker göndermemiz mevzuu bahis olamaz. Bu sene bereketli olduğu söylenen mahsulümüzden yerli ilaçlarımızdan, tütün gibi diğer mahsullerimizden elbette Korelileri de istifade

¹⁰⁰ Onaylanan karar için bkz: T.B.M.M. Tutanak Dergisi, III, Dönem 9, s.195.

¹⁰¹ Oral Sander, *Türk Amerikan İlişkileri (1947-1964)*, Siyasal Bilgiler Fakültesi yay., Ankara, 1979, s.74.

¹⁰² Ahmet Emin Yalman, *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim (1945-1970)*, IV, İstanbul, 1971, s.227.

¹⁰³ *Cumhuriyet*, 26 Temmuz 1950.

ettirmek isteriz”¹⁰⁴. Abidin Dav’er Cumhuriyet Gazetesindeki köşesinde Hürriyette çıkan bu yazıyı şöyle eleştirmiştir: “Bizden yardım isteyen Amerika değil, azası bulunduğumuz Birleşmiş Milletler Kuruludur. Bu yardım işinin Amerika tarafından yapılan Marshall Planı ile alakası yoktur. Marshall Planından gördüğümüz yardım devede kulak kabilindedir”¹⁰⁵.

Abidin Dav’er’e göre sembolik bir yardım yapmak, Türkiye’nin de bir taarruza uğradığı zaman bize sembolik yardım yapılmasına kapı açmak olacaktı. Ayrıca Dav’er, Türkiye’nin mutlaka Kore’ye asker göndermesi gerektiğini de belirtmemiştir, hükümetin Birleşmiş Milletler Konseyiyle görüşükten sonra imkanlarımız ve şartlarımız dahilinde yardım yapılması gerektiğini belirtmiştir¹⁰⁶.

CHP Hükümetinin Son Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak ise Akşam Gazetesindeki yazısında: “Bir Doğu Akdeniz devletinin Pasifiğe, işe yarar değerde fiili ve ciddi yardımda bulunması, bu günkü şartlar içinde akla sığar, tatbiki mümkün bir şey değildir. Bunun içindir ki Kore’ye yardımı Amerika üzerine almıştı. İcabında Amerika’ya İngiltere de ciddi yardımda bulunabilir gene bunun içindir ki Batı Avrupa Devletleri, konseyin tavsiyesine uyarlarken askeri yardımda bulunmayacaklarını sıhhi yardı yapabileceklerini bildirmişlerdir. Türkiye’den Kore’ye ciddi bir yardımı kimse aklına getirmez. Buna maddeten imkan yoktur. Bunun, Türkiye’ye ait hayati sebepleri de vardır”¹⁰⁷ demiştir.

Zafer gazetesi, Birleşmiş Milletler Kurulunun 14 Temmuz 1950 tarihli telgrafını yalnızca on iki devletin cevaplandığı ve bu cevaplarda da insanca bir yardımdan hiçbir devletin söz etmediğini belirterek yardımda bulunulmaması keyfiyetinin Amerikan çevrelerinde endişeye neden olduğunu yazmıştır¹⁰⁸.

Kamuoyunda Kore’ye yapılacak yardımın şeklinin ne olacağı konusunda tartışmaların sürdüğü bir dönemde 18 Temmuzda Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın

¹⁰⁴ “Amerika’ya Türk Yardımı”, **Hürriyet**, 2 Temmuz 1950.

¹⁰⁵ Abidin Dav’er, “Konseyin Kararı Ve Türkiye”, **Cumhuriyet**, 8 Temmuz 1950.

¹⁰⁶ Abidin Dav’er, “Konseyin Kararı Ve Türkiye”, **Cumhuriyet**, 8 Temmuz 1950.

¹⁰⁷ Necmettin Sadak, “Kore Savaşı ve Türkiye”, **Akşam**, 18 Temmuz 1950.

¹⁰⁸ **Zafer**, 24 Temmuz 1950.

başkanlığında Başbakan Adnan Menderes, Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce, Genelkurmay Başkanı Nuri Yamut, Hava Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Muzaffer Gökşenin, Deniz Kuvvetleri Komutanı Tümamiral Sadık Altıncan, Genelkurmay Harekat Dairesi Başkanı Tümgeneral Yusuf Engeli'nin katıldığı önemli bir toplantı Yalova'da yapılmıştır¹⁰⁹. Başbakan toplantı sonrası gazetecilerin soruları üzerine “*Silahlı Kuvvetlerimizin Takviyesi ve tensiki hususunda alınacak yeni tedbirler müzakere edilmiştir*”¹¹⁰ açıklamasında bulunmuştur.

Zafer gazetesi, Başbakanın yaptığı kısacık açıklamadan da anlaşılacağı üzere, toplantıda çok önemli konuların konuşulup çok önemli kararların alındığına kesin gözüyle bakmaktadır¹¹¹. Milliyet Gazetesi 18 Temmuzda Yalova'da yapılan toplantıda dış siyasette enerjik hareketimize uygun bir yol takip edilecek kararların alınmış olduğunu yazmıştır¹¹². Aslında bu toplantıda Kore'ye yapılacak yardım konusu görüşülmüş ve Kore'ye askeri birlik gönderilmesine karar verilmiştir¹¹³.

¹⁰⁹ **Cumhuriyet**, 19 Temmuz 1950; **Hürriyet**, 19 Temmuz 1950.

¹¹⁰ **Akşam**, 19 Temmuz 1950; **Cumhuriyet**, 19 Temmuz 1950; **Hürriyet**, 19 Temmuz 1950; **Ulus**, 19 Temmuz 1950; **Milliyet**, 19 Temmuz 1950.

¹¹¹ **Zafer**, 19 Temmuz 1950.

¹¹² **Milliyet**, 19 Temmuz 1950.

¹¹³ **Milliyet**, 19 Temmuz 1950.

II- TÜRK TUGAYININ KURULUŞU VE KORE'YE İNTİKALİ

Türkiye Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ilk kez bir savaşa giriyor ve Türk halkının adını bile bilmediği, Türkiye'den binlerce kilometre uzaktaki bir yere Türk askerini gönderiyordu. Bunu da Birleşmiş Milletler kararınca tecavüze uğramış bir devlete insani yardım yapmak amacıyla yapıyordu. Birleşmiş Milletlerin üyesi bulunan pek çok ülkede yapılacak yardımın şeklinin tartışıldığı bir dönemde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 25 Temmuz 1950'de Güney Kore'de görev yapmak üzere 4500 mevcutlu Türk askeri birliğini Birleşmiş Milletler emrine vermeye hazır olduğunu bildirmiştir¹¹⁴. Kore'ye gönderilmesi kararlaştırılan birlik, *“Genelkurmay Başkanlığı'nın 3 Ağustos tarihli emri gereğince Kore Türk Silahlı Kuvvetleri adıyla, Ankara'da kuruldu ve sefer kadrosuna göre tamamlandı”*¹¹⁵.

A- TUGAYIN TEŞKİLATI

Kore'ye, bir piyade alayı ve bir topçu taburundan oluşan 4500 kişilik bir birlik gönderilmesine karar verilmiş olmasına rağmen Genelkurmay Başkanlığınca, Amerikalı uzmanlarla yapılan görüşmeler sonucunda, tugay seviyesinde bir birlik gönderilmesine karar verilmiştir¹¹⁶. Bu kuvvet bir piyade alayı, bir motorlu topçu taburu, tugaya bağlı bir karargah bölüğü, bir motorlu uçaksavar bölüğü, bir motorlu sıhhiye bölüğü, bir motorlu nakliye bölüğü, bir motorlu ordudonatım bölüğü, bir

¹¹⁴ Veli Yılmaz, *Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri*, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1993, s.55; Muzaffer Sebükcebe, *“Bu Ayın Savaşları”*, *Korsavaş*, S:16 (Eylül, 1976), s.26.

¹¹⁵ *Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)*, Genelkurmay yay., Ankara, 1975, s.67.

¹¹⁶ Tugayın personelini, Silahlı Kuvvetlerin diğer birliklerden tercihen gönüllü olanlardan seçilmiş subay, astsubay, erbaş ve erlerden oluşturmuştur. Özel olarak teşkil edilen bu tugayın mevcudu 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay, 4414 erbaş ve er olmak üzere 5090 kişiye çıkarılmıştır. Bkz: Veli Yılmaz, *a.g.e.*, s.55.

motorlu istihkam bölüğü, bir motorlu muhabere bölüğü, bir depo bölüğü, bir inzibat bölüğü ve bir tugay bandosundan oluşmaktaydı¹¹⁷.

“Tugayın teşkilatına ilk önce personel kadrolarının tamamlanması ile başlanmış ve Kore’ye gönderilecek Tugay erlerinin yalnız 1929 ve bu doğumlularla işlem görecektir doğumlulardan olması ve bunlardan gönüllü gitmek isteyenlerin tercih edilmesi uygun görülmüştü”¹¹⁸.

Kore’ye gidecek erlerin 1929 doğumlulardan olması, o dönemde askerliklerini yapmakta olan 1928 doğumlu erleri fazlasıyla üzümüştür¹¹⁹. Bununla birlikte Kore’ye gönüllü olarak gitmek isteyenlerin sayısı, gönderilecek miktarı çok aşması üzerine gönderilecek askerleri belirlemek için kura çekilmiş ve kurayı kazananlar da ayrıca sağlık muayenesinden geçirilmişlerdir¹²⁰.

Kore’ye Birinci Türk Tugay’la giden Yusuf Dikici, Kore’ye gidiş sebebini şu şekilde açıklamaktadır: *“Ben Kore’ye 1950 senesinde gittim. Gönüllüydüm Vatanım benim için çok önemliydi. Ben hayatımı kaybetmek pahasına, alnım açık, başım dik olarak gittim”.*

Kore gazilerimizden Mustafa Gökmen ise Kore’ye gidecek Tugaya seçilişini şöyle anlatmaktadır: *“Savaş çıktığında onbir aylık askerdim. Bende diğer askerlere göre farklı duygular vardı. Çünkü savaşa gitmek istiyordum. Kendimi ona göre şartlandırdım ve ne olursa olsun gitmeliyim diyordum. Çünkü bu vatani bu güne kadar atalarımız canını hiçe sayarak kazanmış ve korumuş bende onların canlarıyla kazandığı bu vatanın menfaatlerini her şeyin üzerinde tutarak savaşmalıyım diyordum. Tabur komutanı tarafından askerlerin önünde kura çekiliyordu. İsmi çıkanlar gidiyordu. Ben komutana ısrar ederek kura çekilmeden gönüllü katıldım. 1. kafiye 241. Piyade Alayı, 2. Taburda görev aldım”¹²¹.*

¹¹⁷ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963, s.7.

¹¹⁸ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.68.

¹¹⁹ Turan Ergünger, **Kore’de Birinci Türk Tugayı**, Karınca Matbaası, Ankara, 1954, s.7.

¹²⁰ Celal Dora, **a.g.e.**, s.9.

¹²¹ **Mustafa Gökmen** aynı zamanda Kunuri Muharebelerine katılan ve en çok kayıp veren taburda görev yapan erlerden birisidir. Röportajın tam metni için bkz: s.145-147.

Diğer bir Kore gazisi Ahmet Gökçeli ise; “1950 yılında Konya’da askerliğime devam ederken, Genelkurmay’dan bir emir geldi. Her bölükten gösterişli, uzun boylu, yapılı ve işe yarayan askerlerin seçilmesi istendi. Konya’dan bizi Ankara’ya sağlık muayenesi yaptırmaya gönderdiler. Sağlam raporu alınca bizi Kore Birleşmiş Milletler Tugayı’na teslim ettiler”¹²².

Yapılan diğer röportajlarda da Kore’ye giden askerlerimizin özellikle ilk kafiilde gidenler olmak üzere gönüllü oldukları, sanki yurdun herhangi bir köşesini savunma ve kurtarma azmi ve kararlılığı içerisinde Kore’ye gittikleri tespit edilmiştir. Tabi ki bunda Türk askeri’nin mutlak itaat ve kararlılığı da gözardı edilmemelidir.

Kore’ye gidecek olan Tugayın teşkilatlanması ve ikmal yeri olarak Ankara ve Etimesgut garnizonları gösterilmiştir. Tugay’ın personel, silah, araç, gereç ve donanımları buraya gönderilmiştir¹²³.

241. Piyade Alayı önce kendi garnizonunda sefer hazırlıklarına başlamıştır¹²⁴. Daha sonra 8 Ağustos 1950’de Albay Asım Eron komutasında “1929 doğumlu ve bunlarla işleme tabi erler, muvazzaf subayları ve alay sancağı ile silahsız olarak 31 subay, 10 Astsubay, 494 er mevcudu ile Ankara’ya geldi ve geçici olarak Şarkışla’ya yerleşti”¹²⁵. Şarkışla’ya gelen 241. Piyade Alayı’nın subay, astsubay ve erleri Gülhane Hastanesi’nde sağlık kontrolünden geçirilmiştir. Sağlık muayeneleri sonucunda Kore’ye gidemez raporu olan personel, Ayaş’taki garnizona iade edilmişlerdir¹²⁶.

Kore’ye gidecek olan Tugay’ın topçu taburu Etimesgut’taki Zırhlı Tugay’dan, istihkam ve Muharebe bölükleri 28. tümen birliklerinden, diğer geri

¹²² Ahmet Gökçeli röportajın diğer bölümlerinde İskenderun’dan ayrılışını, gemi yolculuğunu, Kore’ye varışı ve Kore’de yaşadıklarını ayrıntılı olarak anlatmaktadır. Röportajın tam metni için bkz: s.133-136.

¹²³ Muzaffer Sebükcebe, “Kore’de Türk Tugayı’nın 1951 Yılı Savaşları”, *Korsavaş*, S:5 (Eylül,1975), s.23.

¹²⁴ A.g.m., s.23.

¹²⁵ Ali Denizli, *Kore Harbinde Türk Tugayları*, Genelkurmay yay., Ankara, 1994, s.63.

¹²⁶ Muzaffer Sebükcebe, a.g.m., s.25.

hizmet birlikleri ise 8. kolordu Yurtiçi bölge ve Zırhlı Tugay komutanlıklarından tertip edilmiştir¹²⁷.

B- TUGAYIN KOMUTA HEYETİ

Kore Türk Tugay Komutanlığı'na, 10 Ağustos 1950'de 2nci Zırhlı Tugay Komutanı Süvari Tuğgeneral Tahsin Yazıcı ve birliğin Kurmay Başkanlığına Kurmay Yarbey Selahattin Tokay atanmıştır. Alay Komutan yardımcılığına ise Piyade Yarbey Natık Poyrazoğlu atanmıştır¹²⁸.

Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, Kore Türk Tugay Komutanlığına seçilmesini anılarında şu şekilde anlatmaktadır: *"Alınan bir telefon emriyle, hemen Erkan-ı Harbiye-i Umumiye dairesine gelmem bildirildi ... Orgeneral Nuri Yamut tarafından kabul edilmişim ...*

Kore'ye gidecek tugaya senin kumanda etmeni düşündüm. Bir mani var mı yok mu?... Nihayet milletimizin duasına, Allah'ımızın yardımına güvenerek Orgeneral Nuri Yamut'un teklifine şu cevabı verdim.

*- Bir manim yoktur. Beni itimadınıza layık gördüğünüz takdirde bu hizmet ve vazifeyi şeref sayar ve memnuniyetle kabul ediyorum demişim"*¹²⁹.

241. Alay Komutanlığı görevine getirilen Albay Celal Dora ise Tuğgeneral Tahsin Yazıcı tarafından alaya takdim edilmiş ve 241. Alaya yapmış olduğu konuşmasında şunları söylemiştir:

" ... Kahraman arkadaşlarım, aldığımız bu kutsal vazife uğrunda savaşmak aşkıyla gönüllü olarak toplandığımızı biliyorum. Hepinizi toplu olarak gördüğüm şu anda kendinize inanışımızın bir ifadesi olan ateşli bakışlarımız, kabadayı duruşlarımız karşısında aldığımız vazifeyi başaracağımıza güveniyor ve inanıyorum... Başlıca

¹²⁷ **Kore'de Savaşanlar Derneğinin Muhtırası (Korsavaş)**, Güryılmaz Matbaası, Ankara, 1975,s.24.

¹²⁸ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.68.

¹²⁹ Tahsin Yazıcı, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s.61.

düşüncem siz değerli silah arkadaşlarıma layık bir kumandan olabilmek ve sizleri hüsnü suretle sevk ve idare edebilmektir. Bu mukaddes vazife yolumda en büyük yardımcımız Allah'tır. Ulu Tanrım beni sizlere ve sizleri de bana hayırlı etsin. Yolumuz açık vazifemiz uğurlu olsun arkadaşlar”¹³⁰.

C- TUGAYIN SON HAZIRLIKLARI VE İSKENDERUN'A HAREKET

1- Tugayın Silah, Cephane ve Eğitim Faaliyetleri

Kore'ye gidecek olan birliklerin eksik olan personel, araç ve gereçleri sefer kadrosuna göre tamamlanmıştır. Özel eğitimi gerektiren bazı sınıflar, (istihkam, muhabere ve sıhhiye birlikleri) kendi sınıf okullarında özel eğitim görmüşlerdir.

28 Ağustos 1950'de Genelkurmay Başkanlığı tarafından verilen emir gereğince Kore Türk Silahlı Birliklerinde hayvan bulunmayacak ve bu birlikler Kore'ye kendi silah, cephane, donatım ve araçlarıyla giderek, orada Amerikan silah ve gereçleri alacaktı¹³¹. Bu sebepten dolayı 241nci Piyade Alayı bölüklerinden belirlenen subay, astsubay ve erler yeni Amerikan silahlarıyla eğitim almış ve diğer personele de bu silahların kullanılmasını öğretmişlerdir¹³². Bu maksatla “*Alaya Amerikan yardım kurulunca, Almanya'daki Amerikan birliklerinden getirilen 300 adet M-1 modeli tüfek, bir miktar otomatik tabanca, hafif makineli tüfekler, roketatar ve gizlenme ağıları*”¹³³ verilmiştir. Ayrıca Tugaya 12 adet 105 mm'lik obüs, 104 adet

¹³⁰ Celal Dora, a.g.e., s.15-16.

¹³¹ Ali Denizli, a.g.e., s.65; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Ahnan Dersler**, EDOK yay., Ankara, 2001, s.22.

¹³² **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.69.

¹³³ **A.g.e.**, s.69; Albay Gumby başkanlığında beş Amerikalı subay danışman olarak tugaya gelmiştir. Yukarıda adı geçen silahlar bu heyet tarafından getirilmiştir. Fakat Kore'ye gidiş için çok az bir zaman kalması nedeniyle bu silahlarla eğitimler ancak gemide yapılabilmektedir. Bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.22.

2,5 tonluk CMC kamyon, 76 adet 1 tonluk römork, 36 adet ¼ tonluk römork, 86 adet ¼ tonluk jeep ve 6 adet özel tip araç verilmiştir¹³⁴.

Birliklerin eğitimi ve ikmal hazırlığı için çok kısa bir zaman tanınması (15 Eylül'e kadar), özellikle 241. Piyade Alayında bir takımı sorunlara sebep olmuştur. *"Her biri yurdun muhtelif bölgelerinden ve muhtelif kıtalardan gelmiş olan er, onbaşı ve çavuşlar da birbirlerini tanımamakta ve bunları teşkilatlandırmak için vazifelendirilen çok az miktardaki subaylar da bu eratın kabiliyetlerini ölçmekte müşkülât çekmekte idiler... Erat aileleriyle görüşmek için memleketlerine izin talebinde bulunmakta, memleketleri yakın olanlara onar gün izin verilerek gönderilmekte ve uzak yerlere izin verilemediğinden bunlardan birçoğu da firar ederek en seri vasıta ile memleketlerine gitmekte on gün içinde geri gelmekte idiler. miktarı çok kabarık olan bu gibi erlerin kıtalarında bulunmayışları yüzünden teşkilatta alacakları yerler kestirilememekte, ikmal ve eğitim işleri de yapılamamakta idi"*¹³⁵.

Tugay'ın Kore'de kullanacağı ve savaşa gireceği yeni ve hiç tanımadığı silah, teçhizat ve malzemenin önceden Türkiye'ye getirilerek birliğin donatılmaması sebebiyle askerler bu silahlarla yeteri kadar eğitim yapılamamıştır. Ayrıca zamanın da yetersiz olması bu faaliyetleri aksatmıştır. Kore'ye giden diğer kabilelerde ise bu problem hemen hemen hiç yaşanmamıştır. İkinci kabile ile Kore'ye giden gazimiz Necati Aksoy bu durumu şöyle açıklamaktadır: *"Bizi kayıt yaptırdığımız yerde eğitime tabi tuttular. Yaklaşık 1,5 ay kadar komando eğitimi aldık. Bu eğitim bize çok şey kazandırdı. Gerek zihinsel gerekse de bedensel olarak çok değişikliklere uğradık. Bu eğitim sırasında orada karşılaşabileceğimiz zorlukların hepsi bize teker teker anlatıldı ve uygulamalı olarak gösterildi"*¹³⁶.

Kore'ye 3. kabile ile giden diğer bir gazimiz Mustafa Aykurt ise; *"6 ay İzmir'de Amerikan subayları denetiminde ve silahlarıyla "* eğitim yaptıklarını

¹³⁴ **Kore Harbi** **Kore Türk Tugayı...**, s.22.

¹³⁵ Celal Dora, a.g.e., s.18.

¹³⁶ **Necati Aksoy** ile yapılan röportajın tam metni için bkz:s.148-150; S.Üstünel, **Kore Nire ?**, Başaran Matbaası, İstanbul, 1978, s.63.

belirtmektedir.

Askerlere silahlı eğitimin yanı sıra zararlı propagandaları önleyici ve Kore'ye gitmenin gerekliliğine inandırıcı dersler de verilmiştir¹³⁷. Bu birliğe, Kore'ye ait filmler gösterilmiştir. Bu filmler de özellikler Kuzey Kore Kuvvetlerinin savaş ve baskın yöntemleri, Kore'de yabancı birliklerin yerli halk ile olan ilişkileri projeksiyon ve konferanslarla anlatılmıştır. Türk gazete muhabirleri, Genelkurmayın izniyle Etimesgut garnizonuna gelerek askerlerimizle röportajlar yapmışlar ve birçok fotoğraf ve film çekmişlerdir. Ayrıca Kore'ye gidecek birliğimiz için Nezihe Aral tarafından bir marş bestelenmiş ve bu marş Genelkurmay Başkanlığı tarafından beğenilerek, tugay personeline öğretilmiştir¹³⁸.

Kore'ye gidecek olan birliğin karşılaşmış olduğu problemlere rağmen, hazırlıklara Etimesgut'tan hareket gününe kadar bütün hızıyla devam edilmiştir. Genelkurmay Başkanlığı'ndan verilen emirde; *"İnci Tugayın bütün silah, gereç ve araçlarıyla 25 Eylül 1950'ye kadar İskenderun'a taşınması işi sona ermiş olacaktır"*¹³⁹.

2- Tugayın Demiryolu İle İskenderun'a Gidişi

Hazırlıkların tamamlanmasını müteakip Tugay, Başbakan Adnan Menderes ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut tarafından son bir defa daha kontrol edilmiş¹⁴⁰ ve Etimesgut'tan İskenderun'a 19-20 Eylül 1950'de trenle intikal etmiştir¹⁴¹. Tahsin Yazıcı Ankara garından uğurlanışlarını anılarında şu şekilde anlatmaktadır: *"O sırada vagonlara çiçekler, hediyeler veriliyor, Ankara belediyesince satın alınan davul zurnaları aşıkları teslim alıyor ve tesellim senedi*

¹³⁷ Turan Ergünger, a.g.e., s.9.

¹³⁸ Mustafa Deral, *Kore'ye Niçin Gidiyoruz?*, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950, s.29; Bestelenen marşın güftesi için bkz: Zeki Afşin, *Kore Kahramanları ve Türkiye*, Desen Matbaası, Ankara, 1953, s.58.

¹³⁹ Ali Denizli, a.g.e., s.68.

¹⁴⁰ *Cumhuriyet*, 19 Eylül 1950.

¹⁴¹ *Kore Harbi Kore Türk Tugayı...*, s.22.

olarak teşekkürlerini sunuyorlardı ... O heyecan içinde artık duracak takat da, zaman da kalmamıştı. Milli Marşın sonunda bir an için doğan sükundan istifade eden makinist, yolcularına hayırlı seyahatler, uğurlayıcılara Allah kavuştursun manasına gelen oynak, nağmeli lokomotif düdüğü sesiyle katarını aheste aheste gardan çıkarıp uzaklaştırdı”¹⁴².

241. Alay Komutanı Albay Celal Dora Başbakan ve Genelkurmay Başkanının Tugayı ziyareti ve uğurlaması ile ilgili olarak şu ifadelere yer vermektedir: “... Tugayı toplu olarak görmüşler ve birliğimizin harbe hazırlık derecesi hakkında hiçbir şey sorup öğrenmeye lüzum bile görmeden birliğimize selamet ve muvaffakiyetler temennisi ile ayrılıp gitmişlerdir”¹⁴³.

Kore’ye 1. Tugay’la birlikte giden Yüzbaşı Süleyman Polat Ankara’dan uğurlanışlarındaki ortamı şu şekilde ifade etmektedir: “Ankara İstasyonu tarihi günlerinden birini daha yaşıyor, sevenler sevilenler ağlaşıyor, evliler kucaklaşıyor, babasının nereye niçin gittiğini bilmeyen masum yavrularda melül bakışlarıyla bu manzaraya renk katıyordu”¹⁴⁴.

Türk Askeri’nin Ankara’dan uğurlanışı ile ilgili olarak gazete başlıklarında şu ifadelere yer verilmektedir: “Hareket sabahı Ankara Garı tıklım tıklım dolmuştu. Belki Ankara Garı yapıldığı günden beri ne böyle kalabalık görmüş ve nede böyle bir manzara ile karşılaşmıştı. Ankaralıları o gün öz evlatlarını askere gönderen bir babanın gururunu duymakta idiler. Genç, ihtiyar, kadın, erkek, peromun üzerinde ... Ankara Garı bir bayram yerini andırıyordu. Çocuklar askere giden babalarının ellerini öpüyor, ihtiyar nineler oğlunun, torununun alınından öpüyor velhasıl bütün gar kaynıyordu”¹⁴⁵.

Kayseri’den Kore’ye gidecek olan Hava Bölüğü de; Ankara’ya uğurlanışında büyük bir tören yapılmıştır. Askerlere; parti mensupları ve çeşitli

¹⁴² Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.78.

¹⁴³ Celal Dora, a.g.e., s.21.

¹⁴⁴ Süleyman Polat, “Kore’ye Gidişteki Duyumuz”, **Kore Muharebeleri**, E.U. Personel Başkanlığı Şubesi yay., Ankara, 1957, s.12; Ankara ve İzmir garından çekilen fotoğraflar için bkz: s.154-156.

¹⁴⁵ **Zafer**, 29 Eylül 1950.

kuruluşlar hediyeler vermişlerdir¹⁴⁶.

Türk Tugayına Ankara-İskenderun yolculuğu esnasında halk tarafından hemen hemen her istasyonda çok büyük bir ilgi gösterilmiştir¹⁴⁷. *“Ankara'yı yavaş yavaş geride bıraktıktan sonra Anadolu'nun bozkırında ilerlemeye başladık. Artık her istasyonda, aynı sıcak heyecanla karşılanıyor ve uğurlanıyorduk. Kurbanlar kesiliyor, askere hediyeler sunuluyor şekerler, şekerler limonatalar, ayranlar kahramanlarımıza adeta zorla yedirilip içirilmek isteniyor, koca Türk milletinin fertleri, bu bir avuç kahramanı nasıl uğurlayacağını adeta şaşırıyordu”*¹⁴⁸.

Türk Tugayı ile birlikte beş kişilik Amerikan irtibat grubu da İskenderun'a ve aynı zamanda Kore'ye gitmiştir. Bu irtibat grubu *“Özellikle Amerikan kuvvetleriyle Tugayın bağlantı kurmasında ve ikmal işlerinde bu kurulun yaptığı yardımlar yararlı olmuştur”*¹⁴⁹.

Kore'ye gidecek olan Tugayın subay, astsubay, askeri memur ve erlerine kuvvetli er tayını verilmiş ve yiyecek istihkakları arttırılarak gündelik yemek kalorileri de arttırılmıştır¹⁵⁰. Tugay personelinin Kore seferine mahsus çeşitli hak ve istihkakları ile birliğin diğer masrafları hakkında çıkarılan kanun ve kararnameler toplanarak basılmıştır. Türk tugayını Kore'de Birleşmiş Milletler Komutanlığı emrine girmesinden itibaren harp hükümlerine tabi olması ve tugay personelinin yılda bir defa değiştirilmesi de karar altına alınmıştır¹⁵¹.

D- İSKENDERUN KORE YOLCULUĞU

Kore'ye gidecek olan Türk birliğinin İskenderun'da limanda karşılanması, gemilere bindirilmesi ve deniz yolculuğu esnasındaki güvenliği Genelkurmay

¹⁴⁶ **Cumhuriyet**, 10 Ağustos 1950; Kore'ye gidecek olan Tugayın bazı birlikleri yurtiçindeki bölge Komutanlıklarından tamamlanmıştır. Kayseri'deki hava bölüğü de bunlardan birisidir.

¹⁴⁷ **Cumhuriyet**, 10 Ağustos 1950.

¹⁴⁸ Seyfi Erkmen, **Kore'den Geldim**, Ege Matbaası, İstanbul, 1951, s.18.

¹⁴⁹ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.72.

¹⁵⁰ **A.g.e.**, s.70; Ali Denizli, **a.g.e.**, s.64.

¹⁵¹ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.70.

Başkanlığı'nın koordinesinde yapılmıştır. Tugayı Kore'ye götürecek olan gemiler Birleşmiş Milletler adına Amerika tarafından sağlanmıştır. *“Türk Silahlı Kuvvetlerini Kore'ye nakletmek için Amerikalı dostlarımız beş gemi tahsis etmişlerdi. Bunlardan üçü miktarı 5000 kişiye çıkarılan tugayın subay, astsubay ve erlerini, iki gemi ise birlikte götüreceğimiz top, mühimmat ve nakil araçlarını taşıyacaktı. Henüz gemiler gelmemiş olmakla beraber her geminin hareket günü Amerikalılar tarafından tespit edilmiş ve bir gün evvel bize bildirilmişti”*¹⁵².

Deniz yolculuğu esnasında Süveyş Kanalı'na kadar kafilenin korunmasını Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Süveyş'ten sonraki emniyetini ise İngiliz donanması sağlamıştır¹⁵³. Ayrıca verilen emir gereği, gemilerin telsizleri sadece dinlenme yapacak, fakat kendileri telsizle dışarıya herhangi bir bilgi ve haber yayınlamayacaktır¹⁵⁴.

Personelin Kore'ye götüreceği şahsı malzemesine bir takım sınırlamalar getirilmiştir. *“Üstsubaylar beraberlerinde yalnız 272, subaylar 181 ve astsubaylar 90 kg. özel eşya götürebilecekler ve bunlardan yalnız en gerekli olanlarını yanlarına alarak diğerlerini ambarlara vereceklerdir”*¹⁵⁵.

Gemilere binmeden önce tugayın birliklerinden belirlenen öncü grup gemilere bindirilerek, gemide mutfak, yemekhane, yatakhane, revir ve temizlik işlerini koordine etmişlerdir.

Gazi İsmail Gökçen İskenderun limanından uğurlanışlarını şu şekilde anlatmaktadır: *“Sabahleyin erkenden Atik Yaylası'ndan kalkarak yaya yürüyüş kolunda İskenderun limanına hareket ettik. Limana geldik teker teker gemiye bindik. Artık Türkiye'den ayrılıyor. Son büyük uğurlama töreniydi. Yediden yetmişe dek bütün İskenderun, Türk halkı orada bütün etraftaki askeri birlikler törendeki yerlerini almışlar. Gemimize binmek üzere en son, arkada tugay kumandanımız Tahsin Paşa görüldü, geliyor. İstiklal Marşımız çalıyor. Bütün minarelerimizde*

¹⁵² Celal Dora, a.g.e., s.26.

¹⁵³ Kore Harbinde TSK Muh..., s. 73.

¹⁵⁴ A.g.e., s.73-74.

¹⁵⁵ A.g.e., s.73.

biranda ezan sesleri duyulmaya başladı. Dinmeyen göz yaşları durmadan akıyor. Eller semaya kalkmış, dualar yapılıyor. Gazeteciler, filmciler durmadan Paşa gemiye binerken filme alıyorlar. Halk Tahsin Babaya sarılıyor, ellerini öpüyor. Nihayet komutanımız gemiye binebildi. Her şey hazır hareket halindeyiz GN.W.HAAN gemimiz rıhtımdan kalkıyor yavaş yavaş demirlerini çekmeğe başladı”.

Gazi Ali Ekrem Erkal ise limandan uğurlanışı esnasındaki duygularını şu şekilde ifade etmektedir: “O an o kadar ilginç bir atmosfer oluştu ki başlangıçta tek elimle ailemi selamlarken gemi hareket ettikçe iki elimle bütün kalabalığı selamlamaya başladım”.

Türk Birliğinin İskenderun Limanı’ndan uğurlanışı esnasında Hatay iline bağlı gençler ise bir bildiri yayınlarak duygularını şu şekilde ifade etmişlerdir: “Kahraman Türk Kore Savaşçıları; Atalarınız gibi şanlı Türk bayrağını şerefle orada dalgalandıracağımızdan emin, sizi tekrar İskenderun’da bağrımıza basacağımızdan mutluluk duyuyoruz”¹⁵⁶.

Kore’ye intikal edecek ilk geminin hareket saati 25 Eylül olarak planlanmıştır. Bu plana göre Mc Rea adındaki gemiye ilk kfile 25 Eylül 1950 günü, yaklaşık saat 21:00’de, ikinci kfile General Haan gemisine 26 Eylül 1950 günü saat 21:15’de, üçüncü kfile ise Private Johnson gemisine 29 Eylül 1950’de öğleyn binerek hareket etmiştir¹⁵⁷. Bu kfilelere Mısır sularına kadar Gemlik, Gaziantep ve Gelibolu muhripleri eşlik etmiştir¹⁵⁸.

Tugayı Kore’ye taşıyan beş gemi “Süveyş Kanalı – Kızıldeniz – Mendep boğazı – Seylan adasının merkezi Colombo – Singapur – Filipinler – ve Formosa Adası deniz yolunu izleyerek”¹⁵⁹ yirmibir günde Kore’nin güneydoğusunda bulunan Pusan limanına varmıştır. Deniz yolculuğu sırasında gemiler yalnız akaryakıt ve

¹⁵⁶ H.Fahri Özkaynak, **Kore Kahramanlarımıza Hatay’ın Armağanı**, Marifet Basımevi, İskenderun, 1950, s.20.

¹⁵⁷ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.74; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.22; İskender Özsoy, “Kumuri’de Kurban Değildik”, **Popüler Tarih**, (Aralık, 2000), s.83.

¹⁵⁸ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.22.

¹⁵⁹ Veli Yılmaz, **a.g.e.**, s.56; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.74; Muzaffer Sebükcebe, “Bu Ayın Savaşları”, **Korsavaş**, S:16 (Eylül, 1976), s.27.

diğer ihtiyaçlarını karşılamak için Colombo limanında durmuş ve Tugayın personeli ailelerine yazdıkları ilk mektupları burada postaya vermiştir.

21 gün süren deniz yolculuğı esnasında subay ve erlerin gemilerde yapılacak işler ve uyacakları kurallar konusunda ayrıntılı emirler ve brifingler verilmiştir. Fakat uzun süren bu yolculuk esnasında gemide bulunan Türk askerleri arasında denizi hiç görmeyen, gemide hiç seyahat etmemiş kimselerde mevcuttu. Bu kişiler bazı sorunlar yaşamış ve deniz yolculuğı sağlık yönünden onları zor duruma düşürmüştür¹⁶⁰. “*Gemimiz limanda intizar dırurumında iken birkaç erin hastalandığını haber vermişlerdi. Doktorlarla beraber hastaların yanına yaklaştığımız zaman 10 kişiden ibaret olan hastaların hepsinin kusmakta ve mide, bağırsak sancısından çok ızdırıp çekmekte olduklarını görmüştük. Doktorlar bunlarla meşgul olup bir teşhis koymak için uğraşırlarken geminin her tarafından hasta haberleri gelmeye başlamış ve hastalananlar sağlam arkadaşlarının omuzlarında doktorların bulunduğı üst güverteye taşınmışlardı*”¹⁶¹.

Gazi İbrahim Yalçinkaya gördüklerini şöyle anlatmaktadır: “*Yolda gidiş eğlenceli oldu. Yalnız kimini vapur tutuyordu, kimi hasta oluyordu. Yani sağlam adam kalmıyordu*”.

Gazi Orhan Bayuk ise: “*Ekvatorдан geçipte Umman Denizi’ne geldiğimizde hava çok sıcaktı. Gemi çok sallanıyordu. Hepimiz hastaydık. Yemekhaneye gidiyoruz ya 10 yada 15 kişi var, hepsi yatıyor. Bana fazla etki etmedi. 6-7 gün kendime hakim oldum. Ama sekizinci gün beni de yatırdı. Kaptan; hiç üzölmeyin bu gemi ikiye bölünmedikçe batmaz diyor ama gemi de girip girip çıkıyor. Kaptan ne kadar korkmayın dese de hepimiz korktuk*”¹⁶².

Gemiler, tüm personelin ihtiyacını karşılayacak şekilde dizayn edilmişti. Gemilerde yemekhane, banyo, sinema, revir, eczane gibi her türlü tesis mevcuttu. Askerlerimiz ilk aşamada uyum zorluğu yaşamışlardır.

¹⁶⁰ Muzaffer Kıran, *Şafakta Hücum*, Yıldız Matbaacılık, Ankara, 1956, s.19.

¹⁶¹ Celal Dora, a.g.e., s.28-29.

¹⁶² Orhan Bayuk ile yapılan röportajın tam metni için bkz: s.126-132.

Kore'ye Birinci kfile ile giden, Birinci Tabur Harekat Eğitim Subayı olarak görev yapan Ahmet Hulusi Akagündüz gemideki yaşantısını şöyle anlatmaktadır: *"Bütün hizmetler saatlere ayarlanmış olup bunun dışına çıkmak olanaksız... Her sabah saat tam 6'da kalkıp 7'ye kadar temizlik; daha sonra vakit kaybetmeden sabah kahvaltısını yapmak üzere yemekhanenin yolunu tutmak zorundasınız. 15 dakika sonra içeriye girmek mümkün değil yemekhane o kadar güzel tertiplenmiş ki insanın bozulacak diye içi titriyor... Gemi gazinosunda karargah subayları, tabur ve bölük komutanları plan tatbikatları ile uğraşıyor, takım subayları da erlere gemideki davranışlar, görgü kuralları ve bazı eğitici dersler vererek gemideki yaşantıyı ve gemi personeli ile olan ilişkilerin normal düzende tutulmasını sağlıyor idi"*¹⁶³.

1951-1952 yıllarında askerlik görevini yedek subay ve tercüman olarak Kore'de yapan Tuna Baltacıoğlu geminin özelliklerini şu şekilde anlatmaktadır: *"Gemi 2000 kişiyi taşıyabilecek büyüklükteydi. Öğrendiğimize göre İkinci Dünya Savaşı yıllarında bu gemiyle 4000 kişi taşımak zorunda da kalmışlar. Yarısı gündüz, yarısı gece uyumak koşuluyla 24 saatte 4000 kişiye servis yapabilme olanağı da bulunabilmiş. Gemi rahatlık bakımından güzel bir yolcu gemisinden aşağı kalmıyordu"*¹⁶⁴.

Gemilerde subaylar üçer dörder kişilik kamaralarda, astsubaylar kısmen kamaralara kısmen de koğuşlara yerleştirilmişlerdir¹⁶⁵. Koğuşlarda sayının fazla aynı zamanda bunaltıcı sıcakların olması personeli güç duruma düşürmüş ve güvertede dahi yatmak mecburiyetinde bırakmıştır¹⁶⁶.

Gemilerde bulunan her türlü imkanın yanı sıra, verilen hizmetinde çok iyi olması dikkat çekicidir. *"Bindiğimiz vapurlar Amerikan vapurlarıydı. Vapırda Amerikalılar bize gerçekten çok iyi baktılar. Bunu inkar edemem. Sakızımız bile eksik edilmiyordu"*¹⁶⁷.

¹⁶³ Ahmet Hulusi Akagündüz, "Anılarım", **Korsavaş**, S:26 (Temmuz, 1977), s.18.

¹⁶⁴ Tuna Baltacıoğlu, **Savaş İçinde Barış**, Yapı Kredi yay., 1.baskı, İstanbul, 2000, s.25.

¹⁶⁵ Hıfzı Erim, **Mehmetçik Kore Yolunda**, Güney Matbaası, Ankara, 1950, s.36.

¹⁶⁶ Celal Dora, **a.g.e.**, s.28.

¹⁶⁷ Nadir Uzunkız ile yapılan röportaj.

Gemilerin modern mutfaklarında yemekler çok hijyenik şartlarda, kalori hesapları yapılarak ve yemekler garnitürlerle süslenerek servis yapılmıştır¹⁶⁸.

“Erat ve gedikli erbaşlar, gemi adedi gereğince sıraya girmek sureti ile kendi kendilerine servis yaparlar, subaylar içinde garson erler hizmet ederlerdi... Avrupakari servis karşısında hepimiz hayretle karışık bir takdir duymuş, memleketimizin kalbur üstü lokantalarının çok azında böyle temiz, tertipli ve sanatkar garsonlar bulunduğunu üzüntü ile hatırlamıştık”¹⁶⁹.

Gemide her şeyin, özellikle yemeklerin iyi olmasına rağmen Türk askerleri arasında ekmek sorunu yaşanmıştır. *“Yemekler iyi idi. İcap ettikçe bazı değişiklikler yaptırıldı. İyi olmayan ekmek miktarı idi. Birkaç gün ekmek miktarı artırıldı. Fakat gemideki un miktarı Amerikan midesine göre hesaplanmış olduğundan artırma devamlı olamadı. Ekmek azlığı patatesle telafiye çalışıldı”¹⁷⁰.*

Yolculuk esnasında gemilerde verilen yemek menüsü genellikle şu şekildedir:

Sabah Kahvaltısı : Süt, tereyağı, reçel.

Öğle yemeği : Sebze, et, meyve, soğuk içecek, dondurma, etli yemekler haşlama ve pilav veya pilavla birlikte, ekmek.

Akşam yemeği : Öğle yemeği gibi çeşitli, ayrıca akşam yemeği ile yatsı arasında çay ve pasta verilmiştir.

“Yemekler krom tepsiler içinde höyük şeklinde yapılmış yedi gözlü yemek kaplarına komularak ve yemekhane olarak ayrılmış bir yerde ayakta yenilmektedir. Yemeğini yiyen bu tepsiyi bir döner dolabın içinde bırakmakta, elektrikle kendiliğinden istiflenmektedir”¹⁷¹.

¹⁶⁸ Seyfi Erkmen, a.g.e., s.21.

¹⁶⁹ A.g.e., s.21.

¹⁷⁰ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.86; Turan Ergüngör, a.g.e., s.13.

¹⁷¹ Hıfzı Erim, a.g.e., s.37.

Gemilerde Amerikan beslenme alışkanlıklarına göre yemekler çıkmasından dolayı, Türk Birliği ilk başta problem yaşamasına rağmen bu sisteme kısa sürede ayak uydurmuştur. *“Şikayetim sadece yemeklerdendi... Ekşi sirkeli turşu yerine, şekerli hıyar turşusu, balıklı pilav, elma armut salatası, hem de limonlu... garip garip yemeklerdi. Ömrümde bu çeşit yemek duymamıştım. Her gün gözümden hamısı balığı buğulamasını, lahana çorbasını, o mis gibi kokan memleket ekmeklerimizi canlandırarak önümdeki bu acayip yemekleri kaşıklıyordum”*¹⁷².

22 gün süren deniz yolculuğu esnasında tugayın eğitim, atış ve spor faaliyetleri de düzenli olarak yapılmıştır. Özellikle yeni alınan Amerikan silahlarının kullanılması, bakımı ve atış eğitimleri yaptırılmıştır. *“Vapurda geçecek 22 günlük yolculuğumuz esnasında atalete düşmemek, silah bilgisi ve atıcılık eğitimlerini geliştirmek için hazırlanan program tamamen uygulanıyordu. İçi boşalan konserve sandıkları vapurun gerisinden denize atılıyor ve kayboluncaya kadar ateş edilerek dürbünle kontrol ediliyordu. Hedefin dalga üzerinde sallanmasına, her an uzaklaşmasına rağmen çok iyi neticeler alıyorduk. Bu eğitimlerin Kore'deki muharebelerde çok faydaları görüldü”*¹⁷³. Ayrıca her üç gemi için daha önceden görevlendirilen Amerikan irtibat subayları tarafından, özellikle subay ve astsubaylara Amerikan taktik ve tekniği, aynı zamanda topçu ve piyadenin diğer sınıflarla işbirliğine dair konferanslar verilmiştir¹⁷⁴.

Tugay personeli eğitim, atış, ve diğer faaliyetlerden arta kalan zamanlarda ise; gemi güvertesinde spor faaliyetleri ve müsabakalar düzenlenmiştir. Kore hakkında konferanslar verilmiş ve Amerikan filmleri de gösterilmiştir.

Tugay karargahı ise, Türkiye'nin çeşitli birliklerinden gelen subay ve astsubaylardan kurulduğundan dolayı personel birbirini tanımamakta idi. Bu yolculuk süresince personel sürekli olarak beraber çalışmış, aynı zamanda *“Amerikan tipi karargah çalışmalarına da tam uyamamış oldukları için”*¹⁷⁵ deniz yolculuğu

¹⁷² Muzaffer Kıran, a.g.e., s.18.

¹⁷³ Turan Ergüngör, a.g.e., s.2.

¹⁷⁴ **Kore Harbi** **Kore Türk Tugayı...**, s.23.

¹⁷⁵ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.76.

süresince bu konular üzerinde de çalışılarak personel arasında uyum sağlanmasına çalışılmıştır.

İskenderun – Kore yolculuğu esnasında gerek subay ve astsubaylar, gerekse erler ilginç yerler ve olaylarla karşılaşmıştır. 241. Alay Komutanı Albay Celal Dora Süveyş kanalını geçişinde gördüklerini şöyle anlatmaktadır: *“Kızıldeniz’de gemimizle yarış yapan kılıç balıklarını ve gemimizin seyri istikametinde küme halinde denizden kalkıp üç beş yüz metre uçarak tekrar denize konan uçan balıkları ilk defa görüyorduk”*¹⁷⁶.

Gazi Ahmet Gökçeli Süveyş Kanalı’nı geçişleri esnasında gördüklerini şu şekilde ifade etmektedir; *“Akdeniz’e açıldık. Akdeniz’i aşıp Süveyş Kanalı’na vardık. Kanalin girişinde Port Sight adında bir liman vardı. Orada bir süre bekledik. Süveyş yer yer çok dar bir kanaldı. İki geminin yan yana geçmesi imkansızdı. Gemiler telsizle haberleşip, geniş yerlerde yan yana geçiyorlardı. Kanalda ilerlerken Asya kolunu da Afrika kolunu da net görebiliyorduk. Asya tarafı kum, dağ, taş ve daha çok çöl. Afrika tarafı da çöl ama daha ziyade yeşillik. Çölden esen rüzgar buhar gibi insanı kızartıyordu”*.

Gemilerin akaryakıt ve yiyecek ikmali için Colombo limanına girmesini müteakip, Türk askerlerine gemiden inişlerine müsaade edilmemiştir¹⁷⁷. *“Colombo da, yalnız Amerikalılar şehri gezmeye gittiler, herhangi bir mahzur olmamasına rağmen, kafil komutanı yanına bir tercüman subay olarak yalnız kendisi dışarıya çıkmış diğer bütün er, gedikli ve subaylar dışarıya çıkarılmamıştı”*¹⁷⁸.

Gemilerde verilen derslerde, gemi rotası üzerindeki Yemen, Hicaz, Umman, Mısır gibi şehirlerin Türk tarihindeki önemini anlatılması askerlerimize büyük moral ve motivasyon kaynağı olmuştur¹⁷⁹.

¹⁷⁶ Celal Dora, a.g.e., s.32.

¹⁷⁷ Turan Ergüngör, a.g.e., s.13.

¹⁷⁸ Seyfi Erkmen, a.g.e., s.29; Turan Ergüngör, a.g.e., s.13; **Kutup Yıldızı Belgeseli**, TRT, 2000.

¹⁷⁹ Muzaffer Sebükcebe, *“İlk Türk Tugayının Kore’ye Nakli”*, **Korsavaş**, S:6 (Ekim, 1975), s.25; Muzaffer Kıran, a.g.e., s.18.

“27 Eylül 1950 Çarşamba günü saat 13:00 de Kanahn ortalarına rastlayan İsmailiye'nin kuzeyindeki Süveyş müdafileri abidesi önünde idik... Sanki bütün hatalarımızı birer birer sayıp döken canlı bir kitabe gibi karşımıza dikilmişti. İbretle geçerken, bütün erat, erbaşlar ve subaylar güverteye toplandık, ellerimiz göğе uzanmış yüreklerimiz sevgili şühedanın ruhları ile dolmuş olarak, onlar için fatihalar gönderdik”¹⁸⁰.

Hint Denizi civarında, sıcaklıkların önemli derecede artması ve Türk askerlerinin de bu sıcaklıklara alışık olmaması sebebiyle, personel zaman zaman güvertede dahi yatmıştır. *“Bu denizi geçerken hissettiğimiz boğucu ve ıslak sıcaklığı hiçbir yerde görmemiştik. Öyle ki teneffüs ederken hava değil de eritilmiş, yahut tabahhur etmekte olan kurşun bir potanın muhteviyatı ciğerlerinize doluyor sanırsınız. Ne daima dönen vantilatörler, ne buzlu çay veya kahveler, ne de soğuk duşlar size bir nebze serinlik veremezler”¹⁸¹.* Singapur geçildikten sonra rotanın kuzeye doğru değişmesiyle birlikte havalar yavaş yavaş serinlemiş, personel ve askerler gemide normal yaşam şartlarına dönmüşlerdir¹⁸².

30 Eylül akşamı gemi radyosu, General MacArthur komutasındaki Birleşmiş Milletler Ordusu'nun, İnchon Çıkarma Kuvvetleri ile Pusan mevzilerinden taarruz eden kuvvetlerinin birleşerek, tüm Güney Kore topraklarını kurtardığını ve 38nci paralel hattına dayandığını duyurmuştur¹⁸³. Bu haber Amerikalı personel ve Türk Askerleri arasında büyük bir sevince neden olmakla birlikte *“Acaba savaş bitiyor mu? Biz boşuna mı gidiyoruz?”¹⁸⁴* kaygısı da yaratmıştır.

¹⁸⁰ A.g.e., s.32.

¹⁸¹ A.g.e., s.24; Turan Ergüngör, a.g.e., s.13; Kutup Yıldızı Belgeseli, TRT, 2000; Muzaffer Sebükcebe, a.g.m., s.28.

¹⁸² Kutup Yıldızı Belgeseli, TRT, 2000.

¹⁸³ Kore Harbi Kore Türk Tugayı..., s.23.

¹⁸⁴ A.g.e., s.23; Kutup Yıldızı Belgeseli, TRT, 2000.

III - TÜRK ASKERİ KORE'DE

Türk Tugayı, 22 gece 23 gündüz süren zor bir yolculuktan sonra Süveyş Kanalı, Kızıldeniz, Mendep Boğazı, Seylan Adası, Colombo, Singapur, Filipinler, Formosa Adası deniz yolu izlenerek 18 Ekim 1950'de 1. kfile, 19 Ekim'de 2. kfile, 20 Ekim'de 3. Kfile Pusan Limanına girmiştir¹⁸⁵. *"Limanda büyük bir geni kalabalığı göze çarpıyordu. Bunların ışıklarını söndürmeyi gerekli görmemeleri hava egemenliğinin Birleşmiş Milletlerde olduğunu gösteriyordu"*¹⁸⁶.

Türk Birliğini Pusan Limanı'nda, Güney Kore Askeri ve mülki makamlarının temsilcileriyle, bir grup halk ve Amerikan ve Güney Kore Bandosundan oluşan iki takım karřılamıştır¹⁸⁷.

Karşılayanlar arasında Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Faruk Fenik ile Yeni Sabah Gazetesi muhabiri Alaattin Berk ve birçok yabancı muhabirde bulunmuřtur¹⁸⁸.

Turan Ergüngör Pusan Limanında karşılama törenini anılarında şöyle anlatmaktadır: *"Rıhtım kalabalıktı. Bir Amerikan bandosu Birleşmiş Milletler marşını çalıyor, ellerinde ufak Türk bayrakları taşıyan mektepli kızlar, ilk defa grdikleri ve beklide ismini yeni dıydıkları Türklere merakla bakıyorlardı,*

¹⁸⁵ Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi zetleri**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1993, s.56.

¹⁸⁶ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, Genelkurmay yay., Ankara, 1975, s.76.

¹⁸⁷ Faruk Güventürk, **Kore'de Kutup Yıldızı**, zgr Matbaası, İstanbul, 1969, s.21; Turan Ergüngör, **Kore'de Birinci Türk Tugayı**, Karınca Matbaası, Ankara, 1954, s.18; Muzaffer Sebükcebe, *"İlk Türk Tugayının Kore'ye İntikali"*, **Korsavaş**, S:6 (Ekim, 1975), s.29; Refik H. Soykut, **Kore'de Ebedileşen Kahramanlar**, Kırşehir ğrenim Gençliğine Yardım Derneğı yay., Ankara, 1952, s.14,15.

¹⁸⁸ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963, s.43; Muzaffer Sebükcebe, a.g.m., s.29.

Kendilerine yardım için günlerce uzaklardan geldiğimiz ve topraklarında kan ve can vereceğimiz Korelileri bir an evvel görmek merakı bizde de vardı"¹⁸⁹.

Limanda yapılan törende, Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'ya gemiye çekilen Amerikan bayrağı hediye edilmiştir. Tuğgeneral Tahsin Yazıcı'da buna karşılık Amerikan gemi komutanına gümüş bir kupa armağan etmiştir. *"Bu törende Tugay bandosu Türk ve Amerikan milli marşlarını çaldı"*¹⁹⁰.

A- TÜRK TUGAYININ YENİDEN TEŞKİLATLANMASI

1- Tugayın Eğitim ve Lojistik Faaliyetleri

Türk Tugayı 22 Ekim 1950'de trenlerle limanın yaklaşık 85 km Kuzey batısındaki Teagu şehrine yerleşerek eğitim çalışmalarına burada devam etmiştir. Eğitim esnasında özellikle Amerikan silahlarıyla yeteri kadar eğitim yapılamamış olduğundan dolayı, ağırlık bu konu üzerine verilmiştir¹⁹¹.

Kore'ye ikinci katile ile giden Kerim Todurge yapılan eğitimle ilgili şunları söylemektedir: *"Orada 15 gün gözleriniz kapalı silah dersi gördük. Eğitim yaptırıldılar. Şunun için çünkü gece silahınızın bozulduğunu düşünün ve ortalık karanlık. Silahı yine bozup takmak gerekecek. Tamir etmek isteyecek. Vaziyet onu gösterdiği için bize eğitim yaptırıldılar."*¹⁹².

Tugayın her an cephede görev alabileceği düşünülerek, silah ve donanımlarındaki eksiklikler Amerikan silah ve malzemeleri ile tamamlanmıştır¹⁹³. Piyade silahları 7.62 mm çapındaki Amerikan silahlarıyla değiştirilmiş ve bunlarla eğitim ve atış yapılmıştır. Uçaksavar bataryalarındaki mermilerin İngiliz yapımı

¹⁸⁹ Turan Ergüngör, a.g.e., s.18.

¹⁹⁰ Kore Harbinde TSK Muh..., 76.

¹⁹¹ Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alman Dersler, EDOK yay., Ankara, 2001, s.24.

¹⁹² Kerim Todurge ile yapılan röportajın tam metni için bkz: s.141,142.

¹⁹³ Kore Harbi Kore Türk Tugayı..., s.24.

olması ve Kore’de bu mermilerin bulunmaması sebebiyle silahlar tekrar Türkiye’ye gönderilmiştir. Amerikan lojistik sisteminin mükemmel işlemesi sayesinde, Tugayın donatımı ve lojistik sisteme uyum sağlaması üç hafta içinde tamamlanmıştır¹⁹⁴.

Tugayın iâşesi ve yemekleri Amerikan birlikleri tarafından karşılanmıştır. “Bize lazım olabilecek her şey vardı. Kahvaltı ve yemeklerimiz çok lükstü. Günde bir paket camel sigarası veriyorlardı. Banyoya girerken komple soyunuyorduk. Çıktığımızda giyeceğimiz her kıyafet biriminin başındaki erler yeni ve temiz şeyleri veriyorlar ve en son kepimizi alıp çıkıyorduk. Bu gibi şeylerde hiç sıkıntımız yoktu”¹⁹⁵. Fakat gemide de yaşanan bir takım sorunlar burada da baş göstermiştir. Özellikle kişi başına düşen ekmek miktarının azlığı sorun yaratmıştır. Bu sorun Amerikan heyetleriyle görüşülerek ekmek gramajı ve miktarı artırılmıştır.

Aynı zamanda Türk Tugayının aşçıları, Amerikan yiyecek maddelerinin özellikle çeşitli konservelerin nasıl pişirileceğini öğrenmek maksadıyla, Pusan’da bulunan Lojistik Başkanlığından Amerikan yemek pişirme uzmanı olan bir yüzbaşı da görevlendirilmiştir¹⁹⁶.

Türk Tugayı Kore Halkı ile de samimi ilişkiler kurmuştur¹⁹⁷. Kore gazisi Salih Kamil Çelebi bunu şöyle anlatmaktadır: “Kore halkı sefalet içerisindeydi. Amerikalılar bize çok bol kumanya verirlerdi. Bu kumanyada küçük küçük konserve kutuları, bisküvi kutusu, çiklet, sigara, çikolata, yemekleri ısıtmak için gaz ocağı, konserve açma aleti, sabun, kağıt mendil ve hiçbir kumanyada eksik olmayan meyve; cephede olmamıza rağmen dondurma da vardı. Biz bu geniş kumanyadan artırdıklarımızı Koreli küçük çocuklara, büyüklere verirdik. Bu davranışımız onların çok hoşuna giderdi. Bu da bizimle onlar arasındaki ilişkiyi daha da kuvvetlendirdi...

¹⁹⁴ A.g.e., s.24.

¹⁹⁵ Kore’ye 3. kafilâ ile giden Sıtkı Kermen’le yapılan röportaj; Ayrıca bkz: Ahmet Gökçeli ile yapılan röportaj, s.133-136 ; Bütün personele Amerikan birlikleri tarafından bir günlük kumanya da verilmiştir. Bkz: Muzaffer Sebükcebe, “İlk Türk Tugayının Kore’ye Nakli”, Korsavaş, S:6 (Ekim, 1975), s.29.

¹⁹⁶ Ali Denizli, Kore Harbinde Türk Tugayları, Genelkurmay yay., Ankara, 1994, s.77.

¹⁹⁷ Hikmet Feridun Es, “Türkler Bir Numaralı Asker”, Korsavaş, S:5 (Eylül, 1975), s.15.

Evlerinin altında yapmış oldukları sığınaklardan bahsediyor gösteriyorlardı”¹⁹⁸. Sivil halk ile olan iyi ilişkiler daha da geliştirilerek, dışarıda kalan kimsesiz çocuklara gece barınabilmesi için çadır tahsis edilmiştir.

Türk Tugayı'nın eğitimlerinin yanı sıra tugay teşkilatı içerisinde de değişiklikler ve düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler şu şekildedir: Alınan İngilizce emirlerin anlaşılması ve hemen Türkçe'ye çevrilmesi için karargaha yeterli sayıda tercüman alınması, tabur ve bölük kadrolarının eksiklerinin derhal tamamlanması, emir ve disiplin konularında asla taviz verilmemesi hususlarıdır¹⁹⁹.

2- Tugayda Yapılan Kuruluş Değişikliği

Tugay Komutanı ve kurmay heyeti, Kore Türk Silahlı Kuvvetlerinde, piyade taburları ile Tugay Komutanlığı arasında, Alay Komutanlık kademesinin bulunmasının fazla, gereksiz ve sevk ve idare bakımından sakıncalı görmesi üzerine durum Genelkurmay Başkanlığına bildirilerek 3 Kasım 1950'de Tugay'dan verilen emirle 241. Alay Komutanlığı kaldırılmıştır²⁰⁰. Alayın komuta kademesi Tugay karargahına dahil olmuş ve Albay Celal Dora'da Tugay Komutan yardımcılığına getirilmiştir²⁰¹. Alayın tabur ve bölükleri ise bütünlüğü bozulmadan tugaya bağlanmıştır.

Tugay Komutanlığı tarafından lağv edilen 241. Piyade Alay Komutanı Albay Celal Dora duruma karşı çıkmasına ve üzülmesine rağmen Alay personeline veda emri yayınlamıştır. Bu emrin bir bölümü şu şekildedir: *“Türk ordusunun kuruluşunda 241. Piyade Alayı namı ile yer almış ve yüce Türk milletinin güvenlik nişanesi olarak Cumhurbaşkanı tarafından verilen şanlı sancağı ile de teçhiz edilmiş*

¹⁹⁸ Konu ile ilgili olarak bkz: Tahsin Yazıcı, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963, s.104.

¹⁹⁹ A.g.e., s.125.

²⁰⁰ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.79-80; Tugayda yapılan kuruluş değişikliğinin ayrıntıları için bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.24, 25; Ahmet Hulusi Akagündüz, *“Kore'den Anılar”*, **Korsavaş**, S:29 (Ekim, 1977), s.17.

²⁰¹ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.79.

olan alayımızın bu emirle bugünden itibaren tarihine son verilmiş bulunduğunu öğrenmekle çok müteessirim... Şanlı tarihine bugünden itibaren son verilmiş olan alayımızın şerefli sancağını alarak tugay karargahında pasif bir vaziyette neticeye intizar edeceğim”²⁰².

Tugay kuruluşundan yapılan bu teşkilat değişikliğinin “5 Kasım 1950 günü saat 12:00’ye”²⁰³ kadar tamamlanması emredilmiştir.

Tugay bu yeni teşkilatlanmayı müteakip 7 Kasım 1950 tarihinde Amerikan karargahından gelen emirle Tugay Komutanlığı 8nci Amerikan Ordusuna bağlanarak, Seoul’ün kuzey batı bölgesinin emniyetini sağlama görevi verilmiştir²⁰⁴. Bu görevin yanı sıra bu bölgedeki gerilla faaliyetlerini önleme görevi de verilmiştir²⁰⁵.

²⁰² Celal Dora, a.g.e., s.76.

²⁰³ Ali Denizli, a.g.e., s.77; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.81; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.25; İbrahim Orga, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1958, s.54.

²⁰⁴ Ali Denizli, a.g.e., s.77.

²⁰⁵ **Cumhuriyet**, 26 Ekim 1950.

Yeni teşkilatlanmaya göre tugayın yapısı şu şekildedir ²⁰⁶.

Tugay Birliklerinin Mevcutları ve Hareket Kabiliyetleri						
Birlikler	Bindirilmiş Personel			Bindirilmemiş Personel		
	Subay	Er	Toplam	Subay	Er	Toplam
Tugay Karargahı	20	40	60	34	266	300
1 nci Tabur	-	-	-	36	842	878
2 nci Tabur	-	-	-	36	842	878
3 nci Tabur	-	-	-	36	842	878
Topçu Taburu	37	481	518	-	-	-
Havan Bölüğü	3	29	32	2	107	109
İstihkam Bölüğü	5	168	173	-	-	-
Muhabere Bölüğü	3	29	32	1	108	109
Uçaksavar Bölüğü	6	139	145	-	-	-
Sıhhiye Bölüğü	6	41	47	5	40	45
Ulaştırma Bölüğü	6	149	155	-	-	-
Ordonat Bölüğü	7	101	108	-	-	-
Askeri İnzibat Takımı	2	37	39	-	-	-
Bando	-	-	-	1	36	37
Talimgâh	10	180	190	21	330	351
Toplam	105	1394	1499	172	3413	3585
Genel Toplam	Subay : 277 , Er : 4813 , Er ve Subay : 5090					

²⁰⁶ Ali Denizli, a.g.e., s.78.

30 Eylül 1950 tarihinden itibaren Tugay'da saat 24:00'da başlamak üzere harp hükümleri ilan edilmiştir²⁰⁷.

Kore Savaşlarına katılan her devletin askeri birliğine kapalı (kodlu) bir isim verilmiştir. Türk Tugayı'na da kapalı bir isim verilmesi Tokyo'daki Genel Karargahta görüşülerek Orgeneral MacArthur tarafından NORTH STAR (KUTUP YILDIZI) kapalı ismi verilmiştir²⁰⁸.

B- TÜRK TUGAYI'NIN MUHAREBEYE GİRMESİNDEN ÖNCEKİ GENEL DURUM

Türk Tugayı'nın 18 Ekim'den itibaren Kore'ye ayak basmasından sonra her türlü hazırlıklarını tamamlayarak muharebe için teşkilatını tamamlamıştır. Fakat savaşın Birleşmiş Milletler lehine gelişiyor olması askerler arasında savaşmadan geri dönebileceği yorumlarına neden olmuştur.

Kışın gelmesiyle birlikte güneye nazaran daha yüksek olan Kuzey Kore dağlarına kar yağmıştı. Ayrıca kuzey güney istikametinde uzanan dağların yarımadaı ikiye bölmesi ve bu dağların oluşturduğu sarp vadiler Kuzey Kore istikametine ilerleyen birliklerle bağlantının kopmasına yol açmıştır. *"Bu yüzden batıdaki 8nci Ordu ile, doğudaki 10ncu Kolordu ve Güney Kore birlikleri arasındaki bağlantı hemen hemen kaybolmuştu"*²⁰⁹.

Kuzey Kore'de ise bir takım gerilla faaliyetleri başlamış ve güney bölgesine de sızmalar olmuştur. *"Bir plan içinde Birleşmiş Milletler Ordusu'nun gerisini allak*

²⁰⁷ Muzaffer Sebükcebe, "İlk Türk Tugayının Kore'ye Nakli", **Korsavaş**, S:6 (Ekim, 1975), s.31: harp hükümlerine göre işlenen her suç Tugay tarafından kurulan mahkemede yargılanmıştır. Ayrıca harp hükümlerine göre verilebilecek idam cezası, temyiz hakkı olmadan Tugay mahkemesinin verdiği kararla infaz edilebilecekti. Kore harbi süresince Tugay mahkemesi idam cezası vermemiştir.

²⁰⁸ **A.g.m.**, s.31; **Kutup Yıldızı Belgeseli**, TRT, 2000; İ. Hakkı İncoğlu, "Kuzey Yıldızı(North Star) Sembolünün Öyküsü", **Korsavaş**, S:63 (Ağustos, 1980), s.18,19.

²⁰⁹ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.83.

bullak eden gerilla kuvvetlerini de buna eklemek lazım ki, o tarihte gerilla sayısının yaklaşık 150 bine ulaştığı tahmin edilmekteydi"²¹⁰. Kuzey Kore ordusu ile birlikte 350 bin kişilik Çin ordusu da Birleşmiş Milletler Ordusu karşısında hazırlıklarını tamamlamıştır. *"Çin halk gönüllüleri maskesi altında bazı Çin tümenleri, Ekim ayında Kuzey Kore arazisine girmiş, bazı bölgelerde muharebeye katılmış ve büyük Çin kuvvetleri Yalu Nehri boyunca toplanmışlardı"*²¹¹.

Gelişen bu ani durum karşısında Birleşmiş Milletler Ordusu Kuzey Kore istikametinde taarruz etmiştir. Özellikle 8. Ordu birlikleri, Kuzey Kore birliklerine karşı üstünlük sağlamıştır.

1- Tugayın İlk Muharebe Görevini Alması

Türk Tugayı 24 Kasım 1950 tarihinde 9. Kolordunun ihtiyati olarak görevlendirilmiş ve 26 Kasım tarihinde 9. Kolordudan gelen bir emirle Tugay Komutanı'nın ve yardımcılarının Kolordu Karargahında bulunması bildirilmiştir²¹². Karargahta yapılan toplantıda Kolordu Komutanı, Türk Tugayına şu emri vermiştir: *"... Tokchon şehri düşman tarafından kuşatılmıştır. Bu, kolordunun sağ yanını tehdit etmektedir. Kolordu Komutanı, Tugayın bu yolla (Kunuri-Wavon-Tokchon yolu) hareket ederek Tokchon şehrini işgal etmesini ve buradan tümenle irtibat sağlamasını ve kuzey batıya giden yolu emniyet altına almasını emretmiştir"*²¹³.

Sözlü verilen bu emir sonrası, Tugay Komutanı'na bölge ve yol güzergahı ve düşman durumu hakkında ayrıntılı bir bilgi ve istihbarat verilmemiştir²¹⁴. Sadece

²¹⁰ Celal Dora, a.g.e., s.95-96.

²¹¹ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.149.

²¹² Celal Dora, a.g.e., s.96.

²¹³ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.149; Nusret Özselçuk, "Kore Savaşı ve Türkiye", **Stratejik Etüdler Bülteni**, S:85 (Ağustos, 1990), s.25; İbrahim Orga, a.g.e., s.55,56; Muzaffer Sebükcebe, "Kore Savaşları", **Korsavaş**, S:20 (Ocak, 1977), s.29.

²¹⁴ Dokuzuncu Amerikan Kolordusu cephesinde otuzbin kadar düşman mevcudunun olduğu ve Kuzey Kore birlikleri arasına bazı yabancı komünist birliklerin katıldığı istihbarat alınmıştır. Bkz: İbrahim Orga, a.g.e., s.54; Faik Türlün, "Kore Harbinde Türk Tugayı", **Gaziler Dergisi**, S:4 (Kasım, 1985), s.7.

bölgede bulunan pilottan alınan istihbaratta “Tokchon’dan batıya giden yolun kapatılarak savunulduğunu fakat emniyetsiz olduğunu ifade etmişti”²¹⁵.

Tugayın Kunuri-Tokchon yoluyla 9. Kolordu tarafından 2. Tümenin sağına sevk edilmesi ve bu yolun elde bulundurulmasıyla, 2. Kore Ordusu’nun bozgunu neticesi 2. Tümenin açılan sağ tarafına yönelecek tehlikenin karşılanacağı ümit edilmiştir²¹⁶. Bazı Amerikalı yazar ve askerler Türk Tugayının Kunuri’de görevlendirilmesini; “bir aspirin tapasıyla, taşan büyük bir fıçının ağzının kapanmak istemesine”²¹⁷ benzetmişlerdir.

İlk muharebe görevini alan Tugay personelinin ruh halini Turan Ergüngör şöyle anlatmaktadır: “Memlekete bir zafer müjdesi gönderebilmenin heyecanı içinde idik. Yürüyüş müddetince bölük ve takım kumandanları erlerin arasına girerek alınan muharebe vazifesinin mahiyet ve ehemmiyetini anlatıyorlar, onları teskin edici konuşmalar yapıyorlardı. Muharebe payı cephanelerin üzerlerinde olmasıyla yüklerinin ağır ve uykusuz geçen ikinci gecenin yorgunluğuna rağmen onların neşeli, canlı ve muharebeye istekli hallerini görmekle emniyet ve itimadımız bir kat daha artıyordu”²¹⁸.

Türk Tugayı normal bir piyade olduğundan kendisini bir defada taşıyabilecek motorlu araçlara sahip değildi. Üst komutanlıktan da yeterli araç sağlanamaması nedeniyle tugay, yeni görev bilgisi olan Kunuri’ye parça parça olmak üzere ancak dört günde intikal edebilmiştir²¹⁹. Ayrıca birliğin kuruluşunda yaya olan askerleri koruyabilecek bir tank birliğinin de olmaması önemli bir eksiklik olarak görülmüştür²²⁰.

²¹⁵ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.149; Cevdet Canbulat, **Kore’de Mehmetçik**, Yeni Matbaa, İstanbul, 1952, s.54,55.

²¹⁶ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.91-96.

²¹⁷ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.155; Veli Yılmaz, a.g.e., s.62.

²¹⁸ Turan Ergüngör, a.g.e., s.52.

²¹⁹ Türk Tugayı’na 300 km. ilerideki bölgeye gidebilmesi için, 25. Amerikan Tümeni tarafından ikiyüz araç verileceğinin bildirilmesine rağmen, sadece sekiz adet araç verilmiştir. Ayrıca bölgede bulunan İngiliz birliğinden de bu konuda yardım istenmesine rağmen olumlu cevap alınamamıştır. Bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.45.

²²⁰ A.g.e., s.45.

C- TÜRK TUGAYININ MUHAREBELERİ

General MacArthur'un, Kuzey Kore Kuvvetlerini Yalu Nehri gerisine atarak Kore Savaşı'nı kısa sürede sona erdirmek maksadıyla planlamış olduğu büyük taarruz 24 Kasım 1950 sabahı başladı ve çok hızlı bir şekilde gelişti²²¹. Fakat iki gün sonra 26 Kasım 1950'de, bu taarruzlar Çin Kuvvetlerinin müdahalesiyle duraklamıştır. Çin Kuvvetlerinin Tockhon'dan Kunuri istikametine ilerleyerek Sarı Deniz'e dökülen Changchon Nehri'ne ulaşmaları durumunda, nehrin kuzeyinde kalan Birleşmiş Milletler Kuvvetlerinin kuşatılarak yok edilme ihtimali yüksek idi²²². Bu sebepten dolayı 26 Kasım 1950 günü Kunuri bölgesine henüz gelmiş bulunan Türk Tugayı'na o sırada emrinde bulunduğu 9. Kolordu'dan Kunuri-Tockhon yolunda ilerleyerek 2. Tümen'in de sağ yanını koruma görevi verilmiştir²²³.

1- Kunuri Muharebeleri

Türk Tugayı ufak çapına rağmen Birleşmiş Milletler Ordusuna hayati katkılarda bulunmuştur. Bunların ilki Kunuri Muharebeleri'dir. *"Kunuri Muharebeleri deyimi, birbiriyle ilgili beş çatışmayı kapsar. Bunlar da sırasıyla Wawon, Sinnim-ni, Kaechon, Kumuri Boğazı ve Sunchon Boğazı Muharebeleridir"*²²⁴.

Türk Tugayı'nın Kuzey Kore'deki Kunuri Muharebeleri şu şekilde özetlenebilir;

- a. 26 Kasım 1950'de Tugayın Kunuri bölgesinde toplanması,
- b. Kunuri'den Tockhon'a ilerleme,

²²¹ Roy E. Appleman, *Disaster in Korea*, Texas A&M University Press, 1989, s.227; Bu kitap internet ortamında da bulunmaktadır. Bkz: [http:// www.questia.com](http://www.questia.com); Nusret Özselçuk, *a.g.m.*, s.25.

²²² <http://www.globalsecurity.org/military/ops/korea.htm>.

²²³ *Kore Harbinde TSK Muh...*, s.87; *Kore Harbi Kore Türk Tugayı...*, s.29,30; Veli Yılmaz, *a.g.e.*, s.56,57; Turan Ergüngör, *a.g.e.*, s.47.

²²⁴ Nusret Özselçuk, *a.g.m.*, s.26; *"Türk Askerine Övgü"*, *Gaziler Dergisi*, S:23 (Ocak, 1989), s.7.

- c. Korilyon dağının aşılarak Tockhon ovasına inildiğinde geriye Wavon bölgesine dönüş emri olması,
- d. Wavon'a dönüş, düşmanla ilk temas ve yakın muharebe,
- e. Dönüşün tamamlanması²²⁵.

a- Wawon Muharebesi

26 Kasım 1950 tarihinde Çin kuvvetleri, Amerikan 1nci ve 9ncu Kolordularına ve bunlara bağlı birliklere, karşı saldırıya geçmişlerdir. Çin birlikleri ilk olarak Tokchon civarında bulunan Güney Kore birliklerine saldırmış ve Güney Kore savunmasını çok kısa bir sürede bozguna uğratmıştır²²⁶.

Çin birlikleri kuzeyden güneye doğru ilerlemelerine gece de devam etmişlerdir. Gündüz saatlerinde ise sadece keşif birlikleri ilerlemiş, diğer kuvvetleri ise dağlık arazide saklanmışlardır. Ayrıca olumsuz hava ve arazi şartları Çin ve Kuzey Kore birliklerine avantaj sağlamıştır²²⁷.

Amerikan birliklerinin sağ (doğu) kanadını koruma görevi alan Tugayın 1nci Taburunu Kunuri kasabasının doğusundaki Wavon'a acilen sevk etmek için Amerika tarafından kamyonlar tahsis edilmiştir. Fakat kamyonların yetersiz kalması ve durumun aciliyeti sebebiyle birliklerimizin bir kısmı yaya olarak ilerlemek zorunda kalmıştır. Tugaya verilen emirde karayolunun muhafaza edilerek ve emniyet altına alınarak ilerlemesi emri verilmiştir²²⁸. Ayrıca bu bölgede çete taraması yapılmamış olduğundan, halk arasına karışmış olan gerillaların tugayın geri çekiliş yolunu kapaması durumunda, tugayın sarılma ve yok olma tehlikesi de bulunmaktadır.

²²⁵ Muzaffer Sebükcebe, "Kore Savaşları", **Korsavaş**, S:20 (Ocak, 1977), s.28.

²²⁶ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.36,37.

²²⁷ Turgut Sunalp, **Kore Harbi**, Harp Akademileri Basımevi, İstanbul, 1954, s.61-68; İbrahim Orga, **a.g.e.**, s.54-56.

²²⁸ Ali Denizli, **a.g.e.**, s.90; Emrin tam metni için bkz: **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.89,90; Süleyman Polat, "Kore'ye Gidişteki Duyumuz", **Kore Muharebeleri**, E.U.Personel Başkanlığı Moral Şubesi yay., Ankara, 1957, s.13; Turan Ergüngör, **a.g.e.** s.51.

27 Kasım 1950 günü 9ncu Amerikan Kolordusu'nun telsizinden tugay komutanlığına iki saat kadar gecikmiş olan kolordu emrinde Tokchon'a gidilmemesi ve birliğin kamyonlardan indiği yerde kalarak yolun doğusunu kapama emri verilmiştir²²⁹. Emirde kolordunun maksadı, 2nci Tümenin durumu ve düşman birlikleri hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir²³⁰. Emrin gecikmeli alınması sonucu ilerlemesine devam eden Türk birliğinin tertibini ve düzenini tamamen bozmuştur. *“Üst komutanlıktan alınan bir telsiz emrinde, tugayın geri dönerek, Tokchon'un güneyinde savunma tertibi alması bildiriliyordu. Daracak bir dağ yolunda vasıtalarımızı geriye döndürmek zorunda idik... Bir tarafı sert bir kesinti ile dağa yaslanan yolun aksi tarafı korkunç bir uçuruma açılıyor ve kocaman G.M.C. kamyonları buradan geri döndürülmek isteniyordu...”*²³¹.

Amerikan birliklerinden istihbarat alınamayışı ve genel durumun bilinmemesi sonucunda yapılan manevralar (alınan emirle Tugayın geriye dönüşü), tugayın önde olan iki keşif birliğini, artçı birlik haline getirmiştir²³². *“Saatler ilerlemiş, gece bütün zulmeti ile Kuzey Kore'nin engin ormanlarla kaplı vahşi sarp dağlarına, masum bir kabus gibi çökmüştü... Tugay sıfırın altında 30°C lik bir havada her şeyini, arazisi, havası, insanları, ananeleri, elimizdeki, haritaları her şeyi ve her şeyi ile yap yabancı bir memlekette sağ, sol, ön ve gerisi bomboş, aldığı görevin en iyi bir şekilde ifası için didinip duruyor, emirler, komutlar birbirini kovalıyor, karanlıkta insan silüetleri oraya buraya koşuşuyordu”*²³³. Türk Tugayı Kore'de almış olduğu ilk görevde *“Bir kazanın ortasına atılarak ümitsiz ve karanlık bir vaziyette yalnız başına dostsuz bırakılmıştı. Bunun sonuçları iyi olmazdı”*²³⁴.

Çin kuvvetleri, Türk Tugayını yakın takibe almışlardır. Tugayın öncü keşif kolu Çin kuvvetleriyle temas eden ilk birlik olmuştur. Bu keşif kolundan kurtulan

²²⁹ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.159; Köni, “Kore Savaşı Üzerine Bazı Notlar”, **Korsavaş**, VIII, S:82 (Mart, 1982), s.20.

²³⁰ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.159; “Bir savaş vardı uzakta”, **Atlas**, S:113 (Ağustos, 2002), s.107; Turan Ergüngör, a.g.e., s.51.

²³¹ Seyfi Erkmén, **Kore'den Geldim**, Ege Matbaası, İstanbul, 1951, s.56; Refik H. Soykut, a.g.e., s.22.

²³² **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.46.

²³³ Seyfi Erkmén, a.g.e., s.56.

²³⁴ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.155.

olmamıştır²³⁵. Türk Askeri tüm olumsuz şartlara rağmen, Çin kuvvetlerinin ilerleyişini durdurmayı başarmıştır. Türk mevzilerini ele geçirmek isteyen Çinliler her defasında geri püskürtülmüş ve büyük kayıplar vermişlerdir. *“40.000 kişilik Komünist Çin Kolordusu 4000 Türk erine bütün vahşeti, bütün ağırlığı ile yüklenmeye başlamış ve fakat henüz bir adım dahi ilerleyememiş, bütün taarruzları mevzilerimiz önünde kırılmıştı...”*²³⁶.

Amerikan Ordu gazetesi Star And Stripes Türk Tugayının geçitte kalan ana unsurlarının durumunu şu ifadelerle özetlemektedir: *“Geçitte kısırılan tugay mensupları, elde süngü, tabanca, o yalçın kayalara tırmandılar; üç kişi, yirmi kişi, elli kişilik kümeler etraflarındaki yakar-karınca sürüsüne saldırdılar; çevrelerindeki katmerli halkaları süngüleriyle yardılar ve vuruşa vuruşa dönüş yoluna döküldüler...Ne ikmal ne haberleşme, hiç, hiçbirşey yoktu... Devirdikleri düşmanın azık torbasındaki pirinçle geçindiler...”*²³⁷.

Cephe savaşıyla sonuç alamayacaklarını anlayan Çin kuvvetleri toplu bir imha planı hazırlayarak, tugayın etrafını sarmaya başlamışlardır. Fakat bu plan zamanında fark edilerek geri çekilme emri verilmiştir. Geri çekilme esnasında Çin kuvvetleri hemen hemen her yönden saldırıya geçmiştir²³⁸.

Türk tugayı, Wavon istikametinde geri çekilirken ağır düşman ateşiyle karşılaşmış ve tam olarak mevzilenemeden saldırıya uğramışlardır. Çin kuvvetleri tarafından sarılan öndeki 1nci tabur süngü savaşına dahi girmiştir. 9ncu bölük, geri çekilen diğer birliklerin arkadan koruma görevini üstlenmiştir. Türk Tugayı, sayıca çok üstün olan Çin kuvvetlerini oyalayarak zaman kazanmaya ve tekrar toplanarak mevzide kalmaya çalışmışlardır. Muharebenin en hararetlî döneminde 9ncu bölük

²³⁵ Birliklerin yaya olarak intikal etmesi sebebiyle birlikler arasındaki mesafe açılmıştır. Geri dön emri verildiğinde ise yayalar kolayca geriye dönmüş, motorlu araçlar geri dönemediğinden aradaki mesafe de açılmıştır. Keşif takımı, silah takımı ve istihkam takımı yalnız kalmış ve yolun kapanması üzerine pusuya düşerek tamamı şehit ve esir olmuştur. Erlerin büyük çoğunluğu araçlardan inmeye ve çatışmaya bile fırsat bulamadan şehit olmuştur. Bu muharebelerde yapılan hatalar ile ilgili olarak bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.47-50.

²³⁶ Seyfi Erkmen, **a.g.e.**, s.57-58.

²³⁷ Köni, **a.g.m.**, s.21.

²³⁸ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.132-137; Nazmi Özoğul, *“Ferdî Kahramanlıklar”*, **Kore Muharebeleri**, E.U. Personel Başkanlığı Moral Şubesi yay., Ankara, 1957, s.1.

zor durumda olan 10ncu ve 11inci bölüklere yardım etmiştir. Fakat Çin kuvvetleri, tugayın direnişini kırmayı başarmıştır. Bu muharebe sonucunda 9ncu bölük ve 3ncü Tabur Komutanı dahil olmak üzere tamamen şehit edilmiştir²³⁹.

Kore Savaşı'nda Türk Tugayı'nın tercümanı olarak görev yapan Sang ki Paik yaşadıklarını şu şekilde ifade etmektedir; *"Düşman, sağ ve solumuzdaki tepelerden davul zurna çalarak sel gibi üstümüze geliyordu... Hemen ilerimizde bulunan cepheden gelen ateş sesleri bir türlü kesilmiyor, aksine, her geçen an gürültüsü daha çok artıyordu. Hızını artıran topçu ve havan atışları zaman zaman tabur karargah sahasına da düşüyor, kayıplar veriyorduk"*²⁴⁰.

Kumuri Muharebeleri sırasında Tahsin Yazıcı askerlere yapmış olduğu konuşmada: *"Millet ve memleketin gözlerinin o anda kendilerine bakmakta olduğu, milli namus ve şeref, gösterecekleri fedakarlıkla, icab ederse beraber ölecek kurtarılmasının askeri ve milli bir vazife zarureti sayılması lazım geldiği... Askerlerin verdiği cevapta ise; Generalim, emrini yapmak için dayanacağız. İcab ederse öleceğiz. Türk şerefini lekelemeyeceğiz..."*²⁴¹.

Kore Gazisi Mustafa Gökmen, Kumuri Muharebelerince yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır: *"İlk çatışmamız Kumuri savaşında oldu. Çatışma başladı. Karşılıklı olarak askerler cephelerden birbirlerine ateş ediyorlardı. Bende bir panik vardı çünkü ilk defa savaşa katılıyordum... Ben savaşın sonuna doğru cepheden çıktım ve geriye doğru kaçtım. Çünkü cephede kimse kalmadı, birçoğu şehit oldu... Çatışma sonucunda bizim taburdan 297 şehit 201 kayıp asker vardı"*²⁴².

Türk Tugayı, Wawon Muharebesi'nde çok üstün ve çok hareketli olan düşmanın ilerlemesini yavaşlatarak Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine bu mevzide tam

²³⁹ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.133-140; Ali Denizli, **a.g.e.**, s.91-103.

²⁴⁰ Nazım Dünder Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Bakanlığı yay., Ankara, 2003, s.11.

²⁴¹ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s.178,179.

²⁴² **Mustafa Gökmen** ile yapılan Röportaj; Gazi 241inci Alay, 2nci Taburda görev yapmıştır.

bir gün kazandırmıştır²⁴³.

b- Sinnim-ni ve Kaechon Muharebeleri

28 Kasım akşamı Wawon mevzilerinden çekilmeye başlayan Türk birlikleri gecenin saatlerinde Sinnim-ni mevzilerine varmışlardı. Bu geri çekilme hareketini fark eden düşman kuvvetleri Türk birliğini takibe başladı²⁴⁴. Geri çekilme esnasında birçok Güney Kore’li halk ve mülteciye Türk birliği ile birlikte Sinnim-ni Köyü’ne geldi²⁴⁵. “Birlikte savaşa katılmaları teklif edildiğinde adeta son derece heyecan ve çekingencilik duyuyorlardı”²⁴⁶. “Bunların bir kısmı hiç şüphe yok ki Kuzey Kore Gerillaları idi”²⁴⁷.

Sinnim-ni bölgesine gece gelindiğinden dolayı komutanlık, personelin fazla dağılmamasını uygun görmüştü. Tugayın personeli genel olarak köyün kuzey-güney bölgelerine ve diğer unsurları da köy içerisine fazla dağıtılmadan yerleştirildi.

28/29 Kasım gece yarısına kadar herhangi bir çatışma olmamasına rağmen köyün içinden ve çevresinden “birdenbire nereden geldiğini anlayamadıkları şiddetli makineli tüfek, havan ve roketatar ateşine tutuldular. Bu bir baskındı”²⁴⁸. Gerekli tedbirler alınmış olmasına rağmen, Türk birlikleriyle beraber Sinim-ni bölgesine gelen sivil mülteci ve Güney Kore askeri personeli kılığına girmiş olan Kuzey Kore gerillaları ve bunların Sinim-ni köyündeki işbirlikçileri ile Çinlilerin koordineli baskınına uğramıştır²⁴⁹.

²⁴³ Nusret Özselçuk, a.g.m., s.27.

²⁴⁴ Kore Harbinde TSK Muh..., s.111,112; Nusret Özselçuk, a.g.m., s.27.

²⁴⁵ Kore Harbinde TSK Muh..., s.111.

²⁴⁶ Muzaffer Sebükcebe, “Kore Savaşları”, Korsavaş, S:20 (Ocak, 1977), s.31.

²⁴⁷ Nusret Özselçuk, a.g.m., s.27.

²⁴⁸ A.g.m., s.28; Ali Denizli, a.g.e., s.101,102.

²⁴⁹ Ali Denizli, a.g.e., s.102; Turan Ergünger, a.g.e., s.71; İbrahim Orga, Kore, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1958, s.58-60; Refik H. Soykut, a.g.e., s.36,37.

Türk Birliği içinde bulundukları ateş çemberinden biran önce kurtulmak için düzensiz olarak geri çekilmeye başlamış fakat birlikler arasındaki kopukluk yüzünden Türk Tugayı'nın 2. Taburu kaderiyle baş başa kalmıştır²⁵⁰.

29 Kasım 1950 günü ateş çemberi içerisinde kalan bu iki tabur, çok zor şartlar altında diğer birliklerle irtibat kurmayı başararak, çemberden çıkabilmişlerdir.

Sinnim-ni Muharebesinde 1. Tabur'un hareket ve eğitim subayı olarak görev yapan Yüzbaşı Ahmet Hulusi Akagündüz anılarında yaşadıklarını şu şekilde anlatmaktadır: *"... İkinci Tabur çemberi kırmış ve cüz'i bir zaiyatla tamamen kurtarılmışsa da, ikinci bölüğümüzün kesin yeri bilinmediğinden, arada dere bulunması, tankların dereyi geçip karşı sırtlara taarruzu mümkün olmamış O bölük kendi kaderine terk edilmiş, canını dişine takıp düşman ve arazi ile canını adeta feda ede ede ağır zaiyat vermek suretiyle kendi etrafındaki çemberi, hiçbir yerden en ufak yardım görmeden, mucize kabilinden yarıp Keachon'a öğleden sonra saat 14:00 sularında perişan bir durumda gelebilmiştir"*²⁵¹.

Daha sonra Tugay personeli yaralılarıyla birlikte Kaecheon bölgesine çekilebilmişlerdir²⁵². Fakat Kaecheon bölgesine gelen Türk birliğine düşman kuvvetlerinin yeniden baskı kurması üzerine, Tugay komutanı yeniden kuşatılmamak için acele olarak Kunuri bölgesine çekilme emrini vermiştir²⁵³.

c- Kunuri Boğazı Muharebesi

Birliklerin Kunuri bölgesine geçebilmeleri için Kunuri boğazından geçmeleri gerekmektedir. Fakat boğazın dar ve aynı zamanda düşman kuvvetlerinin kontrolü altında olması hareketi çok güçleştirmiştir.

²⁵⁰ Veli Yılmaz, a.g.e., s.57; İbrahim Orga, a.g.e., s.58,59.

²⁵¹ Ahmet Hulusi Akagündüz, "Kore'den Anılar", Korsavaş, S:32 (Ocak, 1978), s.10.

²⁵² Kore Harbi Kore Türk Tugayı ..., s.39,40; İbrahim Orga, a.g.e., s.59.

²⁵³ Kore Harbi Kore Türk Tugayı..., s.39.

29/30 Kasım gecesi Kunuri Boğazı'nın geçilmesinde Tugayın sevk ve idare imkanı kalmadığından dolayı²⁵⁴, harekatta emir komuta tamamen küçük birliklerin inisiyatifine bırakılmıştır²⁵⁵. Yolun dar oluşu ve isabet alan motorlu araçların yolu tıkamaları sebebiyle geri çekilme esnasında büyük zorluklar yaşanmıştır²⁵⁶.

30 Kasım tarihinde Amerikan uçakları ve topçu bataryasının düşmanı baskı altına alması üzerine, Türk Birliği boğazdan çıkma imkanı bulmuştur²⁵⁷.

Kore Gazisi Ahmet Gökçeli yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır: “Çin askerleri bir anda etrafımızı sardı. Çinliler o kadar çoktu ki vur vur bitmiyordu... Sağ ve sol kanatlarımızın çekilmesiyle bir anda çembere alındık. Orada Amerikan jetlerinin ve bölgenin dağlık olmasının çok faydasını gördük. Aksi halde oradan tek bir Türk askeri sağ çıkmayabilirdi”²⁵⁸.

d- Sunchon Boğazı Muharebesi

Kunuri bölgesi, tugayın durup oyalanmasına elverişli olmamasından dolayı tugay birliklerinin bir an önce geri çekilerek Pyongyong'a çekilme emri vermişti. Pyongyong'a gitmek için ise iki yol bulunmaktaydı. Tugay Komutanı motorlu gruplarıyla ana yoldan, yaya gruplarıyla'da Sunchan Boğazı üzerinden çekilme emrini vermiştir²⁵⁹.

“Sunchon boğazı iki günden beri düşman kontrolü altında bulunuyordu. 2. Amerikan Tümeni'nin kuzeyden, İngiliz Tugayı'nın güneyden giriştikleri taarruzlar,

²⁵⁴ Kunuri Muharebelerinde Türk Tugayı, Amerikan Tümeni ile irtibatını sağlayan tek telsiz cihazının düşman eline geçmesi sonucunda tümen ve kolordu ile irtibatı sağlayamamış, devamlı yalnız kalarak defalarca kuşatılmış ve her seferinde büyük zaiyatlar vererek çemberi yarmak zorunda kalmıştır. Bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.50.

²⁵⁵ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.115.

²⁵⁶ Russell A. Gugeler, **Combat Actions In Korea**, Army Historical Series, Washington D.C., 1992, s.49; Bu kitap internet ortamında da bulunmaktadır. Bkz: [http:// www.army.mil/cmh-pg/books/ korea/ 30-2/30-2. CON.HTM](http://www.army.mil/cmh-pg/books/korea/30-2/30-2.CON.HTM)

²⁵⁷ **A.g.e.**, s.48; [http:// www.army.mil/cmh-pg/books/korea/30-2/30-2. CON.HTM](http://www.army.mil/cmh-pg/books/korea/30-2/30-2.CON.HTM)

²⁵⁸ **Ahmet Gökçeli** ile yapılan röportajın tam metni için bkz: s.133-136.

²⁵⁹ Ali Denizli, **a.g.e.**, s.108; Nusret Özselçuk, “Kore Savaşı ve Türkiye”, **Stratejik Etütler Bülteni**, S:85 (Ağustos, 1990), s.29; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ...**, s.42.

*sonuç vermemiştir*²⁶⁰. Bunun üzerine Türk Tugayı, kısa bir dinlenmeyi müteakip Sunchon Boğazı istikametinde taarruz etmiştir. Türk birliği bu boğazı geçişte çok fazla zorlanmıştır. Türk Birliğinin durumu şu şekilde ifade edilmektedir: “Üç gün üç gecedir; aç susuz savaşan askerlerimiz -15 derece soğukta yine aç, susuz ve mermisiz boğazın sarp yamaçlarına tırmandılar. Süngü ve dipçik ile boğaz yolunu açtılar”²⁶¹.

Türk Birliği bu zorlu mücadele sonucunda; Sunchon Boğazı’nı kontrolü altına almayı başararak Amerikan ve İngiliz birliklerinin geçiş yolunu açmıştır. Türk Birliği 1 Aralık 1950 sabahından itibaren Pyongyong’ta toplanmıştır²⁶².

Bu boğazda yapılan muharebede; Türk ve aynı zamanda Amerikan birlikleri en büyük insan malzeme kaybına uğramıştır²⁶³.

e- Kunuri Muharebeleri Sonuçları Ve Verilen Kayıplar

25 Kasım akşamı başlayıp, 1 Aralık 1950 gününe kadar devam eden Kunuri Muharebeleri geceli ve gündüzlü devam etmiş ve Kore Harp Tarihinin en çetin muharebeleri olmuştur. Kunuri Muharebelerinde “Türk Tugayı 8nci Ordu’ya üç ALTIN GÜN kazandırmıştır”²⁶⁴. Eğer 8nci Ordunun düzenli olarak geri çekilmesine imkan verilmemiş olsaydı, Kunuri’den geçmek zorunda kalan 2nci ve 25nci Tümenle birlikte büyük ihtimalle 1nci Ordu’nun da arkası kesilerek, bütün ordu kuşatılabilir,

²⁶⁰ Ali Denizli, a.g.e., s.108.

²⁶¹ Kore Harbi Kore Türk Tugayı ..., s.42; Turan Ergünger, a.g.e., s.83.

²⁶² Kore Harbinde TSK Muh..., s.136; Ali Denizli, a.g.e., s.108.

²⁶³ Nusret Özselçuk, a.g.m., s.29.

²⁶⁴ Nazım Dünder Sayılan, a.g.e., s.54-56; Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.201; İbrahim Orga, a.g.e., s.59; Adnan Selekler, “Bir Kahraman Ve Bir Anı”, Korsavaş, VI, S:61 (Haziran, 1980), s.12; Amerikan kaynaklarında Birleşik Kore Ordusunun iki üç günlük zaman sağlaması ile Dokuzuncu Kolordu zor şartlar altında çekildiği ifade edilmektedir. (Birleşik Kore Ordusu olarak adlandırılan birlik aslında Türk Tugayıdır.) Bkz: Russell A. Gugeler, a.g.e., s.49,50; [http:// www.army.mil/cmh-pg/books/korea/30-2/30-2.CON.HTM](http://www.army.mil/cmh-pg/books/korea/30-2/30-2.CON.HTM)

imha edilebilir, imha edilmese dahi çok ağır kayıplara uğrayabilirdi²⁶⁵. “Kumuri gerçek bir muharebeydi. Biz Kumuri’de kurban değil, kahramandık”²⁶⁶.

Kore Savaşı’nda Genelkurmay Başkanlığı’nda görev yapan Kurmay Albay Avni Çoker Kumuri Muharebelerinin sonuçları ile ilgili olarak şu ifadelerle yer vermektedir: “Kumuri’deki cepheyi oluşturan Amerikan Ordusu, kanadından kuşatılmamış olmasını Türk Tugayı’nın büyük zaiyat verme pahasına düşmanla kıyasıya çarpışmış olmasına borçlu olduğunu asla unutmayacaktır.

Kumuri’de kanat ihtiyatında bulunan tugayımızın; cephenin kanada yakın yöresinden yüklenen, yaran kanat ve yana doğru sarkan çok üstün düşmanla savaşa girmiş, ihtiyatın doğal görevi olarak kanat ve yanı korumuş ve Amerikan Ordusunu kuşatılmaktan kurtarmış... Bu uğurda çok kan dökülmüş, pek çok şehit, kayıp ve yaralı vermiş, fakat TÜRK ismini tüm dünyanın tarihine yazdırmıştır”²⁶⁷.

Türk Tugayı, Kumuri’deki muharebeler esnasında önemli ölçüde kayıplar vermiştir. Muharebeler esnasında Tugay’ın ana bölümünden üç gün boyunca tek bir haber alınamamış ve 8nci Ordu Komutanlığı, Türk Tugayı’nı tamamen imha edilmiş sayarak kuruluştan düşmüştür. Üç gün sonra durum değişmiş, hafif yaralı olan askerler ağır yaralı arkadaşlarını sırtlarında taşıyarak, küçük gruplar halinde Pyongyong’da toplanmışlardır. Kısa süre içerisinde 5000 kişilik Tugaydan 4000 kişisi toplanmış, şehit ve yaralı zaiyatı %20’yi bulmuştur²⁶⁸.

8 Aralık 1950 tarihinde birliklerin kayıp ve eksikliklerinin tespitine başlanmıştır. Tugayın 26 Kasım 1950’den 6 Aralık 1950 tarihine kadar olan Kumuri Muharebeleri ile geri çekilme esnasındaki toplam kaybı insan olarak mevcudunun %15’i, ağır silah ve araçlarının %70’idir ve Subayların ve erlerin, şahsi eşyaları sırt çantalarının hemen hemen hepsi Wavon ve Kumuri bölgesinde kalmıştır²⁶⁹.

²⁶⁵ Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.201.

²⁶⁶ İskender Özsoy, “Kumuri’de Kurban Değildik”, **Popüler Tarih**, (Aralık, 2000), s.82.

²⁶⁷ Avni Çoker, “Kumuri”, **Korsavaş**, S:88 (Eylül, 1982), s.22.

²⁶⁸ Köni, “Kore Savaşı Üzerine Bazı Notlar”, **Korsavaş**, VIII/82 (Mart, 1982), s.21.

²⁶⁹ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.138.

İnsan kaybı, “Şehit 218; Kayıp 94; Yaralı 455”²⁷⁰ olmak üzere toplam 767 kişidir. Mütarekeden sonra yapılan esir değişiminde, kayıpların esir düştükleri tespit edilmiştir. Eksik kadrolar (subay, astsubay ve erler) hemen tamamlanmıştır.

Kore Gazisi Arif Ertürk Kunuri`de verilen kayıpların nedenini “*bu kafilenin harbi bilmeyen gençlerden olmasıydı*” diyerek ifade etmektedir.

Bu muharebeler sonucunda daha önce 3 Kasım 1950’de kuruluştan kaldırılan 241. Alay Komutanlığı, 7 Aralık 1950 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı tarafından verilen emirle yeniden kuruldu ve Alay Komutanlığına da tekrar Albay Celal Dora atandı²⁷¹.

2- Kumyangjang-ni Muharebesi

Kore’de devam eden muharebeler süresince, Çin Kuvvetlerinin de katılmasıyla Birleşmiş Millet Kuvvetleri geri çekilmek zorunda kalmış ve hatta “*Kore’nin tahliyesi için planlar hazırlamakta idiler*”²⁷². Bu durum karşısında Birleşmiş Milletler askerlerinin moralleri bozulmuş ve savaşma azmini de yitirmişlerdi. BM karargahı düşman durumunu tespit etmek ve inisiyatifi yeniden ele geçirmek için Ocak 1951 yılı ortalarında taarruzi keşif harekatı yapmış fakat herhangi bir sonuç alamamıştı²⁷³.

23 Ocak 1951 günü alınan emirle; Türk Tugayının 25 Ocak tarihinden itibaren Kumyangjang-ni Kasabası ile bu kasabanın güney ve güneybatısındaki tepelere keşif taarruzu yapması emredilmiştir²⁷⁴.

²⁷⁰ Şehitlerin 10’u Subay, 7’si Astsubay, 1’askeri memur, 1’i Sivil memur, Yaralıların 15’i Subay, 10’u Astsubay, Kayıpların 7’si subay, 2’si Astsubaydır. Bkz: **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.138.

²⁷¹ **A.g.e.**, s.137.

²⁷² Nusret Özselçuk, **a.g.m.**, s.30.

²⁷³ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.195-197.

²⁷⁴ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.50; Ali Denizli, **a.g.e.**, s.122,123; Nazım Dündar Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Bakanlığı yay.,Ankara, 2003, s.96.

25 Ocak 1951 sabahı Kumyangjang-ni ve batısındaki tepeler istikametinde harekete geçen Türk Tugayı, çok üstün olan düşmanı üç gün içerisinde çok çetin mücadeleler sonucunda yenerek hedefine ulaşmış ve Birleşmiş Milletler Kuvvetleri için hayati öneme sahip bir bölgeyi ele geçirmiştir²⁷⁵.

Kumyangjang-ni Muharebesi'ne katılan Kore Gazisi Bülent Kunt yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır: “... Çin birlikleriyle akşama kadar çarpıştık. Gece vakitlerinde ise Çin birlikleri bizi arkadan ve yanlardan sardılar. Savaşığımız yer Kumyangjang-ni muntıkası idi. Kumandan Tahsin Yazıcı ve Albay Celal Dora bizi bu sarıldığımız ortamdaki kurtarmak için çareler düşündüler. Sonunda bize süngüleri takıp Çin birlikleriyle göğüs göğse çarpışmamızı emrettiler. Bizler süngüleri takıp saldırıya geçtik. Gece vakitleri olduğu için göz gözü görmüyordu... savaş esnasında hiç geri çekilmeyi düşünmedik. Aksine arkadaşlarımızın çoğunu kaybettikten sonra daha da hırslandık. Çarpışma sabaha kadar sürdü. Nihayet savaş Kumyangjang-ni denilen o yerde, Türk Tugayı'nın üstün yetenekleriyle bizim zaferimizle sonuçlandı”.

Bu muharebe Türk Tugayı'nın Kumuri'den sonra Birleşmiş Milletler ordusunun genel durumuna ölçüde katkıda bulunduğu ikinci muharebedir. Bu muharebe sonucunda BM Kuvvetlerinin morali ve savaşın yönü değişerek inisiyatif yeniden BM'in eline geçmiştir. “Bu zafer bir dönüm noktası olmuş ve taarruz etme sırası artık BM ordusuna gelmişti”²⁷⁶.

Türk Tugayı'nın Kumyangjang-ni Muharebelerinde kazanmış olduğu bu zafer sonucu, 8. Ordu Komutanının vereceği karar üzerinde çok etkili olmuş ve daha gerilere çekilmek ve hatta Kore'yi tamamen tahliye etmek için planlar hazırlanmışken, Ordu Komutanı bu galibiyetten cesaret alarak geri çekilmekte olan orduya taarruz etme emrini verme fırsatını kazanmıştır²⁷⁷.

²⁷⁵ Muharebelerin ayrıntıları için bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.50-54; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.199-206.

²⁷⁶ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.52.

²⁷⁷ Celal Dora, a.g.e., s.211; “Eşsiz Kumyangjang-ni Zaferi”, **Gaziler Dergisi**, S:10 (Kasım, 1986), s.14.

Türk Tugayı'nın Kumyangjang-ni Muharebelerinde gösterdiği üstün başarı ve fedakarlık dolayısıyla Amerikan Kongresi'nce, ABD'nin en büyük nişanı olan **Mümtaz Birlik Nişanı ve Beratı** verilmiştir²⁷⁸. Türk Tugayı'na ayrıca Güney Kore Cumhurbaşkanı Synman Ree tarafından **Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı** verilmiştir²⁷⁹.

D- KORE'DE VERİLEN KAYIPLAR VE HARPTEN SONRA KORE'YE GİDEN BİRLİKLER

1950-1953 yılları arasında, üç yıl süren Kore Savaşı 27 Temmuz 1953 tarihinde imzalanan mütareke ile sona ermiştir²⁸⁰.

Kore Savaşı 220.000 Güney Kore askerinin, 1.000.000 Koreli sivilin ölümüne ve 5 milyon kişinin de evsiz kalmasına sebep olmuştur²⁸¹.

Türk kuvvetlerinin Kore'ye ayak bastığı 19 Ekim 1950'den antlaşmanın imzalandığı tarihe kadar 14.936 Türk askeri Kore'de çarpışmıştır²⁸².

Muharebelere katılan üç tugayın verdiği şehit miktarı 721 kişidir²⁸³. 4ncü Tugay muharebe neticesinde şehit vermemiş olup, meydana gelen çeşitli kazalar sonucu 16 kişiyi kaybetmiştir²⁸⁴.

²⁷⁸ Nusret Özselçuk, a.g.m., s.31; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.214.

²⁷⁹ **Korsavaş**, Güryılmaz Matbaası, Ankara, 1975, s.44; **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.216.

²⁸⁰ **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.74.

²⁸¹ Ali Denizli, a.g.e., s.184; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.75.

²⁸² Ali Denizli, a.g.e., s.184.

²⁸³ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.417; **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.75.

²⁸⁴ İbrahim Orga, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1958, s.72.

Kore muharebelerine katılan Türk kuvvetlerinin kayıplarına ait çizelge aşağıdadır²⁸⁵.

KORE MUHAREBELERİNE KATILAN TÜRK KUVVETLERİNİN KAYIPLARI

GENEL TOPLAM	TOPLAM	3. Değ. Tug.	2. Değ. Tug.	1. Değ. Tug.	BİRLİĞİN ADI
721	37	4	8	25	Sb.
	26	8	2	16	Astsb.
	658	178	111	369	ŞEHİT Er.
	27	8	7	12	Sb.
672	25	5	6	14	Astsb.
	620	162	149	309	Yaralamp yurda dönenler Er.
	54	7	13	34	Sb.
	41	6	11	24	Kore'de tedavi edilip birliğine katılan Astsb.
1475	1380	316	314	750	Er.
	81	15	20	46	Sb.
	66	11	17	38	Astsb.
	2000	478	463	1059	YARALI TOPLAMI Er.
98	8	3	2	3	Sb.
	9	4	3	2	Astsb.
	81	23	21	37	Er.
	22	9	7	6	Sb.
248	33	6	15	12	Astsb.
	193	63	58	72	Er.
	30	12	9	9	Sb.
	42	10	18	14	Astsb.
346	274	86	79	109	HASTA TOPLAMI Er.
	6	2	-	4	Sb.
	3	-	-	3	Astsb.
	225	7	-	218	Tutsak olup iade edilenler Er.
234	3	-	-	3	Sb.
	1	-	-	1	Astsb.
	171	-	-	171	YİTİK Akibeti belli olmayan Er.

Kore Savaşı'nın sona ermesinden sonra 1960 yılına kadar, Türkiye Kore'ye bir tugay göndermiş ve en son giden 10ncu Türk Tugayı olmuştur. Bu tarihten itibaren 1966 yılına kadar bir bölük gönderilmiş, 1966 yılından 1971

²⁸⁵ Ali Denizli, a.g.e., s.231.

yılına kadar her yıl bir manga büyüklüğünde şeref kıtası gönderilmiştir. Kore’de görev yapan Türk birliklerine ait çizelge aşağıdadır²⁸⁶.

KORE'YE GİDEN BİRLİKLER VE İSİMLERİ				
BİRLİK	KORE KÜNYE NO	KORE'YE GİDİŞ TARİHİ	KORE'DEN DÖNÜŞ TARİHİ	KAFİLELER
1 nci Tugay	1-6200 Takviye Brl.	25.09.1950	14.08.1951	1 nci Kafile
2 nci Tugay	6201-14149	05.06.1951	07.08.1952	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
3 ncü Tugay	14151-20474	05.06.1951	07.08.1952	3 ncü Kafile
3 ncü Tugay	14151-20474	9.6.1952 29.7.1952	27.08.1953 4.9.1953 7.9.1953	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
4 ncü Tugay	20500-26095	12.6.1953 17.7.1953 5.7.1953	4.8.1954 17.8.1954	3 ncü Kafile
				1 nci Kafile
5 nci Tugay	26150-31621	10.6.1954 17.6.1954	11.8.1955 15.8.1955	2 nci Kafile
6 ncı Tugay	31622-37090	11.6.1955 17.6.1955	9.8.1956 14.8.1956	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
7 nci Tugay	37091-42599	10.6.1956 17.6.1956	14.8.1957 17.8.1957	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
8 nci Tugay	42571-48049	10.6.1957 16.6.1957	7.8.1958 14.8.1958	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
9 ncu Tugay	48050-53520	7.6.1958 16.6.1958	13.8.1959 21.8.1959	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
10 ncu Tugay	53521-58961	16.6.1959 22.6.1959	8.8.1960 17.8.1960	1 nci Kafile
				2 nci Kafile
11 nci Bl.		15.06.1951	17.07.1961	
12 nci Bl.		05.07.1961	15.07.1962	
13 nci Bl.		02.07.1962	12.07.1963	
14 nci Bl.		07.07.1963	06.07.1964	
15 nci Bl.		30.06.1964	10.07.1965	
16 nci Bl.		05.07.1965	09.07.1966	
1 nci Şeref Kıtası		26.07.1966	08.06.1967	
2 nci Şeref Kıtası		06.06.1967	06.06.1968	
3 nci Şeref Kıtası		24.07.1968	25.07.1969	
4 nci Şeref Kıtası		19.07.1969	12.07.1970	
5 nci Şeref Kıtası		09.07.1970	30.06.1971	

²⁸⁶ A.g.e., s.232.

Kore’de halen Pusan’da, Birleşmiş Milletler Ordusu mezarlığında 462 Türk şehidi yatmaktadır. Ayrıca Kumyangjangni’de **Türk Zafer Anıtı** bulunmaktadır.



IV- TÜRK ASKERİ'NİN KORE'DEKİ BAŞARILARININ YURTİÇİ VE YURTDIŞI YANKILARI

Üç yıl süren Kore Savaşları boyunca Türk Askeri'nin göstermiş olduğu üstün cesaret ve savaşma azmi sayesinde, özellikle Kunuri Muharebelerinde düşmanı üç gün durdurarak 8nci Orduyu yok olmaktan kurtarması yurttan ve dünyada büyük yankılar uyandırmıştır. Türk Askeri'nin Kore'deki başarısını hükümet başkanları, elçiler, resmi kurum ve kuruluşlar Türk Devleti'ni ve Türk Askeri'ni tebrik etmişlerdir. Dünya basını da Türk Askeri'nin göstermiş olduğu kahramanlık ve fedakarlığı bütün dünyaya duyurmuştur. Bu sayede Türkleri tanımayan diğer milletlerde *“milli karakterimizi, devrimlerimizi, son zamanlardaki demokrasi anlayışımızı öğrendi”*²⁸⁷. Bu başarılar sayesinde tüm dünyanın yakınlığı ve itibarı kazanılmıştır.

A- TÜRK HALKININ VE KAMUOYUNUN ASKER GÖNDERME KARARINA TEPKİSİ

Türkiye, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ilk kez bir savaşa giriyor ve Türk Halkının adını bile bilmediği, Türkiye'den binlerce kilometre uzaktaki bir yere Türk Askeri'ni gönderiyordu. Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararı bilhassa Türk gençliği üzerinde büyük bir heyecan yaratmıştır. Türk Milli Talebe Federasyonu Genel Başkanı, Kore ile ilgili karar hakkındaki şu telgrafi Başbakan Adnan Menderes'e çekmiştir:

²⁸⁷ **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, Genelkurmay yay., Ankara, 1975, s.218.

“Kore mücadelesi ile korkunç bir şekilde ihlal edilen insan haklarının müdafiliğini Birleşmiş Milletler Teşkilatı kararına olan sadakati ile benimseyen hükümet kararını Türkiye Milli Talebe Federasyonu şükranla karşılar. Hak ve Hürriyet yolunda girişilmiş olan bütün taahhütleri yerine getirmeyi kendisine vazife addeden bir milletin evlatları olmaktan duyduğumuz gurur sonsuzdur. Türk gençliği, dünya sulhunun tahakkuku için yapılmış bu hamlenin neticesini ümitle beklerken; kendisine verilecek her türlü vazifeyi başarmağa hazırdır”²⁸⁸.

Milli Türk Talebe Birliği kararıyla ilgili olarak Başbakanın demecinden sonra şu telgrafi göndermiştir:

“Hürriyeti boğmak isteyenlere karşı azimle mücadele edeceğine dair bir kere daha ifade ettiğiniz kararınızı milliyetçi gençlik şükranla karşılamıştır. Bu mevzuda bize vereceğiniz vazifeler olursa bütün kudret ve varlığımızla başarmaya çalışacağımızı saygılarımızla bildiririz. Milli Türk Talebe Birliği Başkanı Suphi Baykan”²⁸⁹.

Ayrıca Türk Gençlik Teşkilatı da Başbakan Adnan Menderese bir mektup yollayarak hükümetin kararını tasvip etmişlerdir. Bu mektup şöyledir: *“Uğrunda şehitler vermeye azmetmiş olduğumuz bir davanın kundakçılarını aramızda barındırmamak yolundaki azimli kararımızı bütün kalbimizle tasvip ediyoruz. Tarihimizin bu mühim günlerinde sizin gibi cesur, vatan sever devlet adamlarına sahip oluşumuz bizleri bahtiyar etmiştir. Büyük Türk Milli Birliği adına komünistler hakkında programlaştırdığımız mukaddes kararımızı tatbikte gecikmeyeceğinizi hürriyet adına hürriyetimizi gasp etmek isteyenlerle mücadeleye şiddetle devam edeceğinizi ümit ve sizi candan tebrik eder tamimiyle sizinle beraber olduğumuzu belirtiriz”²⁹⁰.*

²⁸⁸ **Cumhuriyet**, 27 Temmuz 1950; **Ulus**, 27 Temmuz 1950; **Zafer**, 27 Temmuz 1950; Mustafa Deral, **Kore’ye Niçin Gidiyoruz?**, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950, s.18.

²⁸⁹ Mustafa Deral, **a.g.e.**, s.34.

²⁹⁰ **A.g.e.**, s.35.

Türk Gençliği komünizme karşı bir de toplantı düzenlemiştir. İstanbul Üniversitesi Talebe Birliğinin düzenlediği toplantıya parti yetkilileri de katılmıştır²⁹¹.

Talebe Birliği Başkanı Babür Arun, Başbakana bir telgraf çekmiştir. Bu telgrafta şöyle denilmektedir: *“Türk milletinin mevcudiyetini tehdit eden tehlikeye karşı müdafaaada yer farkı yoktur. Medeniyet cephesindeki müdefi Kars ve Boğazlar müdafaaasının bir aynını yapmaktadır. Bu bakımdan kararınızı şükranla karşılıyoruz”*²⁹². Türk gençleri bu telgrafla Kore’de savaşmanın vatan toprağında savaşmakla aynı olduğunu belirtmişlerdir.

Türk Barış Severler Cemiyeti, hükümetin kararını protesto eden el ilanlarını İstanbul da halka dağıtmıştır. Aynı beyanname telgrafla Meclis Başkanlığına da gönderilmiştir. Barış Severler Cemiyeti Başkanı Behice Boran ve Genel Sekreter Adnan Cemgil imzalı bu beyannamede hükümetin kararı ile ilgili şunlar belirtilmiştir: Hükümetin almış olduğu karar Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırıdır. Asker gönderme kararı ile Türkiye Hükümeti harp kararı vermiştir. Bu bakımdan hükümet Anayasaya aykırı hareket etmiştir. Türkiye’nin Kore’deki silahlı savaşa askeri bir birlikle katılmasının yerine Hindistan Hükümeti’nin yaptığı gibi barış yolunda yapılacak çalışmalara katılması ve bu yoldan savaşın durdurulması ve dünya barışının sağlanması çalışmalarına katılması istenilmiştir. Son olarak da menfaatlerimize ve Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırı olan kararın bir an önce iptal edilmesi için TBMM’nin olağanüstü toplantıya çağırılması dileğinde bulunulmuştur²⁹³.

Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Barış Severler Cemiyetinin beyannamesi ile ilgili şunları söylemiştir: *“Bu tamamen komünizm propagandası ve komünist matbuatın lisandır. Maksatları milletlerin mukavemet kudretlerini içinden yıkmak ve böylece kolaylıkla yabancı ideolojilerin elinde esir olmalarını temenni etmektedir.*

²⁹¹ **Cumhuriyet**, 27 Temmuz 1950; **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

²⁹² **Cumhuriyet**, 5 Ağustos 1950.

²⁹³ Telgrafın tam metni için bkz: **Zafer**, 29 Temmuz 1950; Tahsi Yazıcı, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülku Basımevi, İstanbul, 1963, s.37,38.

Haddi zatında hükümetin verdiği karar sulh ihtimallerini kuvvetlendirecek olan bir karardır.

Cemiyetin başkanı Behice Borandır. Bu bayan Ankara Tarih ve Dil Fakültesinde talebe solcu fikirler aşlamak suçundan dolayı mahkeme edilen doçent olduğuna göre, bu cemiyeti ne gibi bir maksatla kurduğu meydandadır. Birkaç gün evvel birkaç kişi tarafından kurulmuş olan bu cemiyetin barışçı Türk halkının Kore meselesindeki en samimi hissine tercüman olduğuna göre inanmak mümkün müdür? Hepimiz adına bütün bir millet namına konuşmak selahiyetini kimden almışlar?

Behice Boranın kurduğu cemiyetin istediği barışın komünist barışı olduğunu anlamak güç değildir; hani şu Kore’de ani bir baskınla harp etmeye ve kan dökmeye başlayan kızılların barışı. Cemiyetin, bize Hindistan’ı misal göstermesinin sebebi basittir. Çünkü Hindistan Başbakanı Nuhru, Kore meselesinde Stalin’e müracaat etmek ve Kızıl Çin’in Birleşmiş Milletler teşkilatına kabulünü ileri sürmek suretiyle tavassutta bulunmuş ve Stalin’in verdiği cevabı minnetle karşılamıştır”²⁹⁴.

Milli menfaatlere zarar verecek ve bu suretle milli mukavemeti sarsacak mahiyette neşriyat yaptıkları iddiası Barış Severler Cemiyeti Başkanı Doçent Behice Boran, Cemiyet Genel Sekreteri Adnan Cemgil, Vahdettin Barut ve beyannameyi basan matbaacı Cemil Anıl’ın sorgusu yapıldıktan sonra tutuklanmışlardır²⁹⁵.

Barışseverler Cemiyetinin beyannamesinden başka kamuoyunda hükümetin kararına karşı propagandalar da yapılmıştır. Bunlar, bizimle alakası olmayan bir yere bir mecburiyet yokken asker gönderilmesi milleti hiddetlendirir. Türk halkı bir tecavüze uğramadığı halde binlerce mil uzaklara asker gönderilmesi hatalıdır. Subaylar, erler ant içerlerken yabancı memleketlerde harp edeceklerine dair bir söz vermemişlerdir. Kore’de canlarını vereceklerin şehit sayılmamaları lazım gelir şeklinde yapılan sözlü propagandalardır²⁹⁶. Son propagandanın etkisini azaltmak amacıyla İlahiyat Kültür Telifleri Basım Ve Yayım Kurumu tarafından, Kore

²⁹⁴ *Cumhuriyet*, 31 Temmuz 1950.

²⁹⁵ *Cumhuriyet*, 29 Temmuz 1950; *Zafer*, 1 Ağustos 1950.

²⁹⁶ Tahsin Yazıcı, *a.g.e.*, s.38.

Savunmasına Katılmanızda Dini Ve Siyasi Zaruret isimli kitap yayımlanmıştır. Bu kitapta din bakımından Kore Savaşı değerlendirilmiştir²⁹⁷.

Türk basınında hükümetin Kore ile ilgili kararını tasvip eden ve eleştiren yazılar çıkmıştır. Eleştiren yazarların görüşleri, muhalefetin eleştirileri ile aynı doğrultudadır.

Selim Ragıp Emeç, Kore'ye asker gönderme kararının Birleşmiş Milletlere karşı olan sorumluluğumuzun sonucu olduğunu, her namuslu ve sözüne sadık memleketin verebileceği karşılıktan başka bir şey olmadığı için Cumhuriyet Türkiye'sinin şerefini yükselteceğini belirtmiştir²⁹⁸.

Aynı meseleye değinen Nadir Nadi de Kore'ye asker gönderilmesi kararını tasvip ederek hükümet, Birleşmiş Milletler Teşkilatı emrine sayıca azda olsa silahlı kuvvetlerimizden bir kısmını ayırmaya karar verdi ise bunu şüphesiz sırf hürriyet ve barış dünyasına karşı beslediği bağlılık duyguları uğruna yapıyordur dedikten sonra yazısını şöyle sürdürmektedir: *“Türk Hükümetinin kararı, şu meseleyi kesin olarak çözmeye yarayacaktır: Birleşmiş Milletler diye canlı bir teşkilat var mıdır, yok mudur? Varsa bizim misalimiz bu teşkilatı kavlen değil, fiilen harekete getirmeye yarayacak, tecavüzü suç sayan bütün hürriyet sever devletler bize uyararak tecavüze uğrayan hesabına ellerinden gelen yardımı esirgemeyeceklerdir. Böylece Birleşmiş Milletler Teşkilatı kısa zamanda layık olduğu hayatiyete kavuşacak, bir isim olmaktan çıkacak, elle tutulur, gözle görülür bir varlık haline yükselecektir. Tek çıkar yol da budur”*²⁹⁹.

“Hükümet Kararında İsabet Etmiştir” başlıklı baş makalesinde Ali Naci Karacan şöyle demiştir: *“... Bu kararın bütün dünyada yaratacağı akislerin genişliği nispetinde tesirli olacağında şüphe yoktur. Türkiye derhal verdiği kararla yalnız Birleşmiş Milletler idealinde olan bağlılığı değil o ideali gerçekleştirmek için icabında yerine getirilmesi kabul edilen taahhütlere sadakatini de göstermiştir. Türkiye,*

²⁹⁷ *Kore Savunmasına Katılmamızdaki Dini Ve Siyasi Zaruret*, Acun Basımevi, İstanbul, 1950.

²⁹⁸ Selim Ragıp Emeç, *“Tarihi Dönemeç”*, *Son Telgraf*, 26 Temmuz 1950.

²⁹⁹ Nadir Nadi, *“Hükümetin Kararı”*, *Cumhuriyet*, 26 Temmuz 1950.

Hollanda, Belçika ve Zelanda değildir. Dünyanın bugünkü siyasi şartları içerisinde emniyet durumları çok daha az tehlikede devletlere kıyasen daha az yardım görmüş olsa bile, Türk milleti son hareketiyle fedakarlık mevzunda her tehlikeyi göze alarak cepheye ilk koşacak bir ruh ve seciye taşıdığını ve girilen davanın azametini; Birleşmiş Milletler topluluğu içinde Amerika'dan sonra belki en iyi kavradığını fiilen ispat etmiştir. Bu itibarıyla alınan kararın bütün dünyada Birleşmiş Milletler Ülkelerine doğru bir kamçılama tesiri uyandırması tabii netice olarak beklenebilir”³⁰⁰.

Cumhuriyet Gazetesi, hükümetin kararına yönelik muhalefetin eleştirilerinin hissi olduğunu belirtmiştir. Kararın Anayasaya ve Birleşmiş Milletler Anayasasının konu ile ilgili maddelerine uygun olduğunu savunmuştur. Ayrıca çok nazik bir dış politika meselesini partiler arası bir iç politika davası haline gelmesinden üzüntü duyulduğunu da belirterek, hükümetin kararın alınışında şekil bakımından yapılmış olan acemiliğini, içinde bulunulan şartlar dolayısıyla maruz görülmesini istemiştir³⁰¹.

Ahmet Emin Yalman, Vatan Gazetesindeki baş makalesinde hükümetin kararını yorumlayarak şöyle diyordu: *“Evlatlarımızı ta Kore’ye kadar yollamaya karar verirken, heyecana kapılmamak ve ayrılığın acısını hep birden dıymamak imkansızdır. Fakat beka mücadelesi için fedakarlığa olan ihtiyacı bizim kadar iyi bilen ve yerinde olan vazifeleri bizim kadar vekar ve şerefle yerine getiren millet azdır. Müsterek emniyeti el birliğiyle muhafaza bakımından dünya yüzünün bir tek cephe teşkil etmesine ve her insanın bu cephenin her yerinde dövüşü vazife saymasına biz üzülmeyiz, seviniriz; çünkü bu hal muhakkak diye kabul edilecek bir saldırı tehdidi karşısında bizimde yalnız kalmayacağımızın teminatıdır”³⁰².*

Asker gönderme kararını en iyi savunan gazetelerin başında Zafer Gazetesi gelir; çünkü Zafer Gazetesi Demokrat Parti Hükümetinin resmi yayın organı niteliğindedir. Muhalefet kanadını temsil eden Cumhuriyet Halk Partisinin yayın organı Ulus ile en sert mücadeleye girişen Zafer Gazetesi olmuştur. İki gazete arasında

³⁰⁰ Ali Naci Karacan, “Hükümet Kararında İsabet Etmiştir”, **Milliyet**, 27 Temmuz 1950.

³⁰¹ **Cumhuriyet**, 28 Temmuz 1950.

³⁰² Ahmet Emin Yalman, “Saldırıya Meydan Okuma”, **Vatan**, 26 Temmuz 1950.

hemen hemen her konuda olduğu gibi hükümetin asker gönderme kararında da şiddetli tartışmalar olmuştur.

Faik Fenik'te Zafer Gazetesindeki yazısında kararın Birleşmiş Milletlerle yaptığımız taahhütlerin yerine getirmek olduğunu, başkalarına yardım etmeden bizim de gerektiğinde yardım alamayacağımızı belirterek şunları söylemiştir: *“Kahraman askerlerimiz kıtalar ötesi diyarda çarpışırken vatanımızın hudutlarını muhafaza için savaştıklarını bilecekler ve o imanla silahlarını kullanacaklardır.*

Kore Dağlarından aksedecek Allah Allah nidalarının biz şimdiden bütün sınırlarımızı koruduğunu hisseder gibi oluyoruz. İşte bu sesler bu aziz vatanımızın üzerine rahmet olacak ve beşeriyeti de milletimizle beraber huzura kavuşturacaktır. Çünkü Kore Harbi dünyanın ölüm ve kalım harbidir.

Kore'ye giden kahramanlarımız yolunuz açık olsun! Hepinizi birer gazi olarak tekrar bağrımıza basacağımız mesut günleri bekliyoruz”³⁰³.

Ulus Gazetesi Yazarı Nihat Erim'in karar ile ilgili yorumu CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek'in beyanı ile paralellik göstermektedir. Nihat Erim de kararın alınırken üç milyondan fazla vatandaşın oyuna dayanan muhalefetin görüşünün alınmamış olmasının acı bir durum olduğunu ve böyle bir durumun hiçbir demokratik ülkede görülmediğini belirtmiştir. Kararın, Anayasa ve kanunlar bakımından incelendiğinde Meclisten geçirilmesinin gerektiğini de savunmuştur³⁰⁴.

Hükümetin kararını eleştiren bir diğer gazete de Hürriyet Gazetesi olmuştur. Gazetenin baş makalesinde hükümetin yardım kararı hakkında şöyle denilmiştir: *“Demokrat Parti Hükümetinin bulunduğu müşkül durumu anlıyoruz. Fakat anlamadığımız bir cihet varsa oda bir işte neden yalnız kalışımızdır. Atlantik paktına dahil bütün milletler dillerini yutmuş gibi ses çıkarmazken biz neden dolayı 4500 mevcutlu bir kıta ile Kore Harbine iştirak edeceğimizi ilan etmek mecburiyetinde kaldık?*

³⁰³ Faik Fenik, “Kore 'ye Gidecek Türk Askerleri Yolunuz Açık Olsun”, **Zafer**, 27 Temmuz 1950.

³⁰⁴ Nihat Erim, “Hükümetin Son Kararı”, **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

Cesaretin de kahramanlığın da bir hududu vardır. Biz zannediyoruz ki bu hududu bu sefer biraz aşmış bulunduk. Bunu Demokrat Partinin politikada ki acemiliğine mi yoksa talihsizliğine mi atfetmeli bilmiyoruz.

İnşallah vukuat Demokrat İdarecileri Türk milletinin huzurunda mahcup çıkmazlar”³⁰⁵.

Kararın hatalı olduğunu söyleyen bir diğer gazete de Yeni Sabahtır. Karar hakkında Yeni Sabah şöyle diyordu: *“Bize öyle geliyor ki Adnan Menderes kabinesi çok hayati bir meselede çok acele bir karar almıştır. Biz Kore’den ziyade bizzat yurdumuzu korumaya mecburuz ve muhtemel düşmanı öyle zayıf sayılacak bir hasım değildir. Bir tek erin bile, ölüm dirim mücadelesinde, mevki ve kıymeti olur. Realiteler, umumi nazariyelere üstün tutulmalıdır. Diğer bir nokta da hatıra gelebilir ki, Türk ordusu, yurt dışında ve çok uzak bir mntıkada harekete iştirak etmek kararı verilmeden evvel, Büyük Millet Meclisinin bu husustaki mütalaa ve reyinin alınması da çok isabetli olurdu. Bilhassa muhalefet ve liderlerinin düşüncesi sorulabilirdi”³⁰⁶.*

B- TÜRK ASKERİNİN BAŞARILARININ YURTİÇİ YANKILARI

Türk Askerinin 27-30 Kasım tarihleri arasında Kunuri Muharebelerinde kazanmış olduğu zafer Türkiye’de de büyük yankı uyandırmıştır. Başbakan Adnan Menderes Kore’de BM emrindeki Türk Silahlı Kuvvetler Komutanlığı’na şu mesajı göndermiştir:

“Sulh ve hürriyetin bütün tecavüzlere karşı korunması gibi en yakın yüksek insani gayeyi, kendine milli gaye edinen Türk Milletinin Kore’de ideale bağlı diğer milletlerle beraber giriştiği hak ve adalet mücadelesine yüksek kumandamız altındaki kuvvetlerimizin gösterdiği büyük fedakarlık ve kahramanlık kalplerimizi haklı bir iftiharla doldurmuştur. Hükümet kendisine tevdi edilen bu çok şerefli vazifeyi bu kadar

³⁰⁵ “Demokrat Partinin Talihsizliği”, **Hürriyet**, 27 Temmuz 1950.

³⁰⁶ “Karar Hatalıdır”, **Yeni Sabah**, 27 Temmuz 1950.

büyük başarı ile ifa ederek bütün sulh ve hürriyet dünyasının hayranlığını kazanan başta kıymetli şahsiyetiniz olmak üzere cesur ve kahraman evlatlarına samimi takdir ve şükranlarımı sunarım”³⁰⁷.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut’un mesajı ise şöyledir:

“Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığına ve onun bütün mensuplarına;

Aziz evlatlarımız, yiğit askerlerimiz mücadelenin en güçlü hal ve şartlarını karşılayarak milletimizin verdiği şerefli vazife yohında ve büyük cetlerimizin yarattığı şerefle ananelerimize uygun ve layık şekilde savaştığımızı öğreniyoruz. Çetin savaş günlerinden birine rastlayan 27 Kasım 1950 tarihinde TBMM’nin sizlere selam ve sevgisini ibleğa karar verdiğini bilmekle bahtiyarım.

Asil Türk milletinin Türk askeri hakkında daima beslediği güven duygusuna liyakatım Kore’de bir defa daha göstermiş olduğumuz. Dost, düşman ve istisnasız bütün dünya sizin kahramanlığınızın hayranı ve takdirdarı oldu. Türk askerinin değerini dünyaya tekrar göstermek gibi büyük ve şerefli bir vazifeyi yapmak sizin payınıza düştü. Bundan dolayı hakikaten talihli ve bahtiyarsınız.

Mukaddes şehitlerimizin yeri milletimizin kalbidir. Bütün dünyanın hürmet ve takdir duyguları da onlara çelenktir. Başta Milli Savunma Bakanımız olduğu halde Türk Silahlı Kuvvetlerine mensup bütün arkadaşlarımız sizlere gönülden takdir ve sevgilerini sunuyor. Sağ olunuz. Hak rehberiniz olsun”³⁰⁸.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 4 Aralık Tarihinde Kore’deki Türk Askeri’ne şu mesajı göndermiştir:

“Birleşmiş Milletler emrinde savaşmak üzere Kore’ye göndermiş olduğumuz şanlı tugayımızın iştirak ettiği bütün hareketlerde gösterdiği üstün kahramanlık ve elde ettiği iyi neticeler,yerli ve yabancı matbuatta ve ajanslarda takdir dolu ifadelerle

³⁰⁷ **Ulus**, 3 Aralık 1950; **Zafer**, 3 Aralık 1950; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s.216; C.Arna-H.Aslanoğlu, **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara, 1951, s.65; Ali Denizli, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay yay.,Ankara, 1994, s.110,111.

³⁰⁸ **Ulus**, 3 Aralık 1950; Ali Denizli, **a.g.e.**, s.111,112.

büyük bir yer almakta. Milli Savunma Bakanlığı'mızın tebliğleri de bu hakikati teyit etmektedir.

Hakiki sulhu korumak ve kurmak azmiyle Birleşmiş Milletler etrafında toplanan demokrat cephe milletleriyle samimi bir işbirliği tesis eden milletimizin bu fedakar ve cesur çocuklarının muvaffakiyetleri bütün yurttta heyecan ve alaka ile takip edilmekte ve göğüsler iftiharla kabarmaktadır. Türk milletinin hakiki rey ve iradesiyle teşekkül eden bu duygu ile bayrağımızın şerefi ve itibarını milletimize hak liyakat ve vazife severlikle temsil eden bu evlatlarına Büyük Millet Meclisimizin selam ve sevgilerinin, duyurulmasının karar altına alınmasını saygı ile arz ederiz”³⁰⁹.

Türkiye Harp Malulleri Birliği Genel Merkezi, Kore Şehitlerinin dul ve yetimlerine şu mesajı yayınlamıştır:

“Bütün tarih boyunca inanıp bağlandığı hak, hürriyet ve adalet idealinin dünyada gerçekleşmesi uğrunda üzerimize düşen vazifeyi yapmak için büyük milletimizin Birleşmiş Milletler saflarında giriştiği Kore Savaşında, Türk’ün kudret ve kahramanlığını ve şerefli tarihi boyunca bağlandığı ideale ve ahbine sadakatini bütün bütün dünyaya tamtmak uğruna göz kırpmadan can veren, şehit düşen eşlerinizin, babalarınızın, kardeşlerinizin, evlatlarınızın aziz ve ölmez hatıraları önünde tazim ve tevkirle eğiliriz”³¹⁰.

Türk basını, Kore Savaşı’nı başlamasından itibaren yakından takip etmiş ve ilgilenmiştir. Türk Askeri’nin göstermiş olduğu başarılar ve kahramanlıklar gün gün gazetelerin baş sayfalarında yer almıştır. Akşam Gazetesi Kore’de ilk şehitlerimizden Sedat Bora’nın İstanbul’daki evine giderek şehit ailesini ziyaret etmiştir³¹¹. Ayrıca şehit düşen askerlerimiz için şiir de yazılmıştır³¹². Kore Savaşının başlamasından

³⁰⁹ Ali Denizli, a.g.e., s.111.

³¹⁰ Akşam, 8 Aralık 1950; Cumhuriyet, 8 Aralık 1950.

³¹¹ Akşam, 21 Kasım 1950.

³¹² Enise Kandemir, Kore destanı, Doğu Matbaası, Ankara, 1954, s.57.

sonra radyolarda Türk Askerleri ile ilgili yayınlar yapılmış, askerler radyo aracılığı ile aileleriyle görüştürülmüştür³¹³.

Cumhuriyet gazetesi yazarı Metin Toker, Türk Askeri'nin kahramanlıkları ile ilgili şunları yazmıştır: *“Birliğimiz sekizinci Orduyu kurtarmak için son erine kadar çarpışmış ve General Yazıcı düşman eline düşmemek maksadı ile intihar etmişti. Bunu en büyük ve en ciddi gazeteler yazıyor ve askerlerinin arasında bir açık kamyonunda, gecenin ayazına rağmen tek battaniye ile yatan komutanımızın, bütün müttefiklerin hayranlığını nasıl kazandığını anlatıyordu. Omu son defa elinde süngü, katalarının başında çarpışırken görmüşler...*

*Şimdi bizi tanıyanlar, Türk olduğumuzu bilenler lafa hayranlıklarını ifade ile başlıyorlar. Avrupa'nın aklı, bir avuç insanın koskoca ordulara karşı nasıl dayanabileceğini almıyor*³¹⁴.

Yurdun her köşesinden, Kore'deki askerlerimize hediyeler ve mesajlar gönderilmiştir. Adana Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri hazırladıkları bayrağı Kore'ye göndermişlerdir. Bu bayrakla birlikte gönderilen mektupta şöyle denilmektedir:

*“Sevgili yurdumuzun kokusunu ve rüzgarını içten gelen arzularımız ve kendi elimizle diktiğimiz şanlı bayrağımıza sararak gönderiyoruz. Kore göklerimizde açılsın, yurt havası mert erlerimizde gezdiğiniz yerde saçılsın. Bu havada türk anasının, Türk kızının sarsılmaz adı, engin şefkati vardır. Karlar üstünde al kanlarıyla bayraklaşan şehitlerimize sıcak bir örtü, ateş altındaki insanlık için dövuşen gazilerimize kanat olsun”*³¹⁵.

Bu hediyeler içerisinde en ilginç ve anlamlı olanı ise Galatasaray Lisesi öğrencilerinin kanları ile boyadıkları ve sağ köşesinde *“beraberiz”* yazılı Türk Bayrağı'dır. Tugay Komutanı General Tahsin Yazıcı, Galatasaray Lisesinin hediyesini

³¹³ Cumhuriyet, 16 Ekim 1950.

³¹⁴ Metin Toker, *“Türk Gibi Kahraman”*, Cumhuriyet, 9 Aralık 1950.

³¹⁵ Akşam, 22 Aralık 1950.

aldıktan sonra cevaben bir mektup göndermiştir³¹⁶.

Kore'ye gönüllü olarak gitmek isteyen genç ve yaşlı birçok vatandaşımız resmi ve ferdi olarak Milli Savunma Bakanlığı'na müracaat etmişlerdir. Milli Savunma Bakanlığı'ndan verilen cevapta ise; *"Bu idealist vatandaşlarımızın necib duygu ve düşüncelerini şükran ve takdirle karşılar şimdilik isteklerinin yalnız tespit edilmekte olduğu, lüzumu halinde kendilerine mahumat verileceği bildirilir"*³¹⁷.

Türk Askeri'ne anavatandan gösterilen ilgi askerlerin moralini yükseltmiş ve bundan sonraki muharebelerde gösterilen başarılarda önemli bir etken olmuştur.

C- TÜRK ASKERİNİN BAŞARILARININ YURTDIŞI YANKILARI

Türk Askeri'nin Kore'de göstermiş olduğu başarılar yurt içinde olduğu kadar yurtdışında da büyük yankılar uyandırmıştır. Kumuri Muharebeleri'nden sonra yabancı komutanlarla birlikte bütün dünya basını ve radyoları savaşın kaderini değiştiren Türk Askeri'nden övgüyle söz etmişlerdir.

Sekizinci Ordu Komutanı Gn. Walfon Wolker'in tugaya gönderdiği mesajda şöyle denilmektedir:

"İkinci tümenle birlikte hareket eden Türk savaş birliği gösterdiği kahramanca cesaretiyle dört gün devam eden geciktirme savaşları sayesinde ordunun sarsılmasına ve parçalanmasına mani olmuştur. 28 Kasım gecesi Türk savaş birliği, bir tümen tahmin edilen kuvvetler tarafından Wavon civarında sarılmıştır... İki günlük savaştan sonra düşmanın bu kesimdeki kuvvetleri altı tümeni bulduğu halde hatlarımıza girmeye muvaffak olamamışlardır. Türk savaş birliği, ikinci tümenle

³¹⁶ Cumhuriyet, 18 Şubat 1951; Kani Sangüllü, *Kore'de Türk Hamaseti*, Konya, 1951, s.4,5.

³¹⁷ Cumhuriyet, 8 Aralık 1950; Akşam, 8 Aralık 1950.

birlikte, bütün Sekizinci Ordunun çevrilmesini önlemek için lazım gelen zamanı temin etmiştir”³¹⁸.

General MacArthur ise Kunuri Muharebelerindeki başarılarından dolayı Türk Tugayı hakkında şunları söylemiştir:

“Komünist Çin Kuvvetlerinin savaşa girmelerinin hemen akabinde Türk Tugayı Kore’de mükemmel bir muharebe vermiş Sekizinci Ordıyı içinde bulunduğu feci durumdan kurtarmış ve şanlı tarihine yeni bir zafer daha katmıştır. Ömrümde böyle beş adet tugayın bulunmasını çok isterdim”³¹⁹.

Amerikan Kara Kuvvetleri Komutanı Collins ise: *“Türk Kuvvetleri Kore’de yaptığı muharebelerde ümidin üstünde bir başarı göstermişlerdir*”³²⁰ diyerek Türk Askeri’ni övmüştür.

İngiltere Dışişleri Bakanı Bewin Türkiye Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü’ye şu mesajı göndermiştir:

“Türk kotalarının Kore’de gösterdikleri kahramanlıklardan dolayı Türk Hükümetini ve Türk halkını tebrik ederim. Onların hareketleri İngiltere’de hayranlıkla takip edilmiş ve bize Türk milletinin askeri cesaretini bir defa daha hatırlatmıştır. Aynı zamanda Türk kuvvetlerinin uğradığı ağır kayıplardan dolayı İngiltere’de herkesin duyduğu derin teessürü belirtmek isterim”³²¹.

İngiliz Savunma Bakanı Emanuel Shinwell ise Türk Hükümetine bir mesaj göndererek: *“Kore’deki Türk Tugayı son savaşlar esnasında, diğer BM kuvvetlerine nispeten en güç şartlar altında savaşmış ve buna rağmen vazifesini en parlak bir şekilde ve başarıyla ifa etmiştir. Binlerce BM askerinin muhakkak bir çemberden kurtuluşlarını Türk Askeri’nin kahramanlığına borçluyuz. Kore’deki Türk Askerleri,*

³¹⁸ Refik H. Soykut, **Kore’de Ebedileşen Kahramanlar**, Kırşehir Öğrenim Gençliğine Yardım Derneği yay., Ankara, 1952, s.39; Kani Sarıgüllü, **a.g.e.**, s.4; Mustafa Kepir, **Kore Kahramanlarına Radyodan Seslenişler**, Emek yay., Ankara, 1952, s.26,27; Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s.217.

³¹⁹ Tahsin Yazıcı, **a.g.e.**, s.217.

³²⁰ **A.g.e.**, s.217; Ali Denizli, **a.g.e.**, s.112.

³²¹ **Cumhuriyet**, 9 Aralık 1950.

Türk Milleti'nin kahramanlık, anane ve menkıbelerine yeni ve unutulmaz bir şeref sahifesini daha ilave etmiştir"³²² diyerek duygularını ifade etmiştir.

Amerikan Senatörü Claude Pepper şu beyanını vermiştir: *"Amerika'nın en fazla takdir ettiği hadise, Türklerin tam ihtiyacımız olduğu bir anda bize savaş birliği göndermeleridir. Bu da Türkiye'ye şimdiye kadar yaptığımız yardımın, en büyük işlerden biri olduğunu ispat etmektedir. Kıymetli müttefik Türklerin çetin savaşçı olduklarını ve cephede çok büyük işler başardıklarını artık bilmeyen kalmamıştır*"³²³.

Amerikan radyolarında da Türk Askeri'nin göstermiş olduğu kahramanlıklardan övgü ile bahsederek, gösterilen bu kahramanlığın Amerikan halkına ümit ve cesaret verdiği anlatılmıştır. Amerika'nın Sesi Radyosu'nda bir konuşma yapan Senatör Rose bu konu ile ilgili şunları söylemiştir: *"Müşkül ve burhanlı zamanlarda silah arkadaşlığı insanları birbirine yaklaştıran en büyük amildir. Amerikan ve Türk Askerlerinin yan yana ve omuz omuza yaptıkları mücadele, Türkiye ve Amerika'yı birbirine bağlayan kuvvetli bir bağ oluşturmuştur... Türkler mukaddes bir ideal uğruna yaptıkları büyük mücadele ile istikballeri için her türlü fedakarlığı yapabileceklerini ortaya koymuş ve inandıkları şeyler uğruna muharebe etmeyi bildiklerini bir kere daha ispat etmişlerdir*"³²⁴.

Amerika'nın Sesi Radyosunda Kunuri Muharebeleri ile ilgili olarak; Güney Kore ve Amerikan Kuvvetlerinin bozgun halinde geri çekilmekte olduğunu bildirdikten sonra Türk Tugayı ile ilgili şunları söylemiştir: *"Bugünkü olayların tek ümit verici noktası, Türk Tugayının komünist ağır topçusunun ateşi altında mevzilerini hala muhafaza etmekte olmasıdır*"³²⁵.

İngiliz ordusu'nun seçkin bir Generali olan Short radyolarda yaptığı bir konuşmada, Türk Tugayı'ndan övgüyle bahsetmiş ve Kore'de 4500 Türk'ün göstermiş

³²² Ali Denizli, a.g.e., s.112; **Cumhuriyet**, 8 Aralık 1950; **Kutup Yıldızı Belgeseli**, TRT, 2000; Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.217.

³²³ Nazım Dündar Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Bakanlığı yay., Ankara, 2003, s.170; Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.217; *"Kıymetli Müttefik"*, **Cumhuriyet**, 7 Aralık 1950.

³²⁴ **Kore'de Türk Askeri**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1989, s.34,35; Tahsin Yazıcı, a.g.e., s.217; C.Arna – H.Aslanoğlu, a.g.e., s.60; **Cumhuriyet**, 8 Aralık 1950.

³²⁵ Köni, *"Kore Savaşı Üzerine Bazı Notlar"*, **Korsavaş**, VIII/82 (Mart, 1982), s.21.

olduğu kahramanlığın, Türk Askeri'nin vasıflarını unutmuş olanların zihinlerini tazelediğini söylemiştir³²⁶.

Türk Askeri'nin Kumyangjang-ni Muharebesini kazanmasından sonra Güney Kore radyosunda; *"Dünya savaş tarihinde bugüne kadar hiçbir milletin yapamadığını başaran Türk Silahlı Kuvvetleri"*³²⁷ diyerek askerlerimizi övmüşlerdir.

Dünya basınında çıkan haberler ve makaleler ise şu şekildedir:

Washington'un ileri gelen gazetelerinden Washington Evening Star gazetesinde *"Yiğit Türkler Orta Doğunun Kalesi"* adlı makalesinde şöyle denilmektedir:

*"Kore Savaşlarında 4500 mevcutlu Türk Tugayı'nın göstermiş olduğu yiğitlik ve kahramanlık, ana vatanda bu gibi daha yüzbinlerce aslanın mevcut olduğu fikriyle, hür dünya milletleri için bir huzur kaynağı olmuştur"*³²⁸.

New-York Times gazetesinde Türk Tugayı hakkında çıkan bir yazı aynı gün Amerika'nın ondokuz büyük gazetesi tarafından aynen alınmış ve yayınlanmıştır³²⁹. Cumhuriyet gazetesinde de yayımlanan makale şu şekildedir:

"2. Amerikan piyade tümenini kurtaran Türklerin cansiparane bir şekilde dövüşmeleri, yaralı ve ölüleri kilometrelerce sırtlarında taşıyarak götürmeleri eşsiz bir kahramanlık hareketidir..."

*Türkiye Birleşmiş Milletler Kuvvetlerine bir tugay göndermekle komünizme karşı olan nefretini belirtmiş ve tarafsız olduğumu iddia eden memleketlerden çok daha fazla varlık göstermiştir. Amerika Milleti kahraman ve güvenilir müttefikleri, Türkleri selamlarlar"*³³⁰.

³²⁶ C.Arna – H.Asanoğlu, a.g.e., s.59; Cumhuriyet, 10 Aralık 1950.

³²⁷ Nazım Dündar sayılan, a.g.e., s.169.

³²⁸ A.g.e., s.172; Kore'de Türk Askeri..., s.37; *"Yiğit Türkiye Ortadoğu'nun Kalesi"*, Cumhuriyet, 10 Aralık 1950.

³²⁹ Seyfi Erkmen, *Kore'den geldim*, Ege Matbaası, İstanbul, 1951, s.139.

³³⁰ Faruk Fenik, *"Kahramanlarımız ve Amerika"*, Cumhuriyet, 5 Aralık 1950.

İngiliz Daily Express gazetesinin baş makalesinde ise:

*“Nispet edilecek olursa, Türk birliğinin kayıpları Birleşmiş Milletler'in hepsinden fazladır. Türk Askeri'nin secaati, 1914 senesinde harp etmiş olan İngiliz askerleri için yeni bir şey değildir, onu tanır ve hürmet ederler...”*³³¹ demektedir.

Amerikan Ordu Gazetesi Star And Stripess Türk Tugayının Kumuri'de geçitte kalan ana unsurları için şu ifadeyi kullanmıştır:

*“Tarihte pek az kuvvet düşmana bu kadar gayri müsait şartlar altında yakalanmıştır... Ayrıca tarifi de imkansız olan bir şey var, oda kendi başına kalmış, tepelerden yağmur gibi mermi yağın asker ve subayların geçidin en azından 3-4 kilometresine incecik bir boncuk dizisi gibi serpilmiş olarak tepelerindeki yirtıcı karınca sürüsüyle diş diş, tırnak tırnağa boğuşmalarıdır”*³³².

Daily Mirror gazetesinin muhabiri röportajında Türk Tugayı'nın hem sekizinci Ordu'yu, hem de İkinci Tümeni kurtardığını anlatırken şu ifadelerle yer vermiştir: *“Beşbin kişilik Türk Tugayı 80.000 kadar Çinli tarafından sarılmıştır. Türkler süngüleriyle bu yığın içine daldılar ve dört gün savaşarak, insan etinden yapılan tuzağı kese kese dışarı çıktılar”*³³³.

Minneapolis gazetesinin birinci sayfasında yayımlanan yazının *“Türk Birliğine olan minnet ve hayranlık”*³³⁴ vazifesi için yazıldığını belirterek şöyle devam etmektedir:

“General MacArthur'ın emri altındaki ordunun Milletlerarası bir ordu olduğuna inanmakta güçlük çeken Amerikalılar ön safta çarpışan Türklere yakın bir nazar atfetmektedirler. Türklerin Kore'de yalnız 4500 askeri olduğu doğrudur. Fakat bu 4500 asker ateş hattının ortasında harikalar yaratmasını bilmektedir. Bazı resmi raporlara göre, modern silahların işe yaramadığı yerlerde Türkler, dipçik ve süngülerle harikalar yaratmasını bilmişlerdir. Türklerin kayıplar vermeleri cidden

³³¹ Cumhuriyet, 17 Şubat 1951.

³³² Köni, a.g.m., s.20.

³³³ Feyzullah Sacit Ülkü, *Kore Mucizesi Ve Şehidin Sesi*, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1951, s.30.

³³⁴ Seyfi Erkmen, a.g.e., s.140.

teessüfe şayandır. Fakat fedakarlıkları da ebediyen akıllarımızdan çıkmayacaktır... ”³³⁵.

Paris’te çıkan haftalık La Presse gazetesinin Kore Muhabiri Türk Tugayı’nın kahramanlığını överek şunları yazmıştır: “... Kendisinden adetçe on defa üstün bir düşmana karşı otuz defa süngü hücumu, dört gün içinde beş defa muhasara edilmek ve kurtulmak, Türk Askerlerinin gösterdikleri büyük muvaffakiyetlerdir... ”³³⁶.

Paris’te çıkan bir gazete makalesinde ise General Tahsin Yazıcı ve Türk Tugayı’ndan yine övgüyle bahsedilmiştir. Makalenin Cumhuriyet gazetesinde çıkan bölümü şu şekildedir:

“Büyük bir şiddetle devam etmekte olan Kore harbinde en fazla şeref kazanmış olan Komutanlar arasında Türk Generali Tahsin Yazıcı ve bu harpte en fazla yararlılık ve kahramanlık göstermiş kıtalar arasında da Türk Tugayı bulunmaktadır. Komünistlerin çemberini yararak gerideki hatlara erişmiş olan bu tugay şimdi komutanının emri altında yeniden teşkilatlandırılmıştır ”³³⁷.

D- TÜRK TUGAYINA VERİLEN NİŞAN VE ÖDÜLLER

Türk Tugayına, Kore’ye ayak basmasından itibaren ve muharebelerde göstermiş olduğu başarılarından dolayı 15 Aralık 1950 günü Sekizinci Ordu Komutanı Orgeneral Walker tarafından Tugay personelinden 15 kişiye madalya ve taltifleri verilmiştir. Verilen madalyalar silver star ve bronz star olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Silver Star düşmanla bizzat muharebeye girenlere, bronz star ise geri hizmette görev yapanlara verilmiştir³³⁸.

³³⁵ Cumhuriyet, 6 Aralık 1950.

³³⁶ Cevdet Canbulat, **Kore’de Mehmetçik**, Yeni Matbaa, İstanbul, 1952, s.5.

³³⁷ “Kore’de Şeref Kazanan Türk Tugayıdır”, **Cumhuriyet**, 5 Aralık 1950.

³³⁸ Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler (1950 - 1951)**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963, s.167, 168; Kani Sangüllü, **a.g.e.**, s.5.

General Volker'in madalya töreni esnasında yapmış olduğu konuşmanın bir bölümü şöyledir:

"... Bu mukaddes vazife uğrunda zaiyat verdiğinizi biliyorum. Bu uğurda can veren şehitlerinizi huzurumuzda hürmetle anarım. Sağ kalan siz gazileri ise saygı ile selamlar ve hepinizi bu büyük muvaffakiyetinizden dolayı tebrik ederim.

Bu muharebelerde kahramanlık gösterenlerin adedi şüphesiz ki çoktur. Şimdi elimde ancak 15 kadar madalya mevcuttur. Bunları sembol olarak huzurumuzda 15 kahramana takacağım. Diğer kahramanların madalyalarını sonra celp edip göndereceğim"³³⁹.

1-Türk Tugayına Mümtaz Birlik Nişanı Ve Beratının Verilmesi

Türk Tugayına, 25 – 27 Ocak 1951 tarihinde yapılan muharebelerdeki üstün başarılarından dolayı Amerikan Kongresi tarafından Mümtaz Birlik Nişanı (Distinct Vished Unit Station) ve beratı verilmiştir.

Bu nişan ve berat Amerikan Ordusu, Uzak Doğu Başkomutanı General Ridgeway'in bir mesajıyla Türk Tugayına gönderilmiştir³⁴⁰. Zafer Nişanı 6 Temmuz 1951 günü Ramazan Bayramı'nda merasimle Birleşmiş Milletler Ordusu'na mensup kolordu, tümen ve alay komutanları huzurunda 8nci Ordu Komutanı Orgeneral Vanfleet tarafından takılmıştır³⁴¹. Albay Celal Dora madalya verilmesi ile ilgili anısını

³³⁹ Celal Dora, a.g.e., s.168; Alaattin Berk, "Kore'den Anılar", **Korsavaş**, S:7 (Kasım, 1975), s.32; Faruk Fenik, "8nci Ordu Komutanı Gnrl Wolker'i Dinleyiniz", **Cumhuriyet**, 24 Aralık 1950.

³⁴⁰ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.214; Muzaffer Esen, "Kore Savaşı ve Türk Askerleri", **Gaziler Dergisi**, S:26 (Temmuz, 1989), s.12,13; Ali Denizli, a.g.e., s.131; **Kore Harp Albümü**, 11 Aralık 1950; Türk Tugayı'nın 21 Ocak 1951'de kazandığı Kumyangjang-ni zaferi nedeniyle ABD Temsilciler Meclisince layık görülen Mümtaz Birlik Nişanı aradan beş buçuk ay geçtikten sonra yapılan törenle 6 Temmuz 1951'de verilmiştir.Bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, EDOK yay., Ankara, 2001, s.55,56.

³⁴¹ **Kore'de Türk Askeri**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1989, s.85; **Kore Harp Albümü**, 11 Aralık 1950.

şöyle anlatmaktadır: “... Zaferin hatırası ve mümtaz birlik alameti olarak tugay mevcuduna göre getirilmiş olan sarı çerçeve içindeki mavi kurdela bütün birlik mensuplarının göğüslerini süslemek üzere sembol olarak General Yazıcı ile benim göğsüme takılmış ve bugünden itibaren Türk birliği mensupları bu nişanla göğüslerini iftiharla süslemişlerdi”³⁴².

Türk Tugayına verilen nişanın, beratının bir bölümü şöyledir:

“... Türk kuvvetlerinin ve emrindeki birliklerin savaşta müstesna ve olağanüstü tarihi başarıları ve örnek alınmaya değer savaş kabiliyetleri, kazanmış oldukları ünü bir kat daha artırmıştır... Türk vatanını Kore muharebe meydanlarında bu kadar şekilde temsil eden cesur askerler, yüksek şeref ve her türlü takdire layıktır”³⁴³.

2- Türk Tugayına Kore Birlik Nişanının Verilmesi

25-27 Ocak 1951'deki muharebeler dolayısıyla Güney Kore Cumhurbaşkanı, Türk Tugayı'na Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı'nı vermiş ve bu Nişan, 17 Eylül 1952 tarihinde Cumhurbaşkanı ve eşi, Milli Savunma Bakanı, Amerikan ve Kore Ordusunun Ordu, Kolordu ve Tümen Komutanları Kore'de Birleşmiş Milletler Türk Delegesi huzurunda bizzat Cumhurbaşkanı Sygman Rhee tarafından takılmış ve beratı verilmiştir³⁴⁴.

Nişanın Beratı'nın bir bölümü şöyledir: “Kore Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Kore'de Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığına, çok değerli ve müstesna hizmet ve

³⁴² Celal Dora, a.g.e., s.389.

³⁴³ **Kore Harbinde TSK Muh...**, s.216; **Kore'de Türk Askeri ...**, s.88-89; Tugaya verilen nişanın beratının tam metni için bkz: Bahtiyar Yalta, “Mümtaz Birlik”, **Korsavaş**, S:93 (Şubat, 1983), s.3; Ali Denizli, a.g.e., s.131.

³⁴⁴ “Kore'de Harbin Kaderini Değiştiren Zafer”, **Korsavaş**, S:93 (Şubat, 1983), s.6; Güney Kore Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı töreni bir yıl sekiz ay sonra 17 Eylül 1952'de yapılmış ve bu nişan zaferi kazanan Birinci Türk Tugayı yerine İkinci Türk Tugayı'na verilmiştir. Bkz: **Kore Harbi Kore Türk Tugayı...**, s.74.

kahramanlıkları dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı'nı vermekle iftihar dıymaktadır ... Hedefine ulaşmış olan Türk Silahlı Kuvvetlerini değiştirecek birliklerin yolda olduğu bildirildiği halde Türk askerleri muharebe sahasından çekilmeden önce düşmanı aramaya ve öldürücü hareketlerle ezmeye devam etmiştir. Düşmanın vermiş olduğu 1734 kayıp, bu kahraman askerlerin cesaret, ustalık ve başarısını gösterir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin eşsiz cesaret ve kahramanlıkları hayrete değer. Bu olağanüstü başarılar, Türk birliklerinin ününü artırmış ve demokrasi ilkelerinin sürekliliğine yardım etmiş ve Kore savaş meydanlarında takdire değer şekilde temsil ettikleri Birleşmiş Milletlerin ve Türk Vatanı'nın itibarını yükseltmiştir ... ”³⁴⁵.

³⁴⁵ Korsavaş, Güryılmaz Matbaası, Ankara, 1975, s.44; Ali Denizli, a.g.e., s.133,134.

SONUÇ

25 Haziran 1950 tarihinde Kuzey Kore'nin 38nci paralel hattını geçerek Güney Kore'ye saldırması ile başlayan Kore Savaşı daha sonra büyüyerek on yedi devletin katıldığı küçük bir dünya savaşına dönüştü. Tüm bu çatışmaların sonucunda 23 Temmuz 1953 tarihinde imzalanan antlaşma ile Kore Savaşı sona ermiş oldu. Böylece bu savaş 38nci paralelde başlayıp, yine antlaşma sonucunda belirlenen 38nci paralel hattı sınırı ile son bulmuş oldu. Üç yıl süren bu savaş boyunca Kore toprakları üzerinde Birleşmiş Milletler Ordusu, gerekse Kuzey Kore birlikleri harbin kan, ateş ve vahşetini yaşayarak ağır kayıplar verdi. Yaklaşık iki yüz yirmi bin Güney Koreli asker ve bir milyondan fazla sivil hayatını kaybetti. Kuzey Kore ve Komünist Çin Kuvvetlerinin kayıpları hakkında kesin bir bilgi olmamasına rağmen bir buçuk milyondan fazla askerin olduğu tahmin edilmektedir.

Kore Savaşı'nın başlamasından hemen sonra toplanan Birleşmiş Milletler'in Güney Kore'ye yardım çağrısına Amerika'dan sonra ilk olumlu cevap veren ülkelerden birisi de Türkiye Cumhuriyeti Devleti olmuştur. Birleşmiş Milletler ve Amerika Birleşik Devletleri'nin attığı adımlar sonuna kadar desteklenmiş ve bu destek fiili olarak da ortaya koyularak, savaşın başlamasından bir ay sonra 26 Temmuz 1950'de Kore'ye yaklaşık 5000 kişilik Tugay seviyesinde bir birlik gönderilmiştir. Böylece hürriyet ve demokrasi mücadelesinde, güvenilir bir müttefik olduğu kanıtlanmış ve bu mücadelenin sonucunu da NATO'ya girerek kazanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Kore'ye asker gönderme kararının alınması, muhalefet partileri ve bazı basın tarafından şiddetle eleştirilmiştir. Bu eleştiriler genellikle kararın alınış tarzına; diğer bir deyişle meclisten geçirilmeden alınmasına karşı olmuştur.

Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararı almasından sonra, yaklaşık bir aylık bir süre içerisinde Tugay seviyesinde bir birlik oluşturularak, Kore'ye gönderilmiştir. Kore'ye giden bu birliğin çok kısa bir süre içerisinde hazırlanması, tamamen yeni silah ve teçhizatla donatılması ve bu nedenle yeni silah ve teçhizatın intibak derecesi ve buna bağlı olarak da Tugay'ın muhabere gücü hakkında bir takım şüphelerin oluşmasına sebep olmuştur. Ayrıca Türk birliklerinin A.B.D.'li danışmanlar nezaretinde eğitilmesi, İstiklal Harbi'nden sonra herhangi bir muharebeye katılmamış olması da diğer bir etkidir. Kore'ye gönderilecek olan askerler genellikle gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Kore gazileri ile yapılan röportajlarda, birçok gazimizin gerçekten de Kore'ye gönüllü olarak gittikleri görülmektedir. Fakat hem gazilerle yapılan röportajlar ve incelenen kaynaklarda, ayrıca Tugay Komutanı olarak görev yapan Tahsin Yazıcı'nın ve 241. Alay komutanı Celal Dora'nın anılarında yukarıda belirtildiği gibi askerlere yeteri kadar eğitim ve tatbikatın yaptırılamaması sonucunda, Türk Tugayı'nın girmiş olduğu ilk muharebelerde ağır kayıplar vermesine yol açtığı belirtilmektedir.

Genelkurmay Başkanlığı'nın yayınlamış olduğu Kore Savaşı ve Türk Askeri ile ilgili yayınlarda genellikle şu husus göze çarpmaktadır: Kore'ye gönderilen bu birliğin tek otoritesi Tugay Komutanı ve karargahtır. Fakat Tugay kademesi içerisinde Alay seviyesinde bir birliğin olması ve başında da Alay Komutanının olması bir takım sorunlara yol açmıştır. Çünkü muharebe etme gücü ve tüm silahları bu Alay'dadır. Alay Komutanı'nın da emir komuta etmiş olduğu bu birliği kendi emir ve talimatları ile yönetmek istemesi, bu soruna sebep olarak görülmektedir. Ayrıca 241. Alay Komutanı Celal Dora anılarında bu konu ile ilgili olarak rahatsızlığını açıkça ifade etmektedir. Daha sonra bu problem Genelkurmay Başkanlığı'ndan verilen bir emirle; ortadan kaldırılmıştır. Alay Komutanlığı lağv edilerek Tugay Komutanlığına direk bağlanmıştır.

Bu konunun dikkatimi bu kadar çok seçmesinin sebeplerinin başında ise; Anavatandan binlerce kilometre uzakta tamamen kendi başına ve kendi inisiyatifiyle

görev yapan bu birliğin içerisinde subay ve astsubayların, özellikle erlerin moral ve motivasyon bakımından etkilenmiş olduklarını tespit etmemden kaynaklanmaktadır.

Türk Tugay'ını Kore'ye götüren Amerikan gemilerinin her türlü imkana sahip olmasına rağmen, daha önceden koordine edilmediğinden, bazı aksaklıklar olmuştur. Bu aksaklıklar özellikle ilk katile ile giden Tugayda olmuştur. Yiyeceklerin çok çeşitli olmasına rağmen, Amerikan yemek pişirme usullerine göre yapılmış olması, un miktarının Amerikan ölçülerine göre hesaplanmış olmasından dolayı askerlere verilen ekmeğin yetersiz kalması, gemilerin çok modern olmasına rağmen, duşlarda bölmelerin olmaması, tuvaletlerin klozetli olması Türk alışkanlıklarına uymadığından dolayı, bu gibi yerlerin kullanılmasında zorluklar yaşanmıştır. Ayrıca deniz yolculuğunun da uzun sürmesi, denize alışık olamayan personeli deniz tutmasına ve uzun süre hasta yatmasına sebep olmuştur. Yaşanan bu sorunları yine Kore Gazileri ile yapılan röportajlardan ve diğer kaynaklarda oldukça sık rastladım.

Türk Askeri'nin Kore'ye gitmeden ve Kore yolculuğu esnasında yaşanmış olduğu bu problemler ilk etapta çok fazla önemsiz gibi gözüксе de; yaşamış olduğu problemleri ve sıkıntıları atlatmadan, kendisini savaşa motive edemeden Kore'ye ayak basar basmaz, direk cepheye sürülmesi ve ardından Kunuri Muharebeleri denen cehennemde kendisini bulması, ve bu muharebelerde vermiş olduğu ağır kayıplarını sebepleri arasında gösterebiliriz. Türk Askerinin kayıplarını incelediğimizde en fazla kaybın Kore'ye 1. katile ile giden Tugay'da olduğunu görmekteyiz. Kore'ye giden diğer birlikler, Türkiye'de yeteri kadar eğitim, atış ve tatbikat yapmıştır. Kore Gazilerimiz dahi, 1. kafilenin bu kadar çok kayıp vermesine; askerlerin yeteri kadar eğitim almadıklarına ve tecrübesiz olduklarına bağlamışlardır. Eğitim ve moral muharebelerin kazanılmasındaki en önemli faktörlerdendir. Eğitimi zayıf olan askerlerden ve birliklerden yüksek morale sahip olmaları ve girmiş oldukları muharebeleri kazanmaları beklenemez. Başka bir deyişle bir muharebe ancak kendine güvenen, kazanma azmi olan ve yüksek morale sahip birliklerle kazanılır. Bunun çeşitli örnekleri Kore Savaşı'nda sıkça görülmüştür.

Kore'ye giden Türk Askeri çok kısa bir süre içerisinde cephede görev almış, ve yaşamış olduğu bu sorunlara rağmen kendisine verilen görevlere en iyi şekilde ve hatta kahramanlık derecesine varan zaferlerle ispat etmiştir. İlk sınavını yabancı bir ülkede, bir çok dillerin konuşulduğu, kış şartlarının hakim olduğu ve arazinin harekate çok zorluk gösterdiği bir bölgede, Kunuri bölgesinde vermiştir. Aynı zamanda bu muharebelere, genel hareketin en kritik döneminde girmiştir. Birleşmiş Milletler karargahından alına emirle Kunuri bölgesine hareket eden Türk Askeri; kendisine düşman kuvvetlerinin yeri ve miktarı hakkında herhangi bir bilgi verilmeden bu muharebelere girmiştir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen , Kunuri'de kazanmış olduğu zafer çok büyük bir öneme sahiptir. Bu muharebelerde Kore Savaşı'nın kaderini ve seyrini değiştirmiştir. Kunuri Muharebelerinde 8nci Ordu'yu imha olmaktan kurtarmış ve diğer muharebelerde de gösterdiği gayret ve kahramanlıklarla Güney Kore'nin egemenliğini ve aynı zamanda Birleşmiş Milletler Birliklerinin de onurunu kurtarmıştır.

Bu muharebeleri incelenirken; dikkatimi çeken en önemli hususlardan birisi de, O dönemde Türk Askerine çeşitli ödüller ve nişanlar verilmesine rağmen; incelenmiş olduğum yabancı kaynakların tamamına yakınında, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yapmış olduğu yardımdan ve Türk Askerinin Kore'de göstermiş olduğu başarılarından hemen hemen hiç bahsedilmemiş olmasıdır. Yabancı yayın organlarında sadece Kore Savaşı'nın devam ettiği süreçte, Türk Askeri ile ilgili övgü dolu sözlere rastlanmaktadır.

Kore Savaşı'nın başladığı andan itibaren, bitimine kadar geçen sürede gerek Türk halkı gerekse Türk Kamuoyu Kore Savaşı'nı ve Türk Askeri'ni yakından takip etmiş ve ilgilenmiştir. Askerlerimizin göstermiş olduğu başarılar ve kahramanlıklar Türk halkına en kısa sürede ulaştırılmıştır.

Türk Askeri; değişmez niteliklerinden dolayı sağlam askerlik disiplini, canı pahasına dahi olsa, emirlere mutlak itaatini ve kahramanlık geleneğini tüm dünyaya bir kez daha göstermiştir. Hemen hemen bütün devlet yetkilileri, görsel ve yazılı basını Türk Askeri'nden büyük bir hayranlık ve övgüyle bahsetmişlerdir.

Kore'ye giden askerlerimizin gösterdiği kahramanlık, cesaret ve başarılar Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Nato'ya girmesine büyük bir katkı sağlamıştır. Aynı zamanda askeri ve ekonomik yardımların artmasıyla Kore Savaşı, Türkiye'nin kalkınmasında bir ölçüde etken olmuştur.

1950'den 1953 yılına kadar üç yıl süren bu savaşta yaklaşık olarak yirmi bin Türk Askeri, Birleşmiş Milletler Kuvvetleri ve Korelilerle omuz omuza çarpışmış ve bu savaşta yedi yüz yirmi bir Türk Askeri şehit düşmüş, iki bini aşkın askerlerimizde yaralanarak bu savaşta kanlarını akıtmıştır. Bugün bile Kore halkı, hayatlarını vererek ve kanlarını akıtarak yardımda bulunan Türk halkına ve askerine minnettar olduklarını ifade etmektedir.

Türk Askeri'nin Kore'de göstermiş olduğu kahramanlıkları nasıl ve hangi şartlarda gerçekleştiğini ortaya koymak amacıyla hazırlamış olduğum bu çalışmamda; Türk Ordusu'nun kahramanlık geleneğini, disiplinli, çetin bir kuvvet olduğunu bugün de fazlasıyla göstermektedir. Türk Askerinin Kore'de göstermiş olduğu kahramanlık sadece Türk Tarihine değil dünya tarihine geçecek niteliktedir.

Kore'de yatan şehitlerimizi ve gazilerimizi Türk Milleti saygıyla anmaktadır.

KAYNAKÇA

I-SÜRELİ YAYINLAR

A- Gazeteler

Akşam

Cumhuriyet

Hürriyet

Milliyet

Son Telgraf

Ulus

Vatan

Yeni Sabah

Zafer

B- Dergiler

Atlas

Ayın Tarihi

Gaziler Dergisi

Kore Harp Albümü

Korsavaş

Silahlı Kuvvetler Dergisi

II-İNCELEME YAPITLAR VE ANILAR

A-Kitaplar

- Afşin, Zeki, **Kore Kahramanları ve Türkiye**, Desen Matbaası, Ankara, 1953.
- Appleman, Roy E., **Disaster In Korea**, Texas A&M University Press, 1989.
- Appleman, Roy E., **South To The Nakdong, North To The Yalu**, Center Of Military History, United States Army, Washington D.C., 1992.
- Armaoğlu, Fahir, **20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980)**, 5.baskı, Türkiye İş Bankası yay., Ankara, 1988.
- Arna, C. –Aslanoğlu, H., **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara, 1951.
- Artuç, İbrahim, **Kore Savaşında Mehmetçik**, Kastaş yay., İstanbul, 1990.
- Atak, M.Sadık, **Harp Sonrası Dünya (1945-1966)**, Ankara, 1966.
- Aydemir, Şevket Süreyya, **İkinci Adam**, III, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1968.
- Baltacıoğlu, Tuna, **Savaş İçinde Barış**, Yapı Kredi yay., 1.baskı, İstanbul, 2000.
- Burçak, Rıfki Selim, **On Yılın Anıları (1950-1960)**, Nurol Matbaacılık, Ankara, 1988.
- Canbulat, Cevdet, **Kore’de Mehmetçik**, Yeni Matbaa, İstanbul, 1952.
- Crankshaw, Edward, **Kruşçev’in Anıları II**, (Çev. M.Ali Kayabal), 1.baskı, Milliyet yay., İstanbul, 1971.
- Denizli, Ali, **Kore Harbinde Türk Tugayları**, Genelkurmay yay., Ankara, 1994.
- Deral, Mustafa, **Kore’ye Niçin Gidiyoruz?**, Bakış Matbaası, İstanbul, 1950.
- Dora, Celal, **Kore Savaşında Türkler**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1963.
- Ergüngör, Turan, **Kore’de Birinci Türk Tugayı**, Karınca Matbaası, Ankara, 1954.

- Erim, Hıfzı, **Mehmetçik Kore Yolunda**, Güney Matbaası, Ankara, 1950.
- Erkmen, Seyfi, **Kore'den Geldim**, Ege Matbaası, İstanbul, 1951.
- Gönlübol, Mehmet,- Ülman, Haluk, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, 2.baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi yay., Ankara, 1969.
- Gugeler, Russell A., **Combat Actions In Korea**, Army Historical Series, Washington D.C., 1992.
- Gürkan, İhsan, **Kore'de Savaş Ulaştırması**, E.U. Basımevi, Ankara, 1953.
- Güventürk, Faruk, **Kore'de Kutup Yıldızı**, Özgür Matbaası, İstanbul, 1969.
- Kantemir, Enise, **Kore Destanı**, Doğu Matbaası, Ankara, 1954.
- Kennedy, Paul, **Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri**, Türkiye İş Bankası yay., İstanbul, 2001.
- Kepir, Mustafa, **Kore Kahramanlarına Radyodan Seslenişler**, Emek yay., Ankara, 1952.
- Kıran, Muzaffer, **Şafakta Hücum**, Yıldız yay., Ankara, 1956.
- Koçak, Cemil, **Türkiye'de Milli Şef Dönemi (1938-1945)**, Yurt yay., Ankara, 1986.
- Kore Harbi Kore Türk Tugayı ve BM Askerlerinden Alınan Dersler**, Eğitim Doktrin Komutanlığı yay., Ankara, 2001.
- Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)**, Genelkurmay yay., Ankara, 1975.
- Kore'de Savaşanlar Derneğinin Muhtırası**, Güryılmaz Matbaası, Ankara, 1975.
- Kore Savunmasına Katılmamızdaki Dini ve Siyasi Zaruret**, Acun Basımevi, İstanbul, 1950.
- Kore'de Türk Askeri**, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1989.
- Orga, İbrahim, **Kore**, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1958.
- Öke, Mim Kemal, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore (1950-1953)**, İstanbul, 1990.

- Özkaynak, H.Fahri, **Kore Kahramanlarımıza Hatay'ın Armağanı**, Marifet Basımevi, İskenderun, 1950.
- Sander, Oral, **Siyasi Tarih 1918-1994**, İmge yay., Ankara, 1998.
- Sander, Oral, **Türk Amerikan İlişkileri (1947-1964)**, Siyasal Bilgiler Fakültesi yay., Ankara, 1979.
- Sarıgüllü, Kani, **Kore'de Türk Hamaseti**, Konya, 1951.
- Sayılan, Nazım Dünder, **Kore Harbinde Türklerle**, Milli Eğitim Bakanlığı yay., Ankara, 2003.
- Schnabel, James F, **United States Army In The Korean War**, Center Of Military History, United States Army, Washington D.C., 1992.
- Soykut, Refik H., **Kore'de Ebedileşen Kahramanlar**, Kırşehir Öğrenim Gençliğine Yardım Derneği yay., Ankara, 1952.
- Soysal, İsmail, **Türkiye'nin Uluslararası Siyasal Bağlıları II (1945-1950)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1991.
- Sunalp, Turgut, **Kore Harbi**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1954.
- The Korean War (1950-1953)**, Amerikan Military History, Army Historical Series, United States Army, Washington D.C., 1989.
- Toker, Metin, **Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları D.P'nin Altın Yılları (1950-1954)**, Bilgi yay., İstanbul, 1990.
- Üçarol, Rifat, **Siyasi Tarih**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1987.
- Ülkü, Feyzullah Sacit, **Kore Mucizesi ve Şehidin Sesi**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1951.
- Üstünel, S., **Kore Nire?**, Başaran Matbaası, İstanbul, 1978.
- Wainstock, Dennis D., **Truman, MacArthur And The Korean War**, Greenwood Press, London, 1999.
- Yalman, Ahmet Emin, **Yakın Tarihte Gördüklerim Geçirdiklerim (1945-1970)**, IV, İstanbul, 1971.
- Yazıcı, Tahsin, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülkü Basımevi, İstanbul, 1963.

Yılmaz, Veli, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, Harp Akademileri yay., İstanbul, 1993.

B- Makaleler

Akagündüz, Ahmet Hulusi, “*Anılarım*”, **Korsavaş**, S:26 (Temmuz, 1977), s.18.

Akagündüz, Ahmet Hulusi, “*Kore’den Anılar*”, **Korsavaş**, S:29 (Ekim, 1977), s.17.

Akagündüz, Ahmet Hulusi, “*Kore’den Anılar*”, **Korsavaş**, S:32 (Ocak, 1978), s.10.

Berk, Alaattin, “*Kore’den Anılar*”, **Korsavaş**, S:7 (Kasım, 1975), s.32.

“*Bir Savaş Vardı Uzakta*”, **Atlas**, S:113 (Ağustos, 2002), s.107.

Çoker, Avni, “*Kunuri*”, **Korsavaş**, S:88 (Eylül, 1982), s.22.

Dav’er, Abidin, “*Konseyn Kararı ve Türkiye*”, **Cumhuriyet**, 8 Temmuz 1950.

“*Demokrat Partinin Talihsizliği*”, **Hürriyet**, 27 Temmuz 1950.

Emeç, Selim Ragıp, “*Tarihi Dönemeç*”, **Son Telgraf**, 26 Temmuz 1950.

Erim, Nihat, “*Hükümetin Son Kararı*”, **Ulus**, 27 Temmuz 1950.

Es, Hikmet Feridun, “*Türkler Bir Numaralı Asker*”, **Korsavaş**, S:5 (Eylül, 1975), s.15.

Esen, Muzaffer, “*Kore Savaşı ve Türk Askerleri*”, **Gaziler Dergisi**, S:26 (Temmuz, 1989), s.12,13.

“*Eşsiz Kumyangjang-ni Zaferi*”, **Gaziler Dergisi**, S:10 (Kasım, 1986), s.14.

Fenik, Faik, “*Kore’ye Gidecek Türk Askerleri, Yolunuz Açık Olsun*”, **Zafer**, 27 Temmuz 1950.

Fenik, Faruk, “*Kahramanlarımız ve Amerika*”, **Cumhuriyet**, 5 Aralık 1950.

Fenik, Faruk, “*8nci Ordu Komutanı Gnrl Walker’i Dinleyiniz*”, **Cumhuriyet**, 24 Aralık 1950.

“Hatalı Kararın Akisleri”, **Yeni Sabah**, 28 Temmuz 1950.

İnceoğlu, İ.Hakkı, *“Kuzey Yıldızı (North Star) Sembolünün Öyküsü”*, **Korsavaş**, S:63 (Ağustos, 1980), s.18,19.

Karacan, Ali Naci, *“Hükümet Kararında İsabet Etmıştır”*, **Milliyet**, 27 Temmuz 1950.

“Karar Hatalıdır”, **Yeni Sabah**, 27 Temmuz 1950.

“Kıymetli Müttefik”, **Cumhuriyet**, 7 Aralık 1950.

“Kore Savaşının Başlamasının Türk Basınına Yansımaları”, **Silahlı Kuvvetler Dergisi**, S:377 (Temmuz, 2003), s.47,48.

“Kore’de Harbin Kaderini Değiştiren Zafer”, **Korsavaş**, S:93 (Şubat, 1983), s.6.

“Kore’de Şeref Kazanan Türk Tugayıdır”, **Cumhuriyet**, 5 Aralık 1950.

Köni, *“Kore Savaşı Üzerine Bazı Notlar”*, **Korsavaş**, VIII/82 (Mart, 1982), s.20,21.

Nadi, Nadir, *“Hükümetin Kararı”*, **Cumhuriyet**, 26 Temmuz 1950.

Nadi, Nadir, *“Karar”*, **Cumhuriyet**, 1 Temmuz 1950.

Özoğul, Nazmi, *“Ferdî Kahramanlıklar”*, **Kore Muharebeleri**, E.U. Personel Başkanlığı Moral Şubesi yay., Ankara, 1957, s.1.

Özselçuk, Nusret, *“Kore Savaşı ve Türkiye”* **Stratejik Etütler Bülteni**, S:85 (Ağustos, 1990), s.22, 25, 26, 27, 28, 29.

Özsoy, İskender, *“Kunuri’de Kurban Değildik”*, **Popüler Tarih**, (Aralık, 2000), s.80,82,83.

Polat, Süleyman, *“Kore’ye Gidişteki Duyumuz”*, **Kore Muharebeleri**, E.U. Personel Başkanlığı Moral Şubesi yay., Ankara, 1957, s.12,13.

Sadak, Necmettin, *“Kore Savaşı ve Türkiye”* *“Kore Savaşı ve Türkiye”*, **Akşam**, 18 Temmuz 1950.

Sebükcebe, Muzaffer, *“Bu Ayın Savaşları”*, **Korsavaş**, S:16 (Eylül, 1976), s.26,27.

Sebükcebe, Muzaffer, “İlk Türk Tugayı’nın Kore’ye İntikali”, **Korsavaş**, S:6 (Ekim, 1975), s.25,28,29,31.

Sebükcebe, Muzaffer, “Kore Savaşları”, **Korsavaş**, S:20 (Ocak, 1977), s.28, 29,31.

Sebükcebe, Muzaffer, “Kore’de Türk Tugayı’nın 1951 Yılı Savaşları”, **Korsavaş**, S:5 (Eylül, 1975), s.23,25.

Selekler, Adnan, “Bir Kahraman Ve Bir Anı”, **Korsavaş**, VI, S:61 (Haziran, 1980), s.12.

Toker, Metin, “Türk Gibi Kahraman”, **Cumhuriyet**, 9 Aralık 1950.

“Türk Askerine Övgü”, **Gaziler Dergisi**, S:23 (Ocak, 1989), s.7.

Türün, Faik, “Kore Harbinde Türk Tugayı”, **Gaziler Dergisi**, S:4 (Kasım, 1985), s.7.

Vodinal, Murteza, “Türkiye ve Kore Savaşı”, **Korsavaş**, S:25 (Haziran, 1977), s.3.

Yalman, Ahmet Emin, “Saldırıya Meydan Okuma”, **Vatan**, 26 Temmuz 1950.

Yalta, Bahtiyar, “Mümtaz Birlik”, **Korsavaş**, S:93 (Şubat, 1983), s.3.

“Yiğit Türkiye Ortadoğu’nun Kalesi”, **Cumhuriyet**, 10 Aralık 1950.

C- Kore Savaşı’na Katılan Gazilerle Yapılan Röportajlar

Ahmet Gökçeli

Ali Ekrem Erkal

Arif Ertürk

Bülent Kunt

İbrahim Yalçınkaya (Bu röportaj; Yard. Doç. Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu’na ait Kore Savaşı ve Gazileri özel arşivinde bulunmaktadır.)

İsmail Gökçen

Kerim Todurge (Bu röportaj; Yard.Doç.Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu'na ait
Kore Savaşı ve Gazileri özel arşivinde bulunmaktadır.)

Mehmet Ali Köprülü

Mustafa Aykurt (Bu röportaj; Yard.Doç.Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu'na ait
Kore Savaşı ve Gazileri özel arşivinde bulunmaktadır.)

Mustafa Gökmen

Nadir Uzunkız (Bu röportaj; Yard.Doç.Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu'na ait
Kore Savaşı ve Gazileri özel arşivinde bulunmaktadır.)

Necati Aksoy

Orhan Bayuk

Salih Kamil Çelebi

Sıtkı Kermen (Bu röportaj; Yard.Doç.Dr. Ahmet Mehmetefendioğlu'na ait
Kore Savaşı ve Gazileri özel arşivinde bulunmaktadır.)

Yusuf Dikici

D- Görsel Yayınlar

Kore Savaşı Belgeseli, NTV, 1993.

Kutup Yıldızı Belgeseli, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2000.

www.army.mil/cmh-pg/books/p&d.htm

www.army.mil/cmh-pg/BOOKS/KOREA/20-2-1/toc.htm

www.army.mil/cmh-pg/books/korea/30-2/30-2.CON.HTM

www.askasia.org/image/maps/korea1.htm

www.ibiblio.org/pub/academic/history/marshall/military/korean.war.

www.questia.com/PM.gst?a=08d=23387043

www.globalsecurity.org/military/ops/korea.htm.

EKLER

EK 1: KORE'DE ŞEHİT DÜŞEN SUBAY, ASTSUBAY VE ERLERİN İSİM LİSTESİ

1 NCİ TUGAYIN ŞEHİTLERİ				
A. SUBAYLAR				
SIRA NO	RÜTBESİ	ADI SOYADI	SİCİL NO	ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH
1	P. Kd. Ütgm.	Halil AKDEMİR	943-118	29 Kasım 1950
2	Lv. Yzb.	Kamil ATALAY	941-B-36	29 Kasım 1950
3	İs. Ütgm.	Muzaffer ARCA	944-13	27 Kasım 1950
4	P. Kd. Yzb.	Kaya ALDOĞAN	937-428	28-29 Kasım.1950
5	Tbp. Kd. Ütgm.	Halil ERDOĞAN	947-10	28 Kasım 1950
6	Lv. Bnb.	Kemal ERTEN	928-1	29 Kasım 1950
7	P. Tgm.	Hasan GÜNSU	947-72	28 Kasım 1950
8	Lv. Tgm.	Hüseyin KOŞUCU	946-44	29 Kasım 1950
9	P. Tgm.	Naci GÖKÇE	946-157	29 Kasım 1950
10	P. Yzb.	Esat ÖZTÜZÜN	940-302	29 Kasım 1950
11	P. Kd. Yzb.	Ahmet TUNCER	932-132	30 Kasım 1950
12	Mu. Tgm.	Tahir ÜN	947-2	27 Kasım 1950
13	P. Ütgm	Şerif YAVUZ	944-238	29 Kasım 1950
14	4. Snf. Hs. Me.	Raşit METE	941-6	29 Kasım 1950
15	P. Bnb.	Lütfü BİLGİN	941-115	24-25 Mayıs 1951
16	P. Ütgm	Bedrettin ÇİĞDEM	944-32	21 Nisan 1951
17	P. Kd. Yzb.	Halil ÇAYAN	936-415	24-25 Mayıs 1951
18	Hv. Ütgm.	Muzaffer DÖNMEZ	948-81	1 Nisan 1951
19	P. Ütgm	Selahattin EREĞEM	944-321	30 Ocak 1951
20	Top. Ütgm.	Mehmet GÖNENÇ	943-54	22-23 Nisan 1951
21	P. Tgm.	Osman GÖRAL	947-193	28 Kasım 1951
22	P. Yzb.	Cevat ORKON	947-374	7 Nisan 1951
23	P. Ütgm	Nedim TUGALTAY	947-J.41	18 Mayıs 1951
24	P. Tgm.	Rıdvan TERZİ	947-53	17-18 Mayıs1951
25	P. Bnb.	Miktat ULUÖNLÜ	931-37	17-18 Mayıs1951

KAYNAK: Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953), Genelkurmay yay., Ankara, 1975, s.418-437.

2 NCİ TUGAYIN ŞEHİTLERİ

26	P. Ütgm.	Fahrettin GÜVEN	946-128	19 Kasım 1951
27	Bando Öğ.	Selahattin OSKAY	939-102	8 Eylül 1951
28	P. Alb.	Nuri PAMİR	337-123	5 Haziran 1952
29	Top. Ütgm.	Tarık OKUR	946-125	25 Kasım 1951
30	P. Ütgm.	Hikmet ÖZDEMİR	945-70	20 Kasım 1951
31	Top. Tgm.	Mehmet ÖZEN	947-19	28 Kasım 1951
32	P. Kd. Ütgm.	Ahmet TÜRKKAN	943-341	8 Ocak 1952
33	İs. Ütgm.	Kemal KARABAŞ	947-5	10 Ocak 1952

3 NCÜ TUGAYIN ŞEHİTLERİ

34	P. Ütgm.	Mehmet BOZDAĞ	945-81	28-29 Mayıs 1953
35	P. Tgm.	Cevat BAYRAK	949-66	10 Aralık 1952
36	Pilot Tgm.	Şerif ŞUMNU	948-108	8 Temmuz 1953
37	P. Ütgm.	A. Rüştü ÜRER	945-38	28-29 Mayıs 1953

B - ASTSUBAYLAR

SIRA NO	RÜTBESİ	ADI SOYADI	ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH
1	Bş. Gd.	Ali BİLGİ	22-23 Nisan 1951
2	Bçvş.	Ahmet KESKİN	26 Ocak 1951
3	Bş. Gd.	Abdi ÖZKAN	22-23 Nisan 1951
4	Üşçvş.	Arif ÖZBEK	25 Eylül 1951
5	Bş. Gd.	Kadim ULUK	28 Kasım 1950
6	Assb. Çvş.	Kerim ŞEN	22-23 Nisan 1951
7	Bş. Gd.	Mehmet KESKİN	30 Ocak 1951
8	Üşçvş.	Mustafa SÖZERİ	21 Nisan 1951
9	Bş. Gd.	Muharrem YAVUZ	28 Kasım 1950
10	Bş. Gd.	Osman COŞKUN	19 Aralık 1950
11	Bş. Gd.	Ömer DİKEN	30 Ocak 1951
12	Bş. Gd.	Sedat BORA	12 Kasım 1950
13	Bş. Gd.	Şaban OKTAY	19 Aralık 1950
14	Üşçvş.	Bilal AYDEMİR	29-30 Ocak 1951
15	Kd. Bşçvş.	Hasan BİLEN	28 Kasım 1950
16	Assb. Çvş.	Ömer OĞUZHAN	20 Aralık 1951
17	Assb. Çvş.	Ahmet YERMEZ	28-29 Mayıs 1953
18	Bçvş.	Abdurrahman EŞİT	24 Mayıs 1953
19	Bçvş.	Necati SANDIKÇI	28-29 Mayıs 1953
20	Bçvş.	Fahrettin SÖZMEN	8 Temmuz 1953
21	Üşçvş.	Ali SEÇUK	28-29 Ağustos 1953
22	Bçvş.	Mustafa ERSAL	17 Ocak 1953
23	Üşçvş.	Muzaffer EREN	7 Ocak 1953

24	Üçvş.	Süleyman YÜREK	28 Kasım 1951
25	Bçvş.	Necdet ARAR	28-29 Kasım 1950

C - ERLER

SIRA NO:	RÜTBESİ	ADI SOYADI	ŞEHİT DÜŞTÜĞÜ TARİH
1	Er	Yusuf ÖZCAN	19 Ağustos 1951
2	Çvş.	Abdullah AVRAS	30 Ocak 1951
3	Er	Aşkar AHMET	30 Ocak 1951
4	Er	Aziz ALEMDAR	29 Kasım 1950
5	Er	Cevat ALAN	30 Ocak 1951
6	Er	Hüseyin AKTÜRK	22/23 Nisan 1951
7	Er	Halil AVCI	2 Temmuz 1951
8	Çvş.	Ömer ALIŞÇI	29 Kasım 1950
9	Er	Halis AKGÜL	21 Nisan 1951
10	Çvş.	İbrahim AK	29 Kasım 1950
11	Er	İsmail ALAKARA	12 Haziran 1951
12	Er	Mehmet ARSLAN	22/23 Nisan 1951
13	Er	Mehmet ALICI	29 Kasım 1950
14	Er	Mustafa ALİBAŞ	29 Kasım 1950
15	Er	Mehmet ALTINTAŞ	29 Kasım 1950
16	Er	Mustafa AĞAÇKIRAN	22/23 Nisan 1951
17	Er	Nevzat AYDOĞDU	28 Mart 1951
18	Er	Osman AKIN	17 Kasım 1950
19	Er	Recep ARIPEK	25 Ocak 1951
20	Er	Tevfik ASLANTAŞ	22/23 Nisan 1951
21	Er	Abdi BAL	29 Kasım 1950
22	Er	Ahmet BIYIKLI	30 Ocak 1951
23	Er	Arif BOĞA	29 Kasım 1950
24	Er	Ahmet BERKER	29 Kasım 1950
25	Er	Bekir BORUT	8 Mayıs 1951
26	Çvş.	Halil BAYER	27 Kasım 1951
27	Er	Hasan BABACAN	29 Kasım 1950
28	Çvş.	İbrahim BELLİ	26 Ocak 1951
29	Er	İbiş BATO	29 Kasım 1950
30	Er	Mehmet BAŞARAN	29 Kasım 1950
31	Er	Necmettin BALOĞLU	22/23 Kasım 1951
32	Er	Süleyman BACAK	29 Kasım 1950
33	Er	Tahir BAYIK	29 Kasım 1950
34	Er	Veli BOZ	29 Kasım 1950
35	Er	Ali CAN	29 Kasım 1950
36	Er	Mustafa CAN	29 Kasım 1950
37	Er	Osman CEYLAN	29 Kasım 1950
38	Er	Şevket CANDEMİR	29 Kasım 1950
39	Er	Ahmet ÇETİN	29 Kasım 1950

40	Er	Ali ÇALIŞKAN	29 Kasım 1950
41	Er	Abdullah ÇAKIR	29 Kasım 1950
42	Er	Bayram CAP	29 Kasım 1950
43	Er	Durmuş Ali ÇAM	18 Mayıs 1951
44	Er	Durmuş ÇARŞAMBALI	24 Şubat 1951
45	Er	Emin ÇİÇEK	13 Ağustos 1951
46	Er	Hasan ÇATIK	29 Kasım 1950
47	Er	Halil ÇETİN	26 Ocak 1951
48	Onb.	Haşim ÇÜCAL	29 Kasım 1950
49	Er	Hasan ÇİĞDEM	22/23 Nisan 1950
50	Er	İsmail ÇAVUŞ	29 Kasım 1950
51	Er	Ramazan ÇETİN	29 Kasım 1950
52	Er	Mustafa ÇETİNALP	29 Kasım 1950
53	Er	Mustafa ÇETİNALP	29 Kasım 1950
54	Er	Mustafa ÇELİK	29 Kasım 1950
55	Er	Mustafa ÇAĞLAR	14 Nisan 1951
56	Er	Ramazan ÇENGEL	29 Kasım 1950
57	Er	Ramazan ÇETİN	29 Kasım 1950
58	Er	Satılmış ÇATALKAYA	29 Kasım 1950
59	Er	Süleyman ÇEPMİ	29 Kasım 1950
60	Er	Satı ÇETİN	21 Mayıs 1951
61	Er	Şaban ÇEPEN	29 Kasım 1950
62	Er	Durmuş BÜZGÜN	22/23 Nisan 1950
63	Er	Halit DALDURAY	26 Mayıs 1951
64	Çvş.	Kenan DOĞANGİL	29 Kasım 1950
65	Er	Mehmet DEMİRBAY	14 Haziran 1951
66	Er	Mustafa COŞKUN	29 Kasım 1950
67	Er	Selim DEMİR	19 Ağustos 1951
68	Er	Şakir DOĞAN	29 Kasım 1950
69	Er	Şevket DERE	29 Kasım 1950
70	Er	Tevfik DİNÇER	18 Mayıs 1951
71	Er	Yusuf DALGIN	29 Kasım 1950
72	Çvş.	Ali ERTEK	29 Kasım 1950
73	Er	Çetin ERGERİ	12 Aralık 1950
74	Onb.	İbrahim ERGÜL	24 Haziran 1951
75	Çvş.	Hasan ERKEK	29 Kasım 1950
76	Er	Kemal ERÇİ	23 Nisan 1951
77	Er	Mehmet EĞİLMEZ	29 Kasım 1950
78	Er	Mustafa DİKER	29 Kasım 1950
79	Er	Muhittin ÜRGİR	29 Kasım 1950
80	Er	Mustafa ERMAN	29 Kasım 1950
81	Er	Müşir EŞMAN	29 Kasım 1950
82	Onb.	Necip EREN	29 Kasım 1950
83	Er	Osman ERDEM	29 Kasım 1950
84	Er	Ömer ER	30 Ocak 1951
85	Er	Resul ERDAŞ	11 Mayıs 1951
86	Er	Sadık ERGÜ	23 Mart 1951

87	Er	Süleyman EBYÜREK	23 Nisan 1950
88	Er	Şemsi ERDOĞAN	28 Kasım 1950
89	Er	Naci ÖKÇE	29 Kasım 1950
90	Er	Mehmet ŞEREF	13 Nisan 1951
91	Er	Davut BÜLBAYIR	30 Ocak 1951
92	Er	Duran GÜLER	29 Kasım 1950
93	Er	Halil GEDİGÜZEL	21 Nisan 1951
94	Onb.	Hüseyin GÜRBÜZ	29 Kasım 1950
95	Er	Halil GÜMÜŞ	17 Mart 1951
96	Çvş.	Fehmi GÖLGE	26 Ocak 1951
97	Er	Hüseyin GÖÇMEN	29 Kasım 1950
98	Er	Mustafa GEDİK	29 Kasım 1950
99	Er	Mustafa GÜRBÜZ	29 Kasım 1950
100	Er	M. Ali GÜNDÜZELİ	31 Ocak 1951
101	Er	Osman GEZER	23 Mart 1951
102	Er	Süleyman GÜVERCİN	30 Ocak 1951
103	Er	Şükrü GÜNDOĞDU	29 Kasım 1950
104	Er	Şerif GÖREN	18 Mayıs 1951
105	Çvş.	Nizamettin HİNEY	29 Kasım 1950
106	Er	Ömer OTOOĞLU	29 Kasım 1950
107	Er	Ali İhsan İÇER	29 Kasım 1950
108	Er	Bahattin IŞIK	29 Kasım 1950
109	Er	Hüseyin İNAN	14 Aralık 1951
110	Er	Ramazan İDİŞ	29 Kasım 1950
111	Er	Zekeriya İNAN	29 Kasım 1950
112	Er	Abdullah KESER	30 Ocak 1951
113	Er	Arif KANLI	29 Kasım 1950
114	Er	Ali KEKLİK	29 Kasım 1950
115	Çvş.	Abdülmecit KALKICI	29 Kasım 1950
116	Er	Abdullah KILIÇ	26 Ocak 1951
117	Çvş.	Ali KELESİCİOĞLU	29 Kasım 1950
118	Er	Ali KABAKLI	29 Kasım 1950
119	Er	Ahmet KORKMAZ	29 Kasım 1950
120	Er	Abdullah KURT	29 Kasım 1950
121	Er	Abdullah KARA	21 Nisan 1951
122	Er	Bayram KİŞİ	24 Mart 1951
123	Er	Binal KIR	3 Temmuz 1951
124	Er	Cafer KILIÇHAN	23 Nisan 1951
125	Er	Durmuş KURT	16 Mayıs 1951
126	Er	Hasan ERKEK	29 Kasım 1950
127	Er	M. Ahmet CAVİT	29 Kasım 1950
128	Er	H. İbrahim KAYNAK	29 Kasım 1950
129	Er	Hasan KAYA	16 Mayıs 1951
130	Er	Halit KÜÇÜK	2 Aralık 1950
131	Er	Hüseyin KENAR	13 Haziran 1951
132	Er	Hasan KURULDUK	29 Kasım 1950
133	Er	Hüseyin KADİM	30 Ocak 1951

134	Er	Hasan KUŞ	13 Haziran 1951
135	Er	İlyas KILIÇ	29 Kasım 1950
136	Er	İbrahim KARATEKİN	29 Kasım 1950
137	Er	İsmail KURT	21 Mayıs 1951
138	Er	Kadir KUTLU	29 Kasım 1950
139	Er	Kadir KELLEÇİ	4 Mayıs 1951
140	Er	Kadir KURT	30 Ocak 1951
141	Er	Kemal KARACADAĞ	20 Mayıs 1951
142	Er	Mustafa KANKULAK	29 Kasım 1950
143	Onb.	İsmail PİDECİ	29 Kasım 1950
144	Er	İbrahim KARAPAN	29 Kasım 1950
145	Er	Necati PARLAR	23 Nisan 1951
146	Er	Ömer PEKİYİ	30 Ocak 1951
147	Çvş.	Sabri PEHLİVAN	29 Kasım 1950
148	Er	Mustafa REÇPER	29 Kasım 1950
149	Er	Abdurrahman SENA	13 Haziran 1951
150	Er	Ahmet SARI	29 Kasım 1950
151	Er	İbrahim SAKARYA	23 Nisan 1951
152	Er	Mustafa SAHRA	29 Kasım 1950
153	Er	Mehmet SOLMAN	29 Kasım 1950
154	Er	Musa SELLİ	29 Kasım 1950
155	Er	Mehmet SÖNMEZ	29 Kasım 1950
156	Çvş.	Nihat SARIKAYALI	17 Mayıs 1951
157	Er	Nuri SOLAK	29 Kasım 1950
158	Er	Ramazan SANCAK	29 Kasım 1950
159	Er	Seydu SARI	29 Kasım 1950
160	Er	Ahmet SAKAOĞLU	26 Haziran 1951
161	Er	İbrahim Teme ŞENER	30 Ocak 1951
162	Er	Mehmet ŞAHİN	29 Kasım 1950
163	Er	Süleyman ŞAHİN	29 Kasım 1950
164	Er	Aziz TURAN	28 Mayıs 1951
165	Er	Hüseyin LUGAY	27 Temmuz 1951
166	Er	Haydar TOPUZ	18 Mart 1951
167	Er	Mehmet TOPUZ	30 Ocak 1951
168	Çvş.	Hasan TÜRKER	22/23 Nisan 1951
169	Çvş.	Hızır TOPALOĞLU	25 Haziran 1951
170	Çvş.	Nazım TOPALOĞLU	25 Haziran 1951
171	Er	Rıfat TOPRAKTAŞ	22 Nisan 1951
172	Er	Sadık TAŞÇI	22/23 Nisan 1950
173	Er	Selahattin TOPALOĞLU	29 Kasım 1950
174	Er	Sadettin KARABAY	29 Kasım 1950
175	Er	Şevket KIRILAN	29 Kasım 1950
176	Er	Vakkas KARTAL	28 Kasım 1950
177	Çvş.	Yusuf KARAASLAN	29 Kasım 1950
178	Er	Mehmet KARA	30 Ocak 1951
179	Er	Halil İbrahim MERİLEŞ	29 Kasım 1950
180	Er	Şükrü MEMİŞ	29 Kasım 1950

181	Er	Cavit OLHAN	11 Nisan 1951
182	Er	Ali ORMANLI	18 Mayıs 1951
183	Er	Ahmet ORHAN	29 Kasım 1950
184	Er	İsmail OLGUN	29 Kasım 1950
185	Er	Murat ODABAŞ	29 Kasım 1950
186	Er	Satılmış ODABAŞ	29 Kasım 1950
187	Er	Ahmet ÖZBENK	29 Kasım 1950
188	Er	Aptullah ÖZBEK	22/23 Nisan 1951
189	Er	Hasan ÖZEN	29 Kasım 1950
190	Er	Hasan ÖZENÇ	29 Kasım 1950
191	Er	Hamit ÖZTÜRK	29 Kasım 1950
192	Er	Halil İbrahim ÖZDEMİR	29 Kasım 1950
193	Er	Hasan ÖZUL	29 Kasım 1950
194	Er	Mehmet ÖZ	29 Kasım 1950
195	Er	Mehmet ÖZCAN	29 Kasım 1950
196	Er	Ömer ÖZAYA	29 Kasım 1950
197	Onb.	Remzi ÖZKAYNAK	29 Kasım 1950
198	Er	Süleyman TURAN	20 Mayıs 1951
199	Er	Yaşar TÜRK	1 Mayıs 1951
200	Er	Yaşar TÜRKMEN	29 Kasım 1950
201	Er	İbrahim TEZEREN	29 Kasım 1950
202	Er	Yunus UÇAN	29 Kasım 1950
203	Er	Halil UZUN	14 Nisan 1951
204	Er	İbrahim ÜNLÜ	30 Ocak 1951
205	Er	Süleyman ÜNAL	29 Kasım 1950
206	Er	Ali YAŞAR	29 Kasım 1950
207	Er	Bekir YAY	29 Kasım 1950
208	Er	Halil YILMAZ	29 Kasım 1950
209	Er	Hüseyin YILDIZ	12 Nisan 1951
210	Er	İbrahim YILDIZDAI	29 Kasım 1950
211	Er	Mustafa YANIK	13 Mart 1951
212	Er	Necati YILMAZ	8 Mayıs 1953
213	Er	Mustafa YILDIZ	30 Ocak 1951
214	Er	Osman YÜRÜK	20 Ekim 1959
215	Er	Osman YAŞAN	29 Kasım 1950
216	Er	Recep YILDIZ	30 Ocak 1951
217	Er	Sabahattin YILMAZ	28 Ocak 1951
218	Er	Selim YURTSEVEN	24 Mayıs 1951
219	Er	Yusuf YILMAZ	1 Ocak 1951
220	Er	Zühtü YENİAY	29 Ağustos 1951
221	Er	Hasan YILDIRIM	16 Mayıs 1950
222	Er	Lütfü ZOR	29 Kasım 1950
223	Er	Ahmet GÜLHAN	29 Kasım 1950
224	Er	Mehmet GÖNÜLLÜ	29 Kasım 1950
225	Er	Hidayet AKPINAR	29 Kasım 1950
226	Er	Necati MERT	29 Kasım 1950
227	Er	Vahdettin ÖZKAYA	29 Kasım 1950

228	Er	İsmet KORUR	11 Nisan 1951
229	Er	İbrahim TÖKEN	23 Nisan 1951
230	Er	Recep ÖZDEMİR	25 Haziran 1951
231	Er	Sahip ÖZDEMİR	29 Kasım 1950
232	Er	Yusuf ÖZEK	29 Kasım 1950
233	Er	Murat TAŞ	18 Mayıs 1951
234	Er	Muharrem COŞKUN	29 Kasım 1950
235	Er	M. KURUMOĞLU	14 Haziran 1951
236	Er	Osman EROL	22/23 Haziran 1951
237	Er	Muharrem GÜLER	22/23 Nisan 1951
238	Er	Durmuş ÖZATAMAN	17 Ekim 1951
239	Er	Musa SERT	27 Temmuz 1951
240	Er	Mehmet ŞİMŞEK	19 Ağustos 1951
241	Er	Nazım TAŞTAN	24 Mayıs 1951
242	Onb.	Aziz AKSOY	1 Aralık 1951
243	Er	Ahmet AKAY	14/15 Aralık 1951
244	Er	Dede ATASOY	14 Aralık 1951
245	Er	Sabri AYDIN	19 Aralık 1951
246	Er	Tevfik ALPACI	21 Haziran 1952
247	Er	Kemal ÇEVEN	27 Temmuz 1951
248	Er	Mehmet ÇAPAÇ	8 Temmuz 1952
249	Er	Haydar DOĞAN	16 Kasım 1951
250	Er	Osman DERİCİ	20 Mart 1952
251	Er	Hacı EROĞLU	26 Nisan 1952
252	Onb.	Durmuş ERÇOBAN	6 Ekim 1952
253	Onb.	Mehmet EROĞLU	28 Haziran 1952
254	Çvş.	Musa GÜLPINAR	6 Ekim 1952
255	Er	Ahmet İNCİ	8 Aralık 1951
256	Er	Arif KOÇ	27 Kasım 1951
257	Er	Salih SERDAR	24 Mayıs 1954
258	Er	Halil KARAKAŞ	29 Kasım 1950
259	Onb.	Genç AĞABALIK	6 Ekim 1952
260	Er	İsmail AÇIK	25 Şubat 1952
261	Er	Fahrettin AKKARACA	6 Haziran 1952
262	Er	Mahmut COŞKUN	21 Mayıs 1956
263	Onb.	Hıdır BAĞANA	18 Nisan 1952
264	Er	Öhanes BÜYÜKANDONOĞLU	29 Ocak 1952
265	Er	İbrahim BİTİRGEN	9 Haziran 1952
266	Er	Ali Rıza CAN	1 Haziran 1951
267	Onb.	Nevzat YİĞİT	28/29 Mayıs 1953
268	Er	M. Emir ZORBİLMEZ	27 Mayıs 1953
269	Er	Nazmi ZENGİNOĞLU	28/29 Mayıs 1953
270	Er	Bayram TAVŞAN	28/29 Mayıs 1953
271	Er	İbrahim POLAT	28/29 Mayıs 1953
272	Er	Zülkar ESEN	28 Haziran 1953
273	Er	Niyazi TEMEL	6 Nisan 1952
274	Onb.	Şevket TAMAK	2 Mayıs 1952

275	Er	Sait TAŞDEMİR	18 Nisan 1952
276	Er	Hakir USLU	8 Ekim 1951
277	Er	Rıza ÜNAL	18 Temmuz 1952
278	Er	Hayrettin YANAR	21 Mayıs 1952
279	Er	Ahmet ZOR	19 Temmuz 1951
280	Er	Aptullah ZARAV	29 Nisan 1952
281	Er	Haydar ÖZTEKİN	13 Temmuz 1952
282	Onb.	Hasan YILMAZ	8 Haziran 1952
283	Er	Arif SEVEN	22 Aralık 1951
284	Er	İbrahim SÜMER	2 Nisan 1952
285	Er	Mehmet TALAŞ	27 Eylül 1951
286	Onb.	Mustafa TAŞKIN	28 Eylül 1951
287	Er	Kamil TOP	4 Nisan 1952
288	Er	Kadir TÜRKMEN	5 Temmuz 1952
289	Onb.	Muhittin TUZCULAR	12/13 Temmuz 1952
290	Er	Mehmet NORAL	16 Kasım 1951
291	Çvy.	Musa PEHLİVAN	28/29 Temmuz 1953
292	Er	Ahmet TAŞ	28/29 Temmuz 1953
293	Er	Hasan TATLI	28/29 Temmuz 1953
294	Er	Ali TEK	28/29 Temmuz 1953
295	Er	Adil TOP	28/29 Temmuz 1953
296	Er	Haydar TALİ	28/29 Temmuz 1953
297	Er	İzzet TOSUN	28/29 Temmuz 1953
298	Er	Musa TOPPINAR	28/29 Temmuz 1953
299	Er	Kemal ÜYANEL	13 Mayıs 1953
300	Er	Hikmet YETİM	7 Mayıs 1953
301	Onb.	Haydar YALÇIN	28/29 Temmuz 1953
302	Er	Hüseyin KÖSE	25 Şubat 1952
303	Onb.	Mustafa KOCAGÖNCÜ	14 Aralık 1951
304	Onb.	Mustafa KÜÇÜKBİLGE	6 Haziran 1952
305	Er	Mehmet KARTAL	24 Şubat 1952
306	Er	Şaban KARADEMİR	27 Nisan 1952
307	Er	Tahir KAÇMAZ	27 Nisan 1951
308	Er	Kadri KARABIÇAK	27 Nisan 1950
309	Er	Kazım KURT	19 Ekim 1951
310	Er	Server KUSAM	4 Ekim 1951
311	Er	Halil KURU	28 Şubat 1952
312	Er	Durmuş KARAKUŞ	8 Temmuz 1952
313	Er	Nazmi KARATAY	10 Nisan 1954
314	Er	Hasan YERİ	16 Ekim 1953
315	Er	Mustafa DAMA	27 Eylül 1953
316	Er	Emrullah AKIN	15 Ocak 1954
317	Er	Sadettin ÖZCAN	20 Ocak 1954
318	Er	Ayhan DEMİRHANÖZ	14 Mayıs 1954
319	Er	Abdurrahman ŞAŞMAZ	29 Kasım 1953
320	Er	Osman ŞEKER	25 Aralık 1954
321	Er	Fahrettin MUSTAFAOĞLU	14 Ocak 1954

322	Er	Musa AKDUMAN	28/29 Mayıs 1953
323	Er	Mustafa AKBAŞ	28/29 Mayıs 1953
324	Er	Fevzi AKTAŞ	28/29 Mayıs 1953
325	Er	Osman AVCI	28/29 Mayıs 1953
326	Er	Mahmut BEKTAŞ	28 Aralık 1953
327	Er	Şerafettin BAYRAM	28/29 Mayıs 1953
328	Er	Kadir BAĞLAN	28/29 Mayıs 1953
329	Er	Mahmut AKDANÇ	28/29 Mayıs 1953
330	Er	Abdurrahman ARIKAN	28/29 Mayıs 1953
331	Er	Raif ADANUR	28/29 Mayıs 1953
332	Er	Mehmet ARSLAN	28/29 Mayıs 1953
333	Er	Mustafa ARSLAN	28/29 Mayıs 1953
334	Er	İ. Hakkı AVCI	28/29 Mayıs 1953
335	Er	Mehmet AVCI	28/29 Mayıs 1953
336	Er	Selahattin ALTIN	28/29 Mayıs 1953
337	Er	Hasan AYDIN	28/29 Mayıs 1953
338	Er	Mehmet OLİŞ	28/29 Mayıs 1953
339	Er	Hakkı AKBULUT	28/29 Mayıs 1953
340	Çvş.	Hüseyin ÇAKIR	13 Mayıs 1953
341	Onb.	M. Ali ÇAVDAR	28/29 Mayıs 1953
342	Er	İsmail ÇELEBİ	28/29 Mayıs 1953
343	Er	A. Duran ÇELİK	28/29 Mayıs 1953
344	Çvş.	M. Sadık DEĞER	28/29 Mayıs 1953
345	Er	Osman DOĞAN	28/29 Mayıs 1953
346	Er	İsper BİÇER	3 Temmuz 1953
347	Er	Ahmet BAYRAM	28/29 Mayıs 1953
348	Çvş.	Ali BELKİS	28/29 Mayıs 1953
349	Çvş.	Hüseyin BOZAN	28/29 Mayıs 1953
350	Er	Mehmet ÇAMUŞURAN	28/29 Mayıs 1953
351	Er	Mehmet CİVAN	28/29 Mayıs 1953
352	Onb.	Selahattin ÇELİKİĞNE	28/29 Mayıs 1953
353	Er	Mehmet DEMİRTAŞ	28/29 Mayıs 1953
354	Onb.	Apdulkerim DÖNMEZ	28/29 Mayıs 1953
355	Er	Şehmuz KERİM	28/29 Mayıs 1953
356	Er	Süleyman GÖREVECİ	28/29 Mayıs 1953
357	Er	Osman DİNÇ	14 Mayıs 1953
358	Er	Süleyman DONAT	28/29 Mayıs 1953
359	Çvş.	Bayram GÜN	28/29 Mayıs 1953
360	Er	Ahmet GÖKALP	28/29 Mayıs 1953
361	Er	Mehmet GÖKTAŞ	28/29 Mayıs 1953
362	Er	Mehmet GÜDELEK	28/29 Mayıs 1953
363	Er	Hüseyin GENÇ	26 Kasım 1952
364	Er	Ömer GÖK	14 Mayıs 1953
365	Onb.	Mustafa İNAN	28/29 Mayıs 1953
366	Onb.	Nusret DÜŞENKALKAN	28/29 Mayıs 1953
367	Er	Adil DEMİRLER	31 Aralık 1952
368	Onb.	H. Avni DEMİRKIRAN	28/29 Mayıs 1953

369	Er	Mehmet DÜŞER	28/29 Mayıs 1953
370	Er	Hüseyin DEMİR	28/29 Mayıs 1953
371	Onb.	Mehmet DÖNMEZ	28/29 Mayıs 1953
372	Er	Ahmet DOĞRUSÖZ	28/29 Mayıs 1953
373	Er	Necip DOĞAN	28/29 Mayıs 1953
374	Er	Ali DURESER	28/29 Mayıs 1953
375	Er	Galip ER	11 Kasım 1952
376	Er	Ahmet ELİTAŞ	28/29 Mayıs 1953
377	Er	Fadil EREN	28/29 Mayıs 1953
378	Çvş.	Ali EREN	28/29 Mayıs 1953
379	Er	Hüseyin GENÇ	28/29 Mayıs 1953
380	Er	Mehmet GÖZÜBÜYÜK	28/29 Mayıs 1953
381	Er	Yusuf KAVAK	28/29 Mayıs 1953
382	Çvş.	Ali Rıza KARALI	22 Ocak 1953
383	Er	Hasan KASKIN	28/29 Mayıs 1953
384	Onb.	Mehmet ÖZMEN	23 Eylül 1951
385	Er	Ali ÖZER	12 Mart 1952
386	Er	Mehmet Sabri OLCA	22 Mayıs 1952
387	Er	Mustafa NAZLI	5 Aralık 1951
388	Er	Kamil MENTİŞ	8 Temmuz 1952
389	Er	Mehmet KÖYEGİTMEZ	14 Aralık 1951
390	Er	Ali KABAK	28/29 Mayıs 1953
391	Er	İsmail KARAYILAN	14 Mayıs 1953
392	Er	Aptul KARADUL	28/29 Mayıs 1953
393	Çvş.	Ali ŞAHİN	28/29 Mayıs 1953
394	Er	Hüseyin ŞAHİN	13 Kasım 1952
395	Çvş.	Enver ŞİŞKO	28/29 Mayıs 1953
396	Er	Veysel ŞAHİN	28/29 Mayıs 1953
397	Er	Osman TORUN	28/29 Mayıs 1953
398	Er	Yahya TEKİN	28/29 Mayıs 1953
399	Er	İzzet TOPRAK	28/29 Mayıs 1953
400	Er	Ali PİRİŞTİNA	28/29 Mayıs 1953
401	Er	Ömer SARIKAYA	28/29 Mayıs 1953
402	Er	Cemil SEFA	28/29 Mayıs 1953
403	Er	Zeynel SEPETÇİ	2 Haziran 1953
404	Er	Asım İSMAİLOĞLU	28/29 Mayıs 1953
405	Onb.	Mustafa İRK	28/29 Mayıs 1953
406	Er	Bayram KARAKAŞ	28/29 Mayıs 1953
407	Er	Rasim KUMKAYA	13 Mayıs 1953
408	Er	Murat KÖSE	28/29 Mayıs 1953
409	Er	Aziz KAYA	28/29 Mayıs 1953
410	Er	M. Ali KESKİN	28/29 Mayıs 1953
411	Çvş.	Ahmet MERSİN	28/29 Mayıs 1953
412	Er	Ali MERAL	26 Haziran 1953
413	Çvş.	Mehmet ONAT	10 Aralık 1952
414	Er	Musa ÖZCAN	16 Mayıs 1953
415	Er	Övez ÖZTÜRK	28/29 Mayıs 1953

416	Er	Enver ÖZBİLEK	28/29 Mayıs 1953
417	Er	Kazım ÖPÖZ	6 Mayıs 1953
418	Er	Sadık ÖNEN	17 Haziran 1953
419	Er	Bekir ÖZDEMİR	28/29 Mayıs 1953
420	Er	Osman ÖZAKSU	3 Haziran 1953
421	Er	Mevlüt PİŞKİN	28/29 Mayıs 1953
422	Er	Hüseyin GÖNÜL	17 Nisan 1953
423	Er	Sasa ASAF	28/29 Mayıs 1953
424	Er	Haydar YUSUF	28/29 Mayıs 1953
425	Er	Bahri GÖLGE	29 Kasım 1950
426	Er	Ömer HOTOĞLU	29 Kasım 1950
427	Er	Osman TURAN	3 Haziran 1953
428	Er	Selahattin KARACA	28/29 Mayıs 1953
429	Er	Fırat ZAM	29 Kasım 1950
430	Er	Kemalettin İNCE	29 Kasım 1950
431	Er	Mustafa DÜZGÜN	21 Kasım 1953
432	Er	Hasan ÖKTEPE	28 Kasım 1950
433	Er	Arif ÖZBEK	28/29 Mayıs 1953
434	Er	Özen İsmail ÖREN	28/29 Mayıs 1953
435	Er	Gültekin İBRAHİM	28/29 Mayıs 1953
436	Er	İbrahim ÖZEN	16 Mayıs 1951
437	Er	Hidayet ŞEN	16 Mayıs 1951
438	Er	Bayram KÖSE	17 Mayıs 1953
439	Er	Mustafa YILMAZ	28/29 Mayıs 1953
440	Er	Ali ÖZEN	28/29 Mayıs 1953
441	Er	Rasim KARAPINAR	28 Kasım 1950
442	Er	Hidayet AKPINAR	28 Mayıs 1953
443	Er	Dede KAZANI	18 Mart 1952
444	Er	Tevfik KIRIK	18 Mart 1952
445	Er	Mehmet ŞAHİN	29 Kasım 1950
446	Er	Hakkı USLU	7 Şubat 1952
447	Er	Hasan MUDARAK	1 Mayıs 1951
448	Er	Dursun HINIZLI	1 Mayıs 1952
449	Er	Ali UZUN	1 Mayıs 1951
450	Er	İbrahim ÜNLÜ	15 Ocak 1950
451	Er	Ahmet KESKİN	7 Mart 1952
452	Er	Rüştü BOZKOYUNLU	11 Mayıs 1951
453	Er	Murat KAN	15 Mayıs 1952
454	Er	Rıfat ŞAHİN	15 Şubat 1952
455	Er	Ahmet ŞENER	15 Şubat 1952
456	Er	Yaakup ASLAN	28 Nisan 1953
457	Er	İbrahim KILIÇ	26 Mart 1952
458	Er	Kuddusi KAŞDEMİR	20 Ekim 1952
459	Er	Emirhan KARACA	4 Haziran 1952
460	Çvş.	Mustafa DALAS	29 Kasım 1950
461	Er	Mehmet KAYA	30 Temmuz 1951
462	Çvş.	Mehmet ÇALIER	1 Mayıs 1951

463	Er	İbrahim TURAN	29 Kasım 1950
464	Er	Mahmut KARA	22/23 Nisan 1951
465	Er	Mustafa TORUN	29 Kasım 1950
466	Er	Rafet DEMİRBAŞ	4 Ekim 1951
467	Er	Mehmet ÇELİK	18 Mart 1952
468	Er	Ali YILMAZ	21 Kasım 1953
469	Er	Kadir BAKAN	5 Mayıs 1953
470	Er	Mehmet AZAZİ	28/29 Mayıs 1953
471	Er	Rıza YALÇINKAYA	28/29 Mayıs 1953
472	Er	Fahrettiin TOPÇU	13 Mayıs 1950
473	Er	Mehmet ÖZÇOBAN	29 Kasım 1950
474	Er	Hasan KÖRAPTULLAH	25 Kasım 1950
475	Er	Tahir ORAN	29 Kasım 1950
476	Er	Hüseyin KÖŞE	1 Ocak 1952
477	Er	İbrahim KALKA	1 Ocak 1953
478	Er	Ethem ORTAÇ	8 Temmuz 1952
479	Er	Feyyaz ÇELİKER	1 Mart 1952
480	Er	Hamza ÇELİKER	31 Mart 1952
481	Onb.	Ergün EREN	19 Ağustos 1951
482	Çvş.	Hakkı ERASLAN	30 Temmuz 1951
483	Er	Demir ERKESKİN	20 Temmuz 1952
484	Er	İbrahim GÜMÜŞTEN	15 Eylül 1951
485	Onb.	Selahattin GÜMÜŞTEN	12/13 Mart 1952
486	Çvş.	Orhan Haluk İNAN	9 Mart 1952
487	Er	Fevzi BAYRAM	15 Mayıs 1951
488	Er	Ali ÇİÇEK	6 Eylül 1951
489	Er	Nahit ÖZDEMİR	8 Mayıs 1951
490	Er	Hamdi ÖZKAN	19 Ocak 1956
491	Er	Osman ALTUĞ	6 Haziran 1952
492	Er	M. Durmuş ÜLER	6 Haziran 1952
493	Onb.	Selahattin BURÇOĞLU	19 Kasım 1951
494	Er	Hüseyin YILDIZ	22/23 Nisan 1951
495	Çvş.	Ali ÇOBAN	22/23 Nisan 1951
496	Er	Mustafa ŞAN	29 Kasım 1950
497	Er	Naci SÜTÇÜ	20 Kasım 1950
498	Er	Orhan ÇAPANCI	28 Ocak 1951
499	Er	Mustafa TAŞÇI	29 Kasım 1950
500	Er	Recep TARLAK	29 Kasım 1950
501	Er	Osman KÖSE	29 Kasım 1950
502	Er	Mustafa MORİPEK	27 Ocak 1951
503	Er	Muharrem ÖDEMİŞLİ	29 Kasım 1950
504	Er	Rıza ÖZEREN	29 Kasım 1950
505	Er	Yusuf GÖKALP	15 Haziran 1951
506	Er	Ahmet KARTEPE	5 Ocak 1951
507	Er	Ali Osman DURMUŞLAR	8 Nisan 1951
508	Er	Ahmet FİL	14 Temmuz 1951
509	Er	İbrahim ÇAKIR	13 Haziran 1951

510	Er	Köroğlu ÇELİK	29 Kasım 1950
511	Çvş.	Ömer ÇAĞIRAN	29 Kasım 1950
512	Çvş.	Ramazan ÇELİKKAYA	29 Kasım 1950
513	Er	Halil DANIŞMAN	29 Kasım 1950
514	Er	İsmail DOĞAN	14 Haziran 1951
515	Er	Hüseyin ABACI	22 Nisan 1951
516	Er	Mehmet AFAN	13 Kasım 1950
517	Er	Ahmet BİLGİLİ	29 Kasım 1950
518	Er	Hüseyin BALKAN	29 Kasım 1950
519	Er	Niyazi BARUTÇU	29 Kasım 1950
520	Er	Sadık KARACA	14 Aralık 1951
521	Er	Osman KAYIKÇI	1 Mart 1951
522	Er	Şükrü KIRÇI	25 Kasım 1951
523	Er	Salim TUTAK	25 Mayıs 1952
524	Er	Bekir ŞAHİN	9 Nisan 1952
525	Er	Şükrü ŞAHİN	16 Ocak 1952
526	Er	Halil ŞAHİN	27 Temmuz 1951
527	Er	H. İbrahim SERTTAŞ	12/13 Mart 1952
528	Er	Hüsni PEHLİVANOĞLU	29 Ekim 1951
529	Er	Halil YONGAÇ	6 Ekim 1951
530	Er	Yunus TARİN	2 Mayıs 1952
531	Er	Emir VAHİM	2 Mayıs 1952
532	Er	Tevfik YILMAZ	28/29 Mayıs 1953
533	Er	Cavit YÜRÜSÜN	28/29 Mayıs 1953
534	Er	İbrahim ENVER	28/29 Mayıs 1953
535	Er	İlyas SOYLU	28/29 Mayıs 1953
536	Onb.	Hasan BAĞLI	28/29 Mayıs 1953
537	Er	Oktay ZİYAETTİN	28/29 Mayıs 1953
538	Er	Resul AYDIN	28/29 Mayıs 1953
539	Er	Salih ASLAN	28/29 Mayıs 1953
540	Er	Mustafa APAN	28/29 Mayıs 1953
541	Er	Hamdi ADSIZ	28/29 Mayıs 1953
542	Er	Mustafa ATEŞ	28/29 Mayıs 1953
543	Er	Yakup BİLİR	26 Haziran 1953
544	Er	Hanifi BAYIR	28/29 Mayıs 1953
545	Er	Osman BAKAR	28/29 Mayıs 1953
546	Er	Ahmet ÇANKAYA	8 Ocak 1953
547	Er	İsa ÇELİK	28/29 Mayıs 1953
548	Er	Süleyman BİRKESE	28/29 Mayıs 1953
549	Er	Paşa BAYKAR	28/29 Mayıs 1953
550	Er	Mecit KONUS	28/29 Mayıs 1953
551	Er	Sami ERSİMA	28/29 Mayıs 1953
552	Er	H. Hüseyin EREN	28/29 Mayıs 1953
553	Çvş.	Gahri GÜNGÖRMÜŞ	28/29 Mayıs 1953
554	Er	Muzaffer İLK TEN	28/29 Mayıs 1953
555	Er	Necati ŞİMŞEK	28/29 Mayıs 1953
556	Onb.	Ekrem SALAK	28/29 Mayıs 1953

557	Er	Hüseyin NALCI	28/29 Mayıs 1953
558	Er	Halil OKUR	19 Kasım 1953
559	Er	Tacettin ÖZCAN	28/29 Mayıs 1953
560	Er	Mahmut AYDIN	25 Ağustos 1952
561	Er	Adem ŞAHİN	28/29 Mayıs 1953
562	Er	Yusuf ALGIN	18 Ekim 1951
563	Er	Ali KART	29 Kasım 1950
564	Er	Nurettin MUTİN	2 Mayıs 1952
565	Er	Osman YAVUZ	30 Ocak 1951
566	Er	Halim KIZILKAYA	19 Ağustos 1951
567	Er	Halil FARLAR	13 Ağustos 1951
568	Er	Kamil YETKİN	18 Mayıs 1953
569	Er	Nazım KARAGÖZ	5 Şubat 1951
570	Er	Fahri KURNAZ	16 Kasım 1951
571	Er	Şerafettin ZİKAŞ	16 Kasım 1951
572	Er	Hasan TÜKENMEZ	16 Kasım 1951
573	Er	Ali SELÇUK	28/29 Mayıs 1953
574	Er	İsmail ERYURT	21 Mart 1955
575	Er	İbrahim TOY	21 Mart 1955
576	Er	Kemalettin KUYUMCU	10 Temmuz 1954
577	Er	Mehmet KIZILTAŞ	28/29 Mayıs 1953
578	Er	Muzaffer EREN	6 Ocak 1951
579	Er	Hüseyin SOYYAR	19 Kasım 1951
580	Er	Abdürrahim EŞİT	24 Mayıs 1953
581	Er	Selahattin ALTINCIOĞLU	13 Mayıs 1953
582	Er	Hamuş SELKAYA	18 Kasım 1952
583	Er	İsmail KARAKUŞ	30 Ocak 1951
584	Er	Mustafa ÇETİN	16 Mayıs 1951
585	Er	Kazım TEZCAN	2 Aralık 1950
586	Er	Necmi SANKA	29 Eylül 1951
587	Er	Sefer ÇAMLI	15 Mart 1951
588	Er	Mehmet ALGÜL	4 Haziran 1952
589	Er	Hasan KARACA	29 Kasım 1950
590	Er	Kemal SESİN	16 Ağustos 1950
591	Er	Hasan ÇELİKTEN	28/29 Mayıs 1953
592	Er	Mehmet AKMAN	29 Kasım 1950
593	Er	Mehmet KAÇMAZ	29 Kasım 1950
594	Er	Mehmet SOLCAN	17 Mayıs 1952
595	Er	Mehmet ALACA	3 Temmuz 1950
596	Er	Alim DAĞ	26 Ocak 1951
597	Er	Adil ÇAMLICA	28/29 Mayıs 1953
598	Er	Hamiş BOZALAÇ	28/29 Mayıs 1953
599	Er	Veysel KARALI	28/29 Mayıs 1953
600	Er	Hüseyin TEMEL	17 Nisan 1952
601	Er	Ali OVAN	28/29 Mayıs 1953
602	Er	Hasin SOY	29 Kasım 1950
603	Er	Halit BABU	29 Kasım 1950

604	Er	Cemal BOĞAZOĞLAN	29 Kasım 1950
605	Er	Sezai AKTAŞ	29 Kasım 1950
606	Er	Osman AÇIKGÖZ	22/23 Nisan 1951
607	Er	Bekir AVCI	29 Kasım 1950
608	Er	Mehmet AVCI	25 Eylül 1950
609	Er	Kamil ATABAY	10 Aralık 1950
610	Er	İsmail DERELİ	29 Kasım 1950
611	Er	Adil DOĞAR	29 Kasım 1950
612	Er	Mustafa ÇETİNKAYA	30 Kasım 1950
613	Er	Mehmet ÇAKIR	22/23 Nisan 1951
614	Er	Mehmet ÇİMEN	29 Kasım 1950
615	Er	Yılmaz ÇAN	29 Kasım 1950
616	Er	İsmail COŞKUN	25 Ocak 1951
617	Er	Hamit CİHAN	29 Kasım 1950
618	Er	Rıza ERDEM	13 Haziran 1951
619	Er	Mustafa ÇAKMAK	1 Ağustos 1951
620	Er	Sabahattin EREĞEMEN	30 Ocak 1951
621	Er	Mustafa DAĞDELEN	29 Kasım 1950
622	Er	Arif KARABİYİK	29 Kasım 1950
623	Er	Ali KESKİN	13 Kasım 1950
624	Er	İbrahim HIZARCI	22/23 Nisan 1951
625	Er	Bilal HANLAŞ	29 Kasım 1950
626	Er	Ali HAN	14 Haziran 1951
627	Er	Tahsin GÖKSU	30 Temmuz 1951
628	Er	Mehmet GÜNDÜZ	18 Mayıs 1951
629	Er	Murat KURU	29 Kasım 1950
630	Er	Kamil AÇ	29 Kasım 1950
631	Er	İlyas KAHVECİ	26 Ocak 1951
632	Er	Hasan KAÇAR	29 Kasım 1950
633	Er	Kazım PALA	29 Kasım 1950
634	Er	Şerafettin KÜPELİ	29 Kasım 1950
635	Er	İsmail TOPAL	29 Kasım 1950
637	Er	Necip KESEN	29 Kasım 1950
638	Er	Rıdvan TERZİ	18 Mayıs 1951
639	Er	Rafet ŞAYAN	29 Kasım 1950
640	Er	İsmail YALÇIN	29 Kasım 1950
641	Er	Mehmet ÜSTÜNER	3 Mart 1951
642	Er	Hüseyin ÜNLÜ	28 Kasım 1950
643	Er	Tahir ÜN	19 Aralık 1950
644	Er	Taşan AHBAL	11 Kasım 1951
645	Er	İsmail MALI	15 Haziran 1951
646	Er	Nuri CANAYAKIN	11 Nisan 1951
647	Er	Durmuş İLHAN	20 Temmuz 1952
648	Er	Ali EMEKSİZ	8 Ekim 1952
649	Er	Mustafa DEMİRCİ	21 Haziran 1952
650	Er	Mustafa ÇIRAK	1 Mart 1952
651	Er	Abdullah ÇELİK	16 Kasım 1951

652	Er	İsmail GÖREVLİ	5 Ekim 1951
653	Er	Mehmet AKÇAR	26 Aralık 1952
654	Er	Ali YILMAZ	14/15 Aralık 1951
655	Er	Mehmet ÇELİK	29 Kasım 1950
656	Er	Apdüllatif ÇELİK	29 Kasım 1950
657	Er	Yalçın İSMAİL	29 Kasım 1950
658	Er	Mustafa KARAKUŞ	30 Ocak 1950
659	Er	Hasan Hüsnü ÜNLÜ	29 Kasım 1950



EK:2 KORE GAZİLERİ İLE YAPILAN RÖPORTAJLAR

Adı Soyadı : Orhan Bayuk
Doğum Yeri : Sinop
Doğum Tarihi : 1928
Rütbesi : Piyade Er
Görev Yaptığı Birlik : 1. Tugay, 2. Tabur, 5. Bölük
Röportajın Yapıldığı Tarih : 12.03.2003

- Kore'ye gönüllü olarak mı gittiniz?

- Ben Erzurum'da taburda idim. Bir emir geldi ve iki tane telsizci istediler. Artık tüm hazırlıklar yapılmış hareket edecekler. Bize o anda kura çektirdiler. Kura çekiminde bir kişiyle birlikte bana çıktı. İstesem gitmeyebilirdim. Ben bölük yazıcısı olduğum için, bölük komutanı bırakmak istemiyordu. Ben ortaokul mezunuydum. Bizim zamanımızda o kadar tahsilli insan yoktu. Komutan ben gitmeyeyim diye oraya buraya gidiyordu. Komutan çağırdı; Orhan dedi gidecek misin, gitmeyecek misin? 16 – 17 kişiydik. Ben çocuklara baktım, içlerindeki tek bekar bendim. Onların ailesi ve çocukları vardı. Benim ağlarsa annem babam ağlar, onun ağlarsa annesi babası ağlar, hem de arkada bıraktıkları çocukları ağlar. Kura bana çıktı ben gideceğim dedim. Orada bir sene kadar kaldım. Türkiye'ye ilk dönenlerdeniz. İlk olarak İstanbul'a geldik. İstanbul'da bizi şeref misafiri olarak bir hafta kabul ettiler.

- Savaşa gitmeden önce aileniz ne düşünüyordu?

- Dedem İngilizlerin elinde 18 ay esir kalmış. Devamlı savaşmış. Ben kurayı çektiğimde babam; oğlum git fakat bunları tatbik edersen Allah her zaman yardımcın olur dedi. Yanında biri şehit düşmüşse; onun saatini alayım, parasını alayım ya da bir yerde şunu yapayım bunu yapayım dersin çabucacık gidersin dedi. Bu tür hareketleri aklından sil. İyi şekilde hareket edersen hiçbir şey olmaz. Ben bunu tatbik ettim ve

karşılığını gördüm dedi. Gitmeme hiç üzülmедiler. Git dediler, ölürsen şehitsin ,kalırsan gazisin.

- Gemi ile yolculuk yaparken karşılaştığımız zorluklar nelerdi?

- Çok sıcaktı. Ekvatordan geçipte Umman Denizine geldiğimizde hava çok sıcaktı. Gemi çok sallanıyordu. Hepimiz hastaydık. Yemekhaneye gidiyoruz. Ya 10 ya da 15 kişi var, hepsi yatıyor. Bana fazla etki etmedi. 6-7 gün kendime hakim oldum. Ama sekizinci günü beni de yatırdı. Kaptan; hiç üzülmeyin bu gemi ikiye bölünmedikçe batmaz diyor. Ama gemide girip girip çıkıyor. Kaptan ne kadar korkmayın dese de hepimiz korktuk

- Kore 'ye geldiğinizde hissettikleriniz neler?

- Kore'ye vardık. Vardıktan sonra bizi Pusan Limanına indirdiler ve bizi trene bindirdiler. Trenle Taegu şehrine gittik. Cumhuriyet Bayramını orada geçirdik. Bravo bak şimdi, oradaki gençlerin hepsi okumuş adamlar. Kore'ye biz deriz ki, geri kalmış bir millettir. Halbuki biz geriyiz. Neden biliyor musun? En küçüğü İngilizce biliyor, biz daha İngilizcenin bir harfini bilmiyoruz. Ben oraya gittiğim zaman bana soruyorlar. Türk, Türk Atatürk, Atatürk. İnkılap, inkılap, Atatürk, inkılap diyor. Onu biliyor, Atatürk'ü biliyor. Türk olduğumu da anlıyor. O kadar okutmuşlar. Atatürk ve inkılapları aşılamışlar.

- Oraya ilk gittiğinizde yanınızda hangi ülkeler vardı?

- Amerika birliği oraya varmış, arkasından ikinci olarak biz vardık. Yanımızda sonrada 14-15 devlet oldu. Mesela Yunanlılar, İngilizler, Fransızlar, Hollandalılar, Filipinliler, Avustralyalılar ve Hint askerleri vardı. Biz genellikle Filipinlilerle ya da Avustralyalılarla, düşmanlığımız olmayan devletlerle birlikte savaştık. Yunanlılar bizim yanımıza yanaşamazdı. Türklerin sağı solu belli olmaz, düşmana ateş ederken bizi öldürürler diye korkuyorlardı.

- Siz Kore 'ye gittiğinizde halk sizi nasıl karşıladı?

- Bandolarla karşıladı.O zaman dışişleri temsilcimiz Selim Serper'di. O

ilk geldi bir konuşma yaptı.Hoş geldiniz çocuklar dedi.Biz ilk gemiyle çıktığımız için Koreliler bando çaldılar. Elllerinde Türk bayrakları bize güzel bir karşılama yaptılar.

-Kore’de hangi muharebelere katıldınız?

-Kunuri çemberi meşhurdur. 1. kafilenin 1. grubu, 23 Nisan baskını Mehmet Gönenç’in esir olduğu gün, 16-17 Mayıs’ta düşmanın bize karşı taarruz ettiğinde ve bir de kum kalesi diyorlar bu savaşlarda bulundum. Ben ilk katile ile gittim. 1951’in 26 Eylül’ünde buradan hareket ettik. Bir ay seyahatimiz olduktan sonra 18 Ekim’de Kore’ye vardık. Ben ilk önce muavin olarak girmiştim. Mehmet Gönenç’in kendisine ateş ettirdiğini o zaman telsizden dinliyordum. Ben onun o hareketlerine hayran kalmıştım. Topçu binbaşısına vurun diyor fakat topçu binbaşısı ateş etmek istemiyor, kurtuluş çaresi vardır diyor. Hayır diyor ben emir veriyorum. Bombayı atacaksınız diyor o anda ses seda kesiliyor. Düşman 23 Nisan’da büyük bir kuvvetle geliyordu bizim mecburen geri çekilmemiz gerekiyor. Biz geri çekildikçe düşman peşimizden geliyordu. Onlar kuvvetli bir birliktiler ve öyle bir taktikleri vardı ki baskını hep Türklerin bayramının olduğu günlerde yapıyorlardı. 29 Ekim, 23 Nisan 16-17-18-19 Mayıs.

- Savaşta ne gibi zorluklarla karşılaştınız?

- Kunuri çemberinde üç gün aç kaldık. O çembere düşüp de benim karnım toktu diyenler, yalan söylüyor. Elinde ne kadar mermi ve cephane varsa onunla idare etmişsindir. Bu çemberde, herkes kendi başının çaresine bakmıştır. Biz geri çekilmeye başlıyorduk sonra Amerikan tankları geldi ve yolun iki yanını kapadılar. Bizi de arasından çıkarttılar.

- Savaş sırasında sizden veya etrafınızdan esir alınan ve daha sonra kurtulan oldu mu?

- Biz 400-500 kişi esir olduk. En az 300-400 kadar şehit verdik. Esir olanlardan gelenler vardı ama onlara inanmadık. Mesela bir ay sonra geldiler ve onlara inanmadılar. Sorgularında da Kore’de sivillerin arasına karıştıklarını

söylediler. Onların hepsi Türkiye'ye suçlu olarak geldi. Türkiye'de tekrar mahkemeleri görüldü.

- Başımızdan geçen önemli olayları anlatabilir misiniz?

- Sana iki şey anlatabilirim. Birincisi; 24 Ocakta biz umumi bir taarruza geçtik. Yani Amerikalılar Ocakta taarruza geçmeden önce, (Amerikalılar ve BM) askerleri nasıl tahliye edebiliriz diye düşünüyorlar. Artık malubiyeti kabul ediyorlar. Askeri nasıl dışarı çıkarabiliriz diye konuşuyorlar. Telaştır gidiyor, BM'lerin malubiyeti. Pasifik komutanı MacArthur; Türk askerleri, Türk askerlerini deneyin diyor. Bunlar denemek istemiyor. Türk askerlerini deneyin, ondan sonra kararınızı verin diyor. Ocakta biz bir taarruza geçtik. Düşmanı sökölmeven cephelerden söktük, önümüze kattık, düşmanı yerinden oynattık. Düşman yerinden oynadıktan sonra komutanla bize fazla ilerlemeyin durun diyor. Bizim başımızda bulunan komutanlar; hayır biz ısındık sonuna kadar gideceğiz diyor ve epey ilerledik. İlerledikten sonra Amerikalılar bulunduğunuz yerde kalın dedi bizi çektiler. Bizim yerimize başka milletin askerlerini verdiler. Karşı taraf yani Çinliler hala Türkler geliyor diyordu. Halbuki bizi geriye çektiler. Diğer birlikler devam etti. Orada bak bir hadiseyi anlatacağım;

262 rakımlı tepe, hiç unutmam. Ben oraya mangamla bir de birinci bölükten bir manga ile ikimiz bu tepayı almak mecburiyetindeyiz. Alacağız ve işaret bezlerini sereceğiz. Uçak tamam burasını bizim manga almış diyecek. Nasıl biliyor musun? sürüne sürüne ilerliyoruz, eğer kafamızı kaldırırsak kurşunu yeriz. Çünkü makineliyi çıkartmış boyuna yağdırıyor. Böyle sürüne sürüne tam yanına vardık. Artık adamlar burun buruna geldik. Çavuş boyuna ateş ediyor. Çavuş bir numaralı erden makineliyi aldı ve mazgal deliğine soktu. Ateşi bastı. 20 mermi birden boşalttı. Ama içerden nasıl bir bağrıışma geliyor biliyor musun. Çavuş sinirlendi. Ben de yanında onu gözetliyorum, bakalım ne yapacak diye. Çavuş kızdı ve cebinden el bombasını çıkarttı. Pimini çekti ve içeriye salladı. Bombayı içeriye sallamasıyla çıkması bir oldu. Çavuşun pat diye yüzüne geldi. Yüzüne gelir gelmez yüz param parça oldu. O zaman moralimiz bozuldu. Moralimi de bozmak istemiyordum. Çünkü arkamda on

tane er vardı. Onlarında morali bozulurdu. Ben mangama arkaya gidin diye işaret ettim. Bende arkaya geçtim. Biz hemen içeriye daldık. İçeriye daldık ki 15 kişinin hepsi gitmiş. O göbekten 20 mermiyi yiyen adamlar kanlar boşalmış, böyle simsiyah. O, acıdan bağırması, bizde dalga geçiyor sandık. Ondan sonra biraz daha geriye çekildik. Geriye çekildikten sonra Mehmet Keskin isminde bir çavuşum vardı. O dedi ki; bak bak düşman kaçıyor dedi. Düşman askeri kaçıyor dedi. Kafasını bir çıkarttı, alnından kurşunu yedi ve olduğu gibi çöktü. Onu aşağıya doğru çektim. Çavuşum neyin var dedim, ters çevirdim gitmiş. Yani o zaman moralim bozuldu. Artık o esirleri aldık oradan. İnsan öldürmeye kıyamıyor da. Hani için acı, yanmış muhakkak onlara da acı vermek lazım ama işte, eli kolu bağlanmış adama bir şey yapmak içimizden gelmiyor. İşte orada bir şehit verdik. Sonra 23 Nisan'da o topçu subayı şehit edilmeden önce, taarruza geçtik. Bizim üsteğmen gönüllü olarak filan tepeyi ben alacağım dedi. Hasan Basri Gürel tamam alacağız, tepe bize ait dedi. Tepe de nasıl yüksek biliyor musun? Çık çık bitmiyor. Mangaya emir ver dedi. Benim manga ileri. Benim arkamda bir manga yedekte bekliyor, beni takip ediyor. Tam düşmanın yanına kadar ilerledik, onlar ateş ediyor. Üsteğmen başımızda durun dedi, sesinizi çıkarmayın. Biz Allah Allah diye üzerlerine saldıracağız, dur diyor. Biz de üsteğmenimiz acaba taktik mi değiştirdi derken biraz durdu ve birden, hadi dedi ben öndeyim benimle beraber deyip, kendisini etti. Biz de hep beraber deyip düşmana sürgü, tüfek boşalttık. Düşmanı kovaladık. Tepeyi biz işgal ettik diye sevindik. Halbuki başka taburun biri yan taraftan gelmiş bayrağı çekmiş. Haberimiz yok. Bayrağı ilk biz çekmeye çalışıyoruz. Bayrak yarışı yapıyoruz. Baktık ki onlar öteki tepeye bayrak çekmişler. Biz dedik ki, bizden önce bayrak çeken olmuş dedik. Orda da düşmana epey kayıp verdirdik. Sonra, işte 23 Nisan geldi, o Bandırmalı teğmenin şehitliği. Ben 23 Nisan'da yara aldım ve hastanede bir ay yattım. Düzeldikten sonra tekrar cepheye gittim. Bizden kurtuluş yok, yani yaraları, giysileri yamarlar, ek yaparlar gene cepheye sürerler. Ama mesela Filipin askerleri vardı. Onlar bir yaralanırsa hiç cepheye dönmezlerdi. Ama bizde bunlar yoktu.

- *Kore hakkında düşünceleriniz nedir?*

- Ben, bu Kore devleti kendini toplayamaz, yani aklım bizim İstiklal savaşına gitti. Yani biz kolay kolay toparlanamadık. Halbuki onlar birden toparlandılar. Çünkü toparlanması da şuydu; en küçük köylerinde bile elektrik vardı. Ben o zaman Erzurum'daydım. Bir dizel motor vardı. Bir akşam çalışırdı. İki saat bir elektrik verirdi. Daha sonra koskoca Erzurum şehri karanlıktaydı. 50 sene sonra gittiğimde yani 2000 senesinde, Kore'ye hayran kaldım. Sonra, bize o kadar sevgi o kadar saygı gösterdiler ki Koreliler. Reis-i Cumhur'ları madalya takıyor. Önümüzde eğiliyor, yerleri öpüyor. Size borçluyuz biz diyor. Reis-i Cumhur yere eğilince ben sıkılıyorum, sıkılma diyor bana. Daha sonra bize madalya taktılar. Her gece Korelilerle yemek yiyoruz. Bize ağır sanayilerini gezdirdiler. Daha sonra Kore'de savaşanlara BM madalya verdi.

- *Savaşta ailenizden mektup veya haber aldınız mı?*

- Aldım. Bir gün telefon açmışlar, ama bizim evden değil, komşudan. Babam demir yolunda çalıştığı için demir yolu lojmanında oturuyorduk. Komşular telefon açtığında, Orhan Bayuk kayıp diye bildirmişler. Babama söylemiyorlar. Babam yine aynı neşede aynı halde. Ben hastaneye girdim. İki ay sonra babama mektup yazıyorum. Artık Türkiye'ye döneceğiz diyorum.

- *Türkiye size madalya verdi mi?*

- Türkiye bize hiçbir madalya vermedi. Bundan dolayı çok üzüldük. Mesela benim Türk madalyam olsa Korelilerin verdiği madalyayı kolay kolay takmam. Bizim istediğimiz devletimizin şöyle sarı beş milyonluk paralar var, onlardan diyoruz. Üzerine yazan Kore gazisi ya da Kıbrıs'a gidenler için diye. İnsan göğsünü kabarta kabarta gösterir. Kore maçında bize ne kadar sahip çıktıklarını gördün değil mi? Oradaki üniversitelerde, Türkiye'den giden talebeler mastır yapıyorlar. Çocuklar anlatıyor. Abi öyle bir iz bırakmışsınız ki diyor. Okulda profesörümüz milliyetimizi soruyor Türküz diyoruz. Görsen eğiliyor yerlere. Ne kadar sevgi bırakmışsınız, ne kadar sizden bahsediyorlar diyor. Bizlere hiç kötü davranmıyorlar. Siz Türksünüz

tamam tamam diyorlar. 50 sene sonra gittiğimizde çocuklar değişe değişe tercümanlık yapıyorlardı. Abi bize sizin sayenizde iyi bakılıyor ve davranılıyor diyor. Siz çok güzel izlenim bırakmışsınız diyor. Maçta da Türkiye'yi tuttuklarını gördün ya, mağlup oldukları halde yine bizi tuttular.

- Eve döndüğümüzde hissettikleriniz neler?

- Ben eve döndüğümde annem Sinop'a gitmiş. Babamda Erzurum'daydı. Ben İstanbul'a gelişte, babama hareketlerimi size bildiririm dedim. Ben istasyona geldim. Babam istasyona gelmiş anneme bakıyor camlardan, gelmiş mi diye. Babam benim bu ekspresle gelir diye hiç beklemiyor. Babam kompartıman camlarına bakıyor, baba baba diye bağırdım. Aman Orhan dedi. Annemi falan unuttu. Annem ertesi gün geldi. Ona da baktım, bir kaza geçirmiş. Ayağı biraz aksamaya başlamış, hasta. dedim ; anne ben sapasağlam geldim, sen topallıyorsun dedim. Neyse sarıldık özlem giderdik. İçeri sokmadı beni. Aman dedi girme, niye dedim. Neyse sarıldık özlem giderdik. Önce kurban keseceğiz öyle, aman dedi adımını atma. Benim niyetim öyle dedi. Hemen gittiler bir koyun buldular kestiler. Şimdi serbest hadi gir dedi.

- Devletten size kısa, orta ve uzun vadede bir şey verdiler mi?

- Hayır. 26 sene sonra bizi aramaya başladılar. 26 sene sonra maaş bağladılar. Bizim zaten böyle bir şey aklımızdan geçmiyordu. 26 sene sonra şubelerden, maaş bağlanacak, şu evrakları alın, bu evrakları alın diye.

Adı Soyadı : Ahmet Gökçeli
Doğum Yeri : Menemen
Doğum Tarihi : 1928
Rütbesi : Piyade Er
Görev Yaptığı Birlik : 1. Tugay, 1. Tabur.
Röportajın Yapıldığı Tarih : 12.03.2003

- Kore'ye gidecek olan birliğe nasıl seçildiniz?

- 1950 yılında Konya' da askerliğime devam ederken Genelkurmay' dan bir emir geldi. Her bölükten gösterişli, uzun boylu, yapılı ve işe yarayan askerlerin seçilmesi istendi. Konya' da bizi Ankara'ya sağlık muayenesi yaptırmaya gönderdiler. Sağlam raporunu alınca bizi Kore Birleşmiş Milletler Tugayı'na teslim ettiler.Bizim gittiğimiz zamandan iki buçuk ay önce zaten toplanmaya başlamıştı Tugay. Biz en son gidenlerdendik. Komutanımız Celal Dora idi.

- İskenderun-Kore yolculuğu esnasında gemide yaşadıklarınızı, eğitim yapılıp yapılmadığınızı ve yolculuk esnasında yaşanan ilginç olayları anlatır mısınız?

- Özel bir katar(kara tren) hazırlandı.Her şey kondu ve 5-6 gün içinde İskenderun' a vardık. İskenderun'da 1-2 gün kaldık ve sonra bizi almaya üç tane büyük, özel yapım Amerikan gemisi geldi. Biz neredeyse beş bin kişi vardık.

Akdeniz' e açıldık. Akdeniz' i aşp Süveyş Kanalına vardık. Kanalin girişinde Port Sight adında bir liman vardı. Orada bir süre bekledik. Süveyş yer yer çok dar bir kanaldı. İki geminin yan yana geçmesi imkansızdı. Gemiler telsizle haberleşip geniş yerlerde yan yana geçiyorlardı.(Bunları anlatırken bana gemilerin nasıl geçtiğini çizerek gösteriyordu) Kanalda ilerlerken Asya kolunu da, Afrika kolunu da net görebiliyorsunuz. Asya tarafı kum, dağ, taş ve daha çok çöl. Afrika

tarafı da çöl ama daha ziyade yeşillik. Çölden esen rüzgarın bir ekmek fırınından çıkan buhar gibi insanı kızartıyordu. Hava muhtemelen 40-45 derece vardı.

Kanalı aşp Kızıldeniz'e çıktık. Kanaldaki hızımız Kızıldeniz'e çıkınca birdenbire arttı. Kızıldeniz' i 1-2 günde aştık ve Hint Okyanusu'na vardık. Hint Okyanusu'nda bizlere Amerikan Piyade Silahı M-1'leri dağıttılar. Silahlarla birer kutu mermi verip kullanmayı öğrettiler. Yol boyunca okyanusa ateş ettik. Hint Okyanusu'ndan aklımda kalan bir şey de 35-40 cm boyundaki uçan balıklardı. Sürü halinde uçuyorlardı. Bir gece güvertede otururken bu balıklardan biri yanımıza düştü. Yarasa gibi kanatları vardı. Tuzlu suya koyduk, fazla yaşamadı. Sonra onun fotoğrafları çekildi. Hint Okyanusu çok sıcak ve çok fırtınalı idi. Fırtına çıkınca herkesi içeriye kapatıyorlar, kapılara da birer silahlı Amerikan askeri koyuyorlardı. Öyle büyük dalgalar ki, dışarıya biri çıkacak olsa dalgalar onu parçalayabilirdi.

1 hafta sonra Seylan adası'na vardık. Orada gemi 8 saat mola verdi ve yakıt aldı. 1 hafta sonra Singapur'a vardık ve Singapur Boğazı'nı geçtik. Singapur'un yanından geçerken şehrin ne kadar güzel görüldüğünü ve Çin balıkçı gemilerini hatırlıyorum. Oradan kuzeye yöneldik. Sumatru adalarının yanından geçtik. Bu adalar o kadar güzel ve yeşildi ki, insanın canı atlayıp orada kalmak istiyordu. Uzaktan bu adaların olduğu yerler sazlıklar varmış gibi geliyordu ama balta girmemiş ormanlar insanı büyüliyordu.

- Kore'ye ayak bastıktan sonra muharebelere girmeden önce herhangi bir eğitim veya tatbikat yaptınız mı? Yoksa direk muharebelere mi katıldınız?

- İskenderun'dan çıkışımdan 28 gün olmuştu ki, biz Kore'ye vardık ve Pusan şehrinde karaya çıktık. İnerken M-1 piyade tüfeklerini teslim ettik. Bizi silahsız indirdiklerinden Amerikalılar suikaste karşı tedbir almışlardı. Pusan' da fazla yıkıntı ve savaş beklentisi yoktu. Savaş oraya kadar gelmemişti. Pusan' da bizi tren bekliyordu. Bizi trene bindirdiler ve bindirirken de M-1'leri geri verdiler.

Sabaha karşı bir istasyona gelince tren yavaşladı. Bize önceden Kuzey Koreli çetelerin bize saldırabileceği söylenmişti. Yanımızda duran kara trenden

kurşunlar bize doğru uçuşmaya başladı. Biz de hemen elimizdeki silahlarla karşılık verdik biraz çatıştıktan sonra onlar kaçmaya başladı. Savaşta ilk şehidi de orada verdik. Her vagonun kapısında bir Türk muhafızı vardı. Bizim muhafızı alınının ortasından vurmuşlardı. O anda sen karşındakini öldüremezsen o seni öldürürü fikri aklıma kazındı. Biz trenle giderken bir bölümümüz de otobüsle gidiyordu. Onların otobüsü de kaza yapmış ve bir kişi ölmüştü.

Taegu şehrine varmıştık. Taegu'da bizi karargaha yerleştirdiler. Taegu'da tam 1 ay kaldık. Bize harp usullerini ve herkesin savaş sırasında ne yapması gerektiğini öğrettiler. Durmadan atış talimi yaptık. Her türlü ihtiyacımız temin edildi. Amerikan elbiseleri verildi. Taegu'da tüm teçhizat tamamlandı.

Daha sonra bizi cepheye gönderdiler. Gönderildiğimiz yerin adı Kunuri idi. Burası bir mıntika değil daha çok dağlık ve ormanlık bir yerdı ama her yer yanmış ve yıkılmıştı. O gece cepheye verildik. O verdikleri gece Kuzey Koreliler Çin sınırına kadar püskürtüldüler ve Güney Kore Çin'e dayandı. Biz gitmeden önce Amerikalılar ve İngilizlerden bayağı yol kat etmişlerdi zaten.

- Kumuri Muharebesi ve sonrasında yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

-Savaş düzenimiz şöyle idi: Solumuz Amerikalılar, sağımızda İngilizler vardı. Biz ortada savaşıyorduk. Çin'i tanıdığını söyleyen İngilizler sağ kanadı boşalttı, gemilerine binip gitti. Boşalan sağ tarafımızı Çin askeri bir anda sardı. Çinliler o kadar çoktu ki, vur vur bitmiyordu. Bir anda Amerika da sessizce çekildi. General Tahsin Yazıcı iki kolun yavaşça çekildiğini anlamadı. Ve bize ilerleme emri verdi. Sağ ve sol kanatların çekilmesiyle biz Çinliler tarafından çembere alındık. Orada Amerikan jetlerinin ve bölgenin dağlık olmasının çok faydasını gördük. Aksi halde oradan tek bir Türk askeri sağ çıkmayabilirdi.

Geri çekilirken malzemeleri Çinlilere bırakmamak için onları topluyor, sonra da Amerikan jetlerinin attığı ateş topları ile yakıyorduk. Bu sıralarda tarih 10 Aralık 1950 falandı. Hava çok soğuktu ve yaralanan askerler soğuktan ölüyorlardı. Oradan çıkıp Seoul şehrine çıkmamız tam 1 haftamızı aldı. Bu bir hafta da çok fazla

kayıp verdik. Çemberden çıkarken Türk gazetecileri ile karşılaştık. Bize savaşın durumunu sorup fotoğraflar çektiler. Bu fotoğraflar Türkiye'ye gönderilip gazetelerde basıldı. Seoul'de bütün birlik toplandı. Ve orada General Wolker bizi Kunuri'deki başarımızdan dolayı tebrik etti ve bize birer altın madalya ile birer North Star rozeti taktılar. O andan sonra bizim birliğin adı North Star kaldı. General Wolker yaptığı konuşmada, "Amerikan ordusu sizin sayenizde kurtuldu. Siz olmasaydınız Amerikan askerleri telef edilecekti" dedi.

Bundan sonra ikinci bir cephe tutuldu. O cepheye hazırlık yapıldı. Bu sefer solumuz denizdi, aşağıımızda da Negro Filipin birlikleri vardı. Çinliler gelince Filipinliler kaçmaya başladı. Albay Celal Dora, bizden bir bölüğü onlara "dur" ihtarını vermesi için gönderdi. Onların önlerini kestiler. "Geriye dön" ihtarını yaptı. Filipinliler geri döndü ve ikinci muharebe başladı.

Bu muharebede bir sürü ileri-geri harekattan sonra İnchon şehrinde cephe tutuldu. Harekatın başı MacArthur, "hangi ülkenin birliği İnchon asfaltına ilk basarsa onu gelip tebrik edeceğim" dedi. Tabi ki bizim erlerimiz ilk çıktılar. MacArthur Tokyo'daki üssünden kalkıp gelip bizi tebrik etti. Hepimizin bıyıklarını büktü. Daha sonra da, "Bana Türk askerini verecekler, dünyayı zapt ederim." Dedi MacArthur.

Bu arada her erin bir haftalığına Japonya'ya tatile gönderiyorlardı. Beni Yokohama'da bir kampa gönderdiler. Tatilden geri döndüğümde 23 Nisan'da bir cephe daha tutuldu ve savaş başladı. Bu cephede cephane bitmeye başladı. Eğer sabaha karşı cephane gelmeseydi şimdi kimse yaşamıyordu o bölükten. Bu 23 Nisan savaşına bizim Kunuri'deki kayıplarımızın yerine gelen yedekler de katıldı. O gece en çok kaybı o acemilerden verdik.

- *Kore'den ne zaman döndünüz?*

- Bir süre sonra bir yıl geçmişti ve biz Ekim 1951'e gelmiştik ki değişim birliği geldi. Geldiğimiz yoldan Lamfield gemisi ile döndük. Yalnız dönüşte Japonya'ya uğrayıp Osaka şehrinde 2-3 gün kaldık. Kasım 1951'de ayak basmıştık İstanbul'a.

Adı Soyadı : Mehmet Ali Köprülü
Doğum Yeri : Yenipazar/Bulgaristan
Doğum Tarihi : 1930
Rütbesi : Er
Görev Yaptığı Birlik : 2.Tugay
Röportajın Yapıldığı Tarih : 18.02.2003

- Hangi tarihte Kore 'ye gittiniz ?

- 1950 senesinde Kore'ye gittim. Ama hangi ayda gittiğimi hatırlamıyorum. İskenderun'da toplandık ve burada oniki katlı bir vapura bindirildik. Akdeniz'de ilerledikten sonra, Süveyş Kanalı'ndan geçtik. Bize nerede olduğumuzu, nerelerden geçtiğimizi komutanlarımız söylüyordu. Süveyş'den geçip Kızıldeniz'de bir süre ilerledik. Daha sonra Mekke yakınlarında durduk ve burada albayımızın izniyle sabah namazı kıldık. Tekrar yola çıkıp Aden'den geçerek okyanusa açıldık. Hindistan'a kadar yol aldıktan sonra burada bir süre demir attık. Ama çok fazla kalmadık. Oradan da ayrıldıktan sonra son durağımız Seoul oldu. Bizim tugayı askeri kamyonlara bindirerek Vegas'a sevkettiler. Burada Amerikalıların vermiş olduğu silahlarla eğitim yaptık. Bu silahların her türlü parçalarını nasıl söküp takacağımızı öğrettiler bize. Bu eğitim sayesinde cephelerimizde çok fazla zorluk çekmedik. Daha sonra komutanımız Sırrı Acer eşliğinde Çorum ve Kumtepe cephelerine dağıtıldık. Bu cephe isimlerini yine komutanlarımız söylemişlerdi.

- Kore 'ye giderken neler hissettiniz?

- Kore'ye gideceğimiz haberini aldığımda biraz heyecanlıydım. Ama hiç korku hissetmedim. Bu da, orada nelerle karşılaşacağımı düşündüğüm içindi. Bize oraya gitme emri verildiğinde, orayı kendi vatanım diye düşündüm. Bu yüzden hiç korku hissetmedim.

- Başımızdan geçen ilginç olaylar var mı?

- Başımdan çok fazla ilginç olay geçmedi ama bir tane hiç unutamadığım bir olay oldu. Ramazan onikinci gecesı havan topu saldırısına maruz kaldık. Bu saldırıların başlangıcında bir çok arkadaşım şehit düştüler. Daha sonralarında ise çok fazla kayıp vermedik. Çünkü artık nasıl korunacağımızı öğrenmiştik. Bu saldırılar hakkında çok fazla bilgili olsaydık, belkide o arkadaşımın şehit düşmeyecektik. Artık havanın gelişinden ve çıkardığı sestten nereye düşeceğini kestirebiliyorduk. Havan atıldığında çok büyük bir ses işittiğimizde, bu, havanın yakınıma düşeceğini göstergesiydi. Böyle durumlarda kendimizi çabuk bir şekilde güvenli bir yere atıyorduk. Eğer havanın sesi çok cılız çıkıyorsa bunun uzaklara düşeceğini biliyorduk. Bütün bunları halen unutamıyorum ve şehit düşen arkadaşlarım için de çok üzüliyorum.

- Savaşta yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

- Savaşırken içimde biraz korku vardı. Cepheye gelene kadar içimde sadece merak vardı. Fakat cepheye geldiğimizde bu merak korkuya dönüştü. Artık kendimi nasıl koruyabileceğimi düşünüyordum. Bunun için endişe ediyordum. Çünkü her an bir saldırıya maruz kalıp hayatımı kaybetme riskim vardı. Bu yüzden çok dikkatli davranıyordum. Aslında Türk askeri olarak gerçekten orada çok iyi savaşmıştik. Amerikalılara baktığımızda onlar çabucak ölüyorlardı. Kendilerini çok iyi koruyamıyorlardı. Onların paralı asker olması bunda en büyük etkendi. Bizlerin aklında ise kendi ordumuza en iyi şekilde hizmet etmek yatıyordu. Çünkü ordu, bir Türk askeri için çok değerlidir. Bizler bunun bilincindeydik. Kendimizi korumak için açmış olduğumuz hendeklerde savaşıyorduk. Hendeklerden birer ikişer ayrılıp başka yerlerde savaştıktan sonra, tekrar hendeklere döndüğümüzde çok seviniyorduk. Birbirimizden destek alıyorduk. Bazen de bir arkadaşımızın eksik olduğunu görüyor ve çok üzüliyorduk. Artık onun için yapabileceğimiz bir şey yoktu. Üç akşam çok tehlikeli bir iş olan mayın döşeme işini bana ve birkaç arkadaşıma verdiler. Bu gerçekten tehlikeli bir görevdi. Çünkü tam sınıra mayın döşüyorduk ve rahatlıkla

düşman askerine hedef olabilirdik. Neyse ki bu görevde başımıza hiçbir şey gelmedi ama ben ve arkadaşlarım çok korkmuştuk.

- *Hiç esir alındınız mı? Yada tanıdığınız bir arkadaşınız esir alındı mı?*

- Savaşta esir düşmedim. Fakat esir alınan yaklaşık onbeş civarında arkadaşım vardı. Nerede esir alındıklarını bilmiyorum. Onlardan duyduğum kendilerine hiç kötü davranılmamış. Ama hep böyle yapmıyorlarmış. Bazılarına çok kötü muamele ediyorlarmış. Savaş bitiminde serbest bırakıldılar ve tekrar aramıza döndüler. Onlarla Japonya'da karşılaştım.

- *Kore'den dönüşte neler hissettiniz?*

- Gelirken çok büyük bir heyecan duydum. Artık savaş bitmişti. Sanki omzumdan büyük bir yük kalkmıştı. Dört kabile olarak dönüş yolculuğuna çıktık. Savaş bitiminde dördüncü kabileyi almaya muhafaza birliği olarak bizim ikinci kabile gitmişti. Onları aldıktan sonra vapurla vatana dönüş yolculuğu başladı. Ben ve bütün arkadaşlarım çok seviniyorduk. Çünkü ailelerimizi, sevdiklerimizi tekrar görecektik. Bunun mutluluğu çok büyüktü. Artık savaşı düşünene kimse kalmamıştı. Sadece bunları düşünüyorduk. Geliş yolculuğumuz tam bir ay sürdü. Dönüşte Japonya'ya uğradık. Orada bir süre kampta kaldık. Orada bizim moralimizi yükseltmek için eğlence düzenlediler. Esir alınan arkadaşlarımızla burada karşılaştık.

- *Türkiye'ye geldiğinizde sizi nasıl karşıladılar?*

- Yolculuğumuz Konak Sarıkışla'da bitmişti. Halk büyük bir coşkuyla bizi karşılamaya gelmişti. Askerliğimi çok büyük bir zevkle yapmışım. İnanılmaz derecede gurur duyuyordum. Herkesin elinde Türk bayrağı vardı. Bütün bunları görmek çok güzel bir şeydi. Daha sonra ailemi gördüm. Her birimiz çok duygulandık. Eve gidip hasret giderdik.

- *Simdi bütün bu olanlar karşısında ne düşünüyorsunuz?*

- Bazen kendi kendime düşünüyorum. Cepheyi, arkadaşlarımı, yaşadıklarımı... Bütün bunlar beni çok duygulandırıyor. Ama vatanıma layık bir

şekilde askerlik yaptığım için gurur duyuyorum. Bazen cepheden arkadaşlarımı da görüyorum. Onlarla beraber oturup o günleri anıyoruz ve cephedeyken not alamadığımız için çok üzülüyoruz.



Adı Soyadı : Kerim Todurge
Doğum Yeri : Gerenköy/Foça İzmir
Doğum Tarihi : 1930
Rütbesi : Piyade Onbaşı
Görev Yaptığı Birlik : 2.Tugay
Röportajın Yapıldığı Tarih : 24.04.2003

- *Kore 'ye ne zaman hangi kafil ile gittiniz?*

- 1951 yılında II. Kafil ile gittik.

- *Kore yolculuğu ve Kore 'de yaşadıklarınızı anlatır mısınız?*

- İlginç duygular içindeydik.Vapurla gittik tabii.Gece-gündüz yolculuk yapıyorsunuz.Bir hafta ne dağ görebildik ne dere. Her yer deniz. Hava da deniz, aşağısı da deniz. İnsan karayı özlüyor. Vapurla yolculuk toplam yirmi iki gün (gece gündüz) sürdü. Vapurla yolculuk sürerken Süveyş kanalına geldik. Oradan geçtik. Süveyş kanalından konvoy halinde geçtik. Aşağı yukarı 20 gemi vardı. Oradan Aden'e geçtik. Aden'de yaklaşık 12 saat kaldık. Vapurla benzin aldık. Daha sonra hareket ettik.Birkaç saat sonra Pusan'a vardık. Yani Pusan Kore'nin şehri olduğundan,Kore'ye varmış sayıldık. İskelesinde indirdiler bizi ve yolculuğumuza trenle devam ettik. Trenle İnchon'a gittik. İnchon'da yaklaşık 10 gün kadar kaldık. Oradan savaş yerine gittik. 15 gün gözlerimiz kapalı silah dersi gördük. Şunun için çünkü gece silahlarımızın bozulduğunu düşünün ve ortalık karanlık. Silahı yine bozup yakmak gerekecek. Tamir etmek isteyecek. Vaziyet onu gösterdiği içi bize eğitim yaptırdılar. Bu yüzden bize eğitim yaptırdılar. Eğitim tamamlandıktan sonra (15 gün sonra) cepheye gittik. Bir süre sonra harbe başladık.

- *Katıldığınız muharebeleri anlatır mısınız?*

- Yıldız Cephesinde iki ay kadar kaldık.Cepheler sürekli değişiyor tabii.

Ondan sonra Vegas'a geçtik. Vegas'ta Ramazan'ın 16. akşamı taarruza kaldık. Düşman taarruza kalktı; fakat bizim cepheyi bozamadı. Askerlerin hepsi sıra sıra solumuzda Amerikanlar, yanlarında biz, bizim yanımızda öyle diyor. Kısacası 16 devlet sıra sıraydı. Tabii düşmanın bu cepheyi sökmesi imkansızdı. 7 defa aldık verdik birbirimize. Sonunda bizim cephe kazandı. Hatta Türkiye'ye gelirken "bizim cephe kazandı" diyerek Japonya'ya gittik. Vapurla kaldığımız yerden yedi günde Japonya'ya vardık. Japonya'da tam 27 gün kaldık. Orada bir süre gezdik. Sonra tabii Türkiye'ye geldik.

- Hiç esir aldınız mı, ya da sizi esir alan oldu mu?

- Biz esir aldık onlar da aldılar. Ama mütareke olunca harp bitti. Esirleri değiştik. Biz beş kişi veriyorduk onlardan bir esir alıyorduk. Bizim askerlerimiz daha çoktu. Ben 45 esir çalıştırdım mesela. Ama hiç bir eziyet yapmadım. Esirleri sadece çalıştırıyorsun. Çoğu zaman kardeşçe sohbet yapıyorsun. Adam esir düşmüş canını mı alacaksın. Onlarda bizim esirlere işkence yapmamışlar zaten. Fakat en fazla bilgi almak için biraz sıkıştırırsın.

- Türkiye'ye gelince duygularınız nasıldı?

- Ben ne Türkiye'deki askerlikten nede Kore'deki askerlikten pişmandım. Oradaki taarruzda çok arkadaşımız şehit oldu ya da sakat kaldı. Eceli gelen gidiyor ne yapacaksın. Bir tek buna üzuldüm. Yalnız Türkiye'ye geldiğimiz zaman bazıları pilav yemeğe gittiniz diyor. Pilav yemeğe gittik ama. Oraya gidersen görürsün gününü. Neyse İzmir'e geldik. Sarıkışla'da vapurdan indik. Ellerimize kağıtlarımızı verdiler. 45 gün Türkiye'de parasız serbest dolaşım hakkı verdiler. Zaten parasız geziyorduk. Herşeyimiz vardı.

Adı Soyadı : Arif Ertürk
Doğum Yeri : Gümüşhane
Doğum Tarihi : 1930
Rütbesi : Topçu Onbaşı
Görev Yaptığı Birlik : 2.Tugay
Röportajın Yapıldığı Tarih : 09.06.2004

- Kore 'ye hangi kafile ve gönüllü olarak mı gittiniz?

- Askerliğimim 6. ayında, 2. kafileyle birlikte gönüllü olarak Kore' ye gittim ve askerliğimin geri kalan süresini orada tamamladım. 4500 kişilik bir orduyla, Nato' ya ait Amerikan gemileriyle 1 ayda gittik.

- Kore 'ye ayak bastıktan sonra yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

- Gemi İnchon sahil şehrine çıktı. Oradan alınıp Seoul'e gittik. Seoul' de taş taş üstünde kalmamıştı.600 uçak 3 günde Seoul'u yerle bir etmiş ve herşey paramparça olmuştu. Kore halkı ikiye ayrılmış durumdaydı.Halk referanduma gitmiş. Bir kısmı komünizm,diğer kısmı milliyetçiliği istiyordu.

- Muharebelerde yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

- İlk olarak Chorwon Cephesine gittik.Ramazan bayramıydı ve bayram namazı kılınacaktı.Ama o sıralarda çok saldırı oluyordu ve bundan korkuyorduk.O anda sis bastı ve 4500 kişi hep birlikte bayram namazı kıldık.İlk zamanlar Chorwon Cephesinde çete harbi gibi bir savaş vardı.Düzenli cephe ve yoktu.Sonra Alman uzamanlar geldi ve bölgede savunma harbine yönelik ordular kurdular. Chorwon Cephesinden sonra cephe cephe dolaştık. En zor cephelere hep Türkler veriliyordu. Savaşa katılan 16 devletten en güçlüsü Türklerdi.Türkler yıldırım taarruzunu 2 günde kazandılar.Nişan olarak kutup yıldızı verildi.. Chorwon Cephesinden sonra Kumkale Cephesine geldik. Kumkale Cephesini Amerikalılardan teslim aldık.Amerikalılar

orada tutunamamışlardı.Türklerin 2 günde aldığı hedefi 19 günde almışlar ve 45 günde 45 kişi vurmuşlardı.Herkes taş toprak üstünde yatarken Amerikan Askerileri uyku tulumlarında yatıyorlardı ve bu da onların yenilmesine neden oluyordu.

Kumkale’ de bir kış mevsimi boyunca kaldık. Düşmanla aramızda 9 metre vardı.Gece baskınlarında başarılı olamadık.Çinlilerin Mau adında bir ordu komutanı vardı.Türkleri hiç sevmezdi.Türklerden ne kadar çok kişi yakalanırsa ya da öldürülürse Cumhurbaşkanı olacaktı.Ama bu isteğine ulaşamadan öldürüldü.Ayrıca burada bir Çinli alay komutanı ordusuyla birlikte Türklere teslim oldu.Ardından 3 ay geçtikten sonra bu cepheden ayrıldık ve 4. kafiye geldi. En fazla kayıp 1. kafiye oldu. Nedeni de bu kafilenin harbi bilmeyen gençlerden oluşmasıydı.Ama yine de en az kaybı ve en büyük mücadeleyi Türkler verdiler.

- *Yiyecek,giyecek ve içecek gibi ihtiyaçlarınızı nasıl karşılıyordunuz?*

- Yiyecek ve içecek çok boldu.Hepsini günlük olarak Amerikalılar yolluyordu.Yaz aylarında cepheye dondurma bile geliyordu.Ayrıca tüm giyecek ve silahları da Amerikalılar verdiler.

- *Savaşta yaralananlara nasıl bir tedavi uygulıyordunuz ?*

- Yaralanan askere önce sıhhiyede tedavi yapılırdı.Oradan Tokyo’ ya hastaneye götürülür ve sonra ülkesine yollanırdı.

- *Aradan uzun yıllar geçti. Şu anda o günlerle ilgili neler düşünüyorsunuz?*

- Kore harbi olmasaydı Türk milleti dünya da yok sayılırdı. Askerlerimizin ünü tüm dünyaya yayıldı ve o günün politikacıları Türk’ün var olduğunu tüm dünyaya anlattılar.Pek çok düşman askeri Türkleri gördükten sonra müslüman oldular.Kore ise o harp kalıntılarıyla kalkındı.Dağ taş bomba ve mermi doluydu.Bir sürü uçaksavar vardı.Mermi kovanları altındaydı

Seoul dünyanın en güzel şehirlerinden biriydi ve yeniden imar edildi. Simdi oraya gidip Seoul’ u görmek isterdim.Neler değişmiş ya da değişmemiş görmek için Seoul’ e gitmeyi çok isterdim.

Adı Soyadı : Mustafa Gökmen
Doğum Yeri : Manisa
Doğum Tarihi : 10.09.1929
Rütbesi : Piyade Er
Görev Yaptığı Birlik : 241. Piyade Alayı, 2. Tabur
Röportajın Yapıldığı Tarih : 24.08.2004

- Kore'ye gidecek olan birliğe nasıl seçildiniz?

- Savaş çıktığında 11 aylık askerdim, bende diğer askerlere göre farklı duygular vardı. Çünkü savaşa gitmek istiyordum. Kendimi ona göre şartlandırımdım ve ne olursa olsun gitmeliyim diyordum. Çünkü bu vatani bu güne kadar atalarımız canını hiçe sayarak kazanmış ve korumuş bende onların canlarıyla kazandığı bu vatanın menfaatlerini her şeyin üzerinde tutarak savaşmalıyım diyordum. Tabur komutanı tarafından askerlerin önünde kura çekiliyordu.İsmi çıkanlar gidiyordu.

- Siz kura sonucu mu katıldınız?

- Hayır ben komutana ısrar ederek kura çekilmeden gönüllü katıldım.

- Siz hangi kafile ile gittiniz?

- 1.kafile 241. piyade alayı 2. taburda görev aldım. Ben savaş kafilesine katıldığımı Kore'ye gideceğim güne kadar kimseye haber vermedim.

- Kore'ye gidişinizi ve yolculukta yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

- Geminin önüne geldik. Gemini sirenleri çalasıya kadar hiçbir şey hissetmiyordum. Sirenler çalınca bir anda aklıma artık gidiyorum, ya şehit olurum ya da gazi olacağım dedim. Yolculuk 26 gün sürdü. Bize yolculuk boyu silahların nasıl kullanılacağını gösterdiler. Yolculuk sonunda Pusan'a indik, bizi oradan da tren ile Taegu'ya götürdüler.

- İlk muharebe görevinizi anlatır mısınız?

- İlk çatışmamız Kunuri savaşında oldu. Çatışma başladı karşılıklı olarak askerler cephelerden birbirlerine ateş ediyorlardı. Bende bir panik vardı çünkü ilk defa savaşa katılıyordum ve ne yapacağımı şaşırmıştım. Sonra kendime geldim ve karşıya ateş etmeye başladım. Ben savaşın sonuna doğru cepheden çıktım ve geriye doğru kaçmaya başladım. Çünkü cephede kimse kalmadı ve bir çoğu şehit oldu. Biraz daha ilerledim ve 4 tane Amerikan tankının yanına geldim. Amerikan askerleri kahve içiyorlardı biz biraz ileride savaşıyorduk bu durum karşısında çok sinirlenmiştim. Çatışma sonucunda bizim taburdan 297 şehit 201 kayıp asker vardı. Sonra bizi bir çiftliğe götürdüler 13 gün dinlendik bizi tekrar cepheye götürdüler.

- Kunuri muharebelerinden sonra başka çatışmalara girdiniz mi? Bu muharebelerde yaşadıklarınızı anlatır mısınız?

- Biz Kunuri savaşından sonra biraz rahatladık. Bize çok iyi bakıyorlardı. Türkiye’de bulamadığımız bir çok yemeği burada yiyebiliyorduk. Biz bir tank eşliğinde yeni cepheye keşfe çıktık. Bir iki saat yürüdükten sonra bir viraja geldik biz tankların arkasında yürüyorduk viraja gelince biz açıkta kaldık ve tam o sırada bizi Koreli bir grup pusuya düşürdü. Ben hemen kendimi yere attım ve siper aldım ama bizim çavuş panikledi olduğu yerde dona kaldı yaklaşık 30 saniye kadar onlar ateş etmedi ben ise çavuşa yere yat diyordum ama o beni duymuyordu. Biraz bekledim ve çavuşu yere yatırmak için tam üzerine atlayacaktım o sırada makineli ile çavuşu taradılar gözümün önünde çavuş şehit oldu İki kişi kaldık Devamlı ateş altındayız.. Ben cepheden sıçrama yaparak diğer cepheye kaçtım. Sonra bir arkama baktım bizi bizim onbaşı kaçmış orada tek başıma kaldım ve o cephenin yanındaki eve sığındım kasaturayı silaha kaktım ve beklemeye başladım. Düşüncem ya kurtulacağım ya şehit olacağım. Sonra silah sesleri kesildi biraz daha bekleyip tepeye doğru kaçtım. Tepenin arkasında 6 yada 7 evden oluşan küçük bir köy vardı. Kaçarken karşıma birkaç köylü kadın çıktı beni görünce korktular ben onlara bir şey yapmadan oradan mevzi ala ala kaçtım çünkü arkadan vurulmak istemiyordum. Biraz ilerledikten sonra karargahı buldum.

- *Siz yada arkadaşlarınızdan biri esir alındı mı?*

- Hayır benim arkadaşlarımdan kimse esir alınmadı.

- *Siz aldığınız esirlere nasıl davranıyordunuz?*

- Biz esirlere gayet iyi davranıyorduk. Aldığımız esirleri Amerikan'lara teslim ediyorduk. Onlar bizim kadar iyi davranamıyorlardı aldıkları esirleri gaz yağı ile canlı canlı yakıyorlardı.

- *Kore 'de başınızdan geçen ilginç ve unutamadığınız bir olay var mı?*

- Evet bir gün karargahın yanındaki bir köyden Türk askerleri geçerken onlara birkaç sivil bomba atmış ve orada askerlerimiz yaralanmış. Ben sesi duydum ve koşarak oraya gittim ve yaralıları gördüm. Burada ne oldu diye sordum. Birkaç Koreli bomba attılar dediler. Orada birisini tutuklamışlar ve elini bağlamışlar yerde yatıyordu, diğerleri kaçmıştı. Ben o anda kendimi kaybettim yanımda silahım yoktu etrafıma baktım bir evin önünde sopa gördüm onu alıp askerlerin arasındaki Koreliye vurmaya başladım hiç durmadan sopa ile onun başına vurduğum beni orada kimse uyardı sonunda Koreli orada öldü. Sonra kendime geldim ve ben ne yaptım kendimi çok suçladım. Şimdi bu hatıra savaştan bana kalan çok üzüntü verici bir olay oldu. Çünkü orada benim yaptığım savaşmak değil cinayetti.

- *Kore 'den ne zaman ve nasıl geri döndünüz?*

- 1951 yılının 12. ayında terhis oldum. Gemi ile İzmir Körfezine geldik yolculuk sırasında çok bunalmıştım. Gemiden indim nereye geldiğimi bilemiyordum. Etrafıma baktım biraz ileride Atatürk heykeli gördüm ve Türkiye'ye geldiğimi anladım. Bizi kışlaya götürüyorlardı. Sırada ilerlerken bir arkadaşım beni görmüş sıradan çekip aldı ben onu o sıra fark ettim. Sonra onun Bayraklıdere'deki evine gittik. Sonraki gün ise Buca'daki babam ile buluştum ve onunla beraber tren ile Salihli'ye gittik. Trenden inerken işte geliyor diye bir ses duydum be bir anda kendimi omuzlarda buldum.

- *Şu anki düşünceleriniz nedir?*

- Ülkem için bir savaş daha çıkarsa seve seve giderim.

Adı Soyadı : Necati Aksoy
Doğum Yeri : İzmir
Doğum Tarihi : 17.05.1929
Rütbesi : İstihkam Er
Görev Yaptığı Birlik : 2.Tugay,İstihkam Onbaşı
Röportajın Yapıldığı Tarih : 23.01.2003

- Kore'ye ne zaman gittiniz gönüllü olarak mı gittiniz?

- O zaman ben Ankara'da askerdim. Bir gün telefon geldi ve o sırada Kore'de olan çok yakın bir akrabamızın öldüğü haberini aldım. O gün ve ertesi günler bu olayın etkisinden kurtulamadım. İşte Kore'ye gitmeye karar verme zamanlarım o günlere rastladı ve tesadüfe bakın ki; Devlet o günlerde gönüllü asker alıyordu. Bunu duyunca hemen komutanıma gidip Kore'ye gönüllü olarak gitmek istediğimi söyledim. Zaten Ankara'da bu sırada askerlik yaptığım için Komutanım ilk önce izin vermek istemedi çünkü ben meslek lisesi mezunuyum ve elektrik, soğutma v.b. gibi işler benim üzerimdeydi. Komutana gitmek isteme nedenimi anlattım. Kore'ye gidip kendi canımdan olan birinin olan birinin intikamını alacaktım. Komutan bunun üzerine cephede kullanamayabileceklerini genellikle istikamda çalışacağımı söylese de içim öyle bir ateşle yanıyordu ki tek istediğim bir an önce oraya gitmek ve savaşmaktı. Komutanımdan izin aldıktan sonra hemen gidip gönüllü olarak kaydımı yaptırdım.

- Kore'ye gitme kararı aldığınızda çevrenizde ve ailenizin bu karara tepkisi nasıl oldu?

- Çok büyük tepkiler verdiler. Ben o sırada 1,5 senelik evliydim ve 1 yaşında bir çocuğum vardı. Eşim, ailem ve çevremden çok tepkiler aldım ama, gitmeye karar vermiştim bir kere zaten 19 yaşını yeni bitirmiştım. Biraz da deli çağlarımdı tabi.

- *Kaydınızı yaptırmaya gittiğinizdeki karşılaşma şeklinizden bahsedermisiniz?*

- Kaydımı yaptırmaya gittiğimde çok heyecanlıyım. Kayıt yaptırdığım yer TBMM'nin yanındaydı. İçeri girdiğimizde ve Kore'ye gitmek için kayda geldiğimizi söylediğimizde oradaki Binbaşı bizi çok içten bir şekilde kucakladı. Daha o günden bize moral yönünden destekler başlamıştı.

- *Kayıt yaptırdıktan sonra sizi hemen Kore'ye mi götürdüler?*

- Bizi kayıt yaptırdığımız yerde eğitime tabi tuttular. Yaklaşık olarak 1,5 ay kadar komando eğitimi aldık. Bu eğitim bize çok şey kazandırdı, gerek zihinsel gerekse bedensel olarak çok değişikliklere uğradık. Bu eğitim sırasında orada karşılaşabileceğimiz zorlukların hepsi teker teker anlatıldı ve uygulamalı olarak gösterildi.

- *Kore yolculuğu nasıldı ve bu yolculuk sırasında nelerle karşılaştınız?*

- 1.5 aylık eğitimden sonra Kore'ye gitme zamanı geldi. Biz ikinci kafiyeidik. Bizden önce gelenler vardı. 1. kafilenin başında Orgeneral Tahsin Yazıcı, bizim kafilenin başında ise Namık Arguç. Çok büyük bir kafiye ile gittik 3000 kişiydik. Gemi Amerikan gemisiydi ve gemide 750 İngiliz, 450 İtalyan, 250 İsveç ve 450 Fransız vardı. Gemi yolculuğu yaptık

- *Kore yolculuğu sonrası orada nasıl karşılandınız ve cephelere gidişiniz nasıl oldu ?*

- Kore'ye vardığımızda 1. Kafilenin komutanı Orgeneral Tahsin Yazıcı bizi karşıladı. Bizim komutanımızla sıcak bir şekilde selamlaştılar. Vardığımız limanın isimi yanlış hatırlamıyorsam İnchon limanıydı ve cepheye çok uzak mesafedeydi. Bizi Amerikan kamyonlarına bindirip, peyder pey cepheye götürüldük. Cepheye gittiğimizde bizi Türk kardeşlerimiz karşıladı. Çok içten bir karşılama oldu.

- *Cephede yaşadıklarınızı ve oradaki ortam hakkında bilgi verir misiniz?*

- Cephede günler çok hızlı geçiyordu. Kimi günler çok acılı, kimi günler çok hırslıydık. Beni hemen cepheye almadılar. Orada istihkam birliğinde çalıştım çukurlar kazıyorduk, kamuflaj teknikleri konusunda çalışmalar yapıyorduk. Bir gün komutanın karşısına geçip artık fiilen savaşmak istediğimi söyledim ve cepheye girişim öyle oldu. Çok kanlı bir savaştı. Korelilerle bizim cephemiz arasında coğrafi farklılıklar vardı. Biz çukurluk alanda idik onlar ise daha yüksekte kalıyordu. Onlara ulaşmak kolay olmuyordu. Biz üç kez kuşatıldık 3 kuşatmada da silahlı çatışmalar yaşandı ve Koreliler çok kayıp verdi, bizde de kayıplar vardı ama biz onlar kadar kayıp vermedik. Çok fazla cephe vardı. Şimdi tam olarak sayı veremiyorum.

- *Sizin cephede kimse esir alındı mı? Ya da esirlere yapılanlarla ilgili bir bilginiz var mı?*

- Bizim cephede esir alınan kimse olmadı ama; esirlere davranışlarının kötü olmadığını ancak, kaçma teşebbüsleri sonrası öldürüldüklerini duyduk.

- *Savaşla ilgili bir anınızı anlatır mısınız ?*

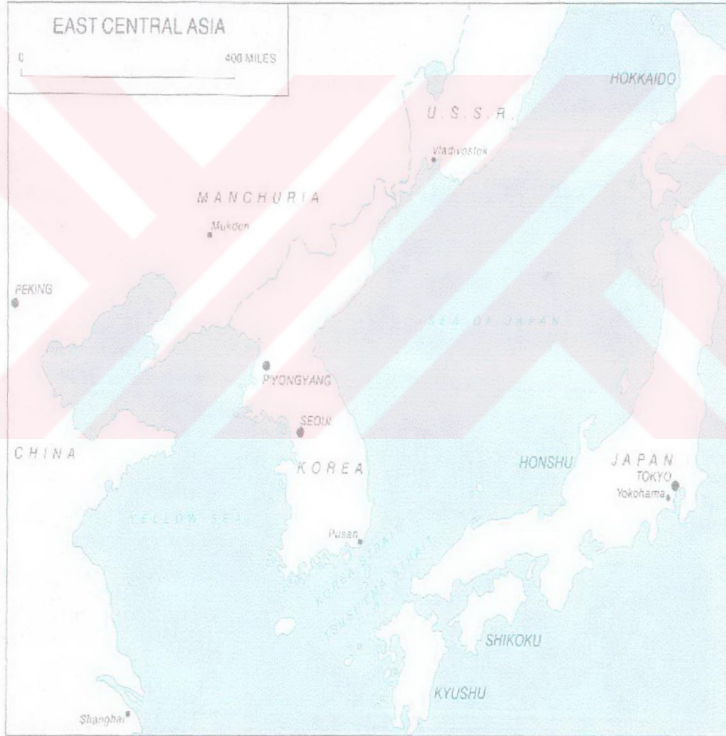
- Bir gün Kızıl Çinliler baskın yaptı ve ben o sırada cephedeydim. Her taraf kan ve barut kokusuyla doluydu. Çünkü benim önümde bulunan Nuri Pamir Albay bir şarapnel parçasına hedef oldu şarapnel boğazına isabet etti ve onun arkasında olduğum için ensesinden bana sıçradı. İkimizde yaralı haldeydik uçağa bindirildik ve hastaneye giderken o yolda öldü. Ben hastaneye kaldırıldım. O gün cephedeki son günüm oldu. Uzun bir süre Tokyo'da bir hastanede kaldım. Oradan da iyileştikten sonra Türkiye'ye döndüm.

- *Bu gün yine savaş olsa aynı cesareti gösterip gider miydiniz?*

- Çok samimi bir şekilde söylüyorum ki yine aynı şekilde savaşa çağırılsam yine hiç tereddüt etmeden giderdim. Vatan için yapılan hiçbir şeyden pişmanlık duymadım. Şuan 5 çocuk babasıyım. 3 kızım 3 erkek evladım var ama şu an bile olsa faydalı olacağıma inanırsam hiçbir şey gözüme gözükmez.

HARİTA VE RESİMLER

HARİTA:1- KORE'NİN DÜNYA ÜZERİNDEKİ YERİ



MAP 1

From: Edh. And Flow, November 1953-July 1951,
Division of Military History, 1950
By Billy C. Mossman

KAYNAK: www.army.mil/cmh-pg/books/korea/maps/map1_full.jpg

HARİTA:2-KORE FİZİKİ HARİTASI



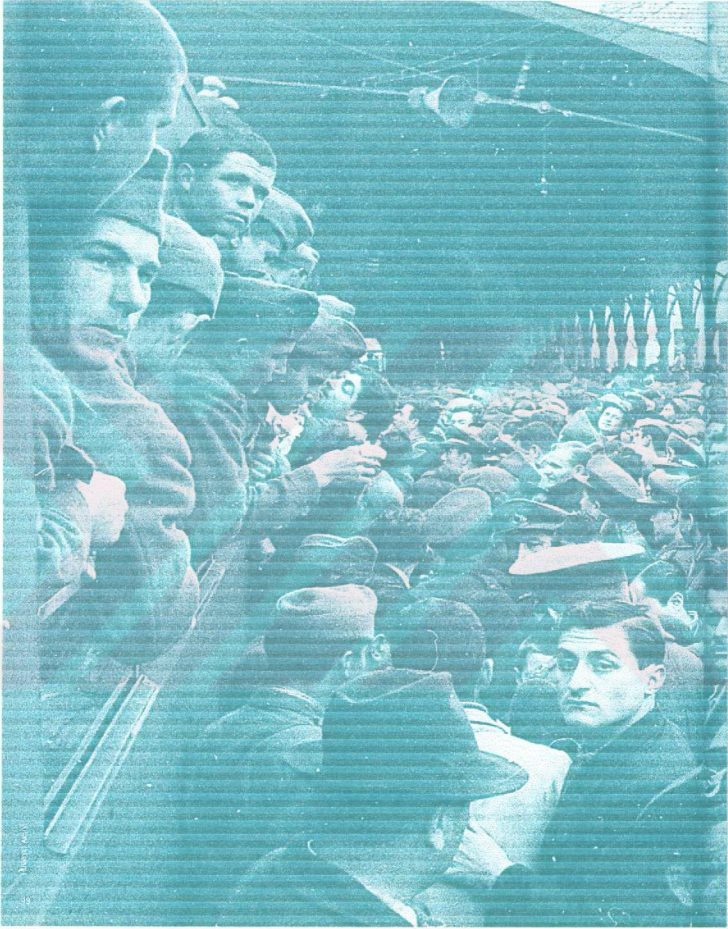
KAYNAK: www.army.mil/cmh-pg/books/korea/maps/map2_full.jpg

HARİTA:3-KUZEY VE GÜNEY KORE SİYASİ HARİTASI



KAYNAK: www.askasia.org/image/maps/korea1.htm

RESİM:1-ASKERLERİN GARDAN UĞURLANIŞI



KAYNAK: Atlas, S:113(Ağustos,2002)

RESİM:2-ASKERLERİN İZMİR GARINDAN UĞURLANIŞI

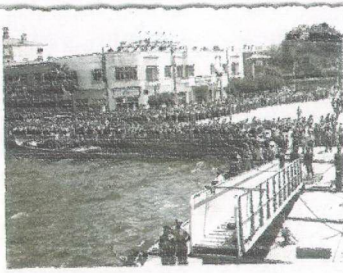


Kore Aslanları

Kore'ye giden askerler İzmir Garı'ndan uğurlanıyor. Caskı ve endişe bir arada.

KAYNAK: Atlas, S:113(Ağustos,2002)

RESİM:3-KORE GAZİSİ FEVZİ SAVAŞ'IN ÇEKMIŞ OLDUĞU FOTOĞRAFLAR

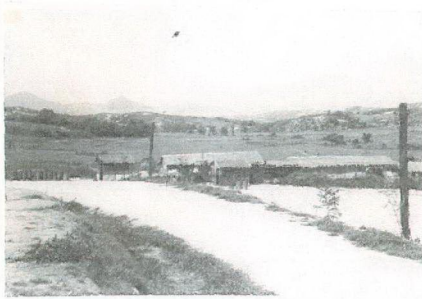


1952

İzmir Limanından
Kore'ye uğurlanıyoruz



General Eltinci gemisi



İncön Limanına
ulaştıktan sonra
araçlarla bu tabur'a
getürüldük.

RESİM:4-TÜRK TUGAYI'NIN PUSAN LİMANI'NA İNİŞİ (19.10.1950)



KAYNAK: Atlas, S:113(Ağustos,2002)

RESİM:5-KARARGAH ÖNÜNDE NÖBET TUTAN TÜRK ASKERLERİ



KAYNAK: Atlas, S:113(Ağustos,2002)

RESİM: 6



KAYNAK: **Cumhuriyet**, 18 Ekim 1950.

RESİM: 7



KAYNAK: **Cumhuriyet**, 20 Ekim 1950.

RESİM:8-KORE'DE YAPILAN TATBİKAT



KAYNAK: **Cumhuriyet**, 2 Kasım 1950.

RESİM:9-KORE'DE YAPILAN ATIŞ EĞİTİMİ



KAYNAK: **Hürriyet**, 11 Kasım 1950.

RESİM:10



KAYNAK: Cumhuriyet, 8 Kasım 1950.

RESİM:11



KAYNAK: Hürriyet, 11 Kasım 1950.

[illegible]

KAYNAK: **Cumhuriyet**, 29 Kasım 1950.

RESİM 13

**Birliğimizin Gösterdiği Kahramanlık
Bütün Dünyada Heyecan Yarattı**

Türk Birliğinin secaati, dördü
lumeni inhizamdan kurtardı

10,000 düşmana karşı
2,000 Türkün mucizesi

Kitalarımız muhasarayı yardılar, geri
aklırlarken yeni ve takviyeli bir düşman
lattına çarparak onu da parçaladılar

Amerikan subayının ajanslara verdiği demeç:
Ben Türk askeri gibi asker görmedim)

(Kore harbi muhabiriniz Faruk Faruk cephe'den yazıyor)

Sol: 30 kants (qovullar) — Cənub dağın şimal bəyrik his hesab olunur. Bu kəpənək qovulları bu kəndin bələdiyyə tərkibindədir.

şirketin bu tür faaliyetleri için gerekli olan tüm bilgileri, Yürürlükte bulunan ve nakli vasıtalarının gösterişine dahil edilen kılavuz. Diğer bir deyişle, esatların birleşim sürecinde meydana

bu kitabın, diğer yayınlarla da beraber okunması için kiti

...kaldığı Kuvvet-i Milliye'ye mütahhaziyen bomba yağdırırlar. Bu iş kah-
mahlıkayı yarmış. İhtimali kuvvetlenmiş. General Tahsin Yavaş da meşh-

[illegible]

**Genel ve yarıyılı labo-
ratuar çalışmaları**

KAYNAK: Cumhuriyet 2.

KATNAK. Силингует, 2



Key-words: *Intergovernmental relations; Regional development; Regional growth; Regional policy; Regional planning; Regional development; Regional growth; Regional policy; Regional planning*

Avrunda Kuzey Sinyasi

birliğimize KORE vaziyet

Artik varlar

paytamlık ||

ralik 1950.

161

KAYNAK: Cumhuriyet, 2 Aralık 1950.



KAYNAK: Hürriyet, 29 Kasım 1950.



KAYNAK: Hürriyet, 2 Aralık 1950.

RESİM:16-TUGAYA SILVER STAR MADALYASININ VERİLİŞİ



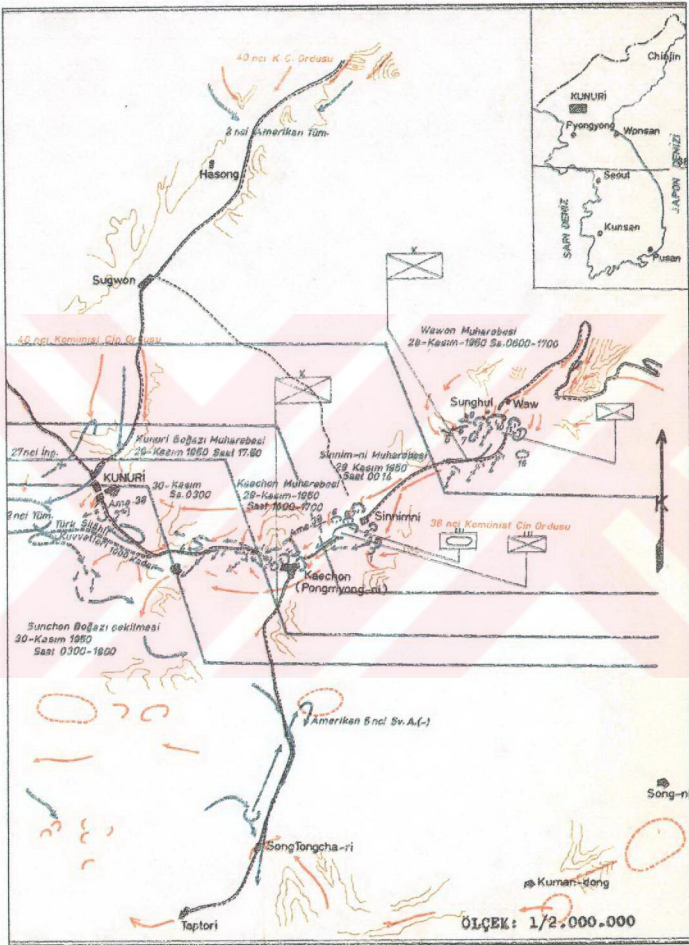
KAYNAK: **Hürriyet**, 22 Aralık 1950.

RESİM:17



KAYNAK: **Cumhuriyet**, 24 Aralık 1950.

RESİM:18-KUNURİ MUHAREBELERİ GENEL KROKİSİ



KAYNAK: Kore Harbinde TSK Muh..., kroki:5.

RESİM:19-SAVAŞTAN KAÇAN KUZEY KORELİ SİVİLLER



RESİM:20-ESİR ALINAN KUZEY KORE ASKERLERİ



KAYNAK: Kore Gazisi **Ali Ekrem Erkal** Tarafından Çekilen Fotoğraflar
(Resim 19,20)